

Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (devintoji išplėstinė kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. gruodžio 13 d.*

„Konkurencija – Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi – Slovakijos plačiajuosčio ryšio telekomunikacijų paslaugų rinka – Trečiųjų įmonių prieiga prie šios rinkos senbuvio „vietinės linijos“ – Sprendimas, kuriame konstatuota, kad pažeistas SESV 102 straipsnis ir EEE susitarimo 54 straipsnis – Vienas ir tęstinis pažeidimas – „Piktnaudžiavimo“ sąvoka – Atsisakymas suteikti prieigą – Maržų mažinimas – Maržų mažinimo apskaičiavimas – Tokio pat produktyvaus konkurento kriterijus – Teisė į gynybą – Patronuojamosios bendrovės padaryto pažeidimo inkriminavimas patronuojančiajai bendrovei – Lemiamą patronuojančiosios bendrovės įtaka patronuojamosios bendrovės prekybos politikai – Faktinis įgyvendinimas – Įrodinėjimo pareiga – Baudos dydžio apskaičiavimas – 2006 m. baudų dydžio apskaičiavimo gairės“

Byloje T-851/14

Slovak Telekom, a.s., įsteigta Bratislavoje (Slovakija), atstovaujama advokato D. Geradin ir baristerio R. O'Donoghue,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, iš pradžių atstovaujamą M. Farley, L. Malferrari ir G. Koleva, vėliau M. Farley, M. Kellerbauer, L. Malferrari ir C. Vollrath,

atsakovę,

palaikomą

Slovanet, a.s., įsteigtos Bratislavoje, atstovaujamos advokato P. Tisaj,

įstojusios į bylą šalies,

dėl SESV 263 straipsniu pagrįsto prašymo panaikinti 2014 m. spalio 15 d. Komisijos sprendimą C(2014) 7465 *final* dėl bylos nagrinėjimo pagal SESV 102 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį (byla AT.39523 – *Slovak Telekom*), ištaisytą 2014 m. gruodžio 16 d. Komisijos sprendimu C(2014) 10119 *final* ir 2015 m. balandžio 17 d. Komisijos sprendimu C(2015) 2484 *final*, tiek kiek jis susijęs su ieškove, ir, jeigu šis reikalavimas nebūtų patenkintas, sumažinti ieškovei skirtos baudos dydį,

BENDRASIS TEISMAS (devintoji išplėstinė kolegija),

kurį sudaro pirmininko pareigas einantis M. van der Woude, teisėjai S. Gervasoni, L. Madise, R. da Silva Passos (pranešėjas) ir K. Kowalik-Bańczyk,

* Proceso kalba: anglų.

posėdžio sekretorė N. Schall, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. balandžio 26 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

I. Ginčo aplinkybės

- 1 Ieškovė *Slovak Telekom, a.s.* yra Slovakijos telekomunikacijų rinkos senbuvė. *Deutsche Telekom AG*, Vokietijos telekomunikacijų rinkos senbuvė ir grupei *Deutsche Telekom* vadovaujanti bendrovė, nuo 2000 m. rugpjūčio 4 d. visą šiai bylai svarbų laikotarpį valdė 51 % ieškovės kapitalo. Kita ieškovės kapitalo dalis priklausė Slovakijos Respublikos ekonomikos ministerijai (34 %) ir Slovakijos Respublikos nacionaliniam turto fondui (15 %).
- 2 2014 m. spalio 15 d. Europos Komisija priėmė ieškovei ir *Deutsche Telekom* skirtą Sprendimą C(2014) 7465 *final* dėl bylos nagrinėjimo pagal SESV 102 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį (byla AT.39523 – *Slovak Telekom*), ištaisyta 2014 m. gruodžio 16 d. Komisijos sprendimu C(2014) 10119 *final* ir 2015 m. balandžio 17 d. Komisijos sprendimu C(2015) 2484 *final* (toliau – ginčijamas sprendimas). 2014 m. gruodžio 24 d. *Deutsche Telekom* pareiškė ieškinį, jame taip pat prašė panaikinti ginčijamą sprendimą (byla T-827/14).

A. Technologinė, faktinė ir teisinė situacija priimant ginčijamą sprendimą

- 3 Ieškovė, netiesiogiai perėmusi valstybinės pašto ir telekomunikacijų įmonės, kuri buvo panaikinta 1992 m., teises ir pareigas, yra didžiausia telekomunikacijų operatorė ir plačiąjuostės prieigos teikėja Slovakijoje. Teisės aktuose įtvirtintas monopolis, kuriuo ji naudojosi Slovakijos telekomunikacijų rinkoje, baigėsi 2000 m. Ieškovė teikia visas duomenų ir balso telefonijos paslaugas, taip pat turi ir naudoja varinius bei šviesolaidinius fiksuotojo ryšio tinklus ir judriojo ryšio telekomunikacijų tinklą. Variniai ir judriojo ryšio tinklai apima beveik visą Slovakijos teritoriją.
- 4 Ginčijamas sprendimas susijęs su antikonkurenciniais veiksmais Slovakijos plačiąjuosčio ryšio interneto paslaugų rinkoje. Jame iš esmės nagrinėjamos ieškovės nustatytos sąlygos, kuriomis 2005–2010 m. atsieta prieiga prie vietinės varinės linijos Slovakijoje buvo teikiama kitiems operatoriams.
- 5 Vietinė linija – tai fizinė suvytosios metalinės poros grandinė (taip pat vadinama linija), jungianti tinklo galinį tašką, esantį abonto patalpoje, su pagrindiniu skirstomuoju stovu ar bet koku kitu lygiaverčiu viešojo fiksuotojo telefono ryšio tinklo įrenginiu.
- 6 Atsieta prieiga prie vietinės linijos leidžia naujiems dalyviams – paprastai vadinamiems alternatyviaisiais operatoriais (atskiriant nuo telekomunikacijų tinklų rinkos senbuvių) – naudotis jau esama ir šiems rinkos senbuviams priklausančia telekomunikacijų infrastruktūra, kad jie galėtų siūlyti įvairias paslaugas galutiniams vartotojams konkuruodami su rinkos senbuviais. Įvairios telekomunikacijų paslaugos, kurios gali būti teikiamos galutiniams vartotojams per vietinę liniją, apima plačiąjuosčių duomenų perdavimą siekiant suteikti fiksuotąją interneto prieigą ir leisti naudotis daugialypės terpės programomis, naudojant skaitmeninės abonto linijos (*Digital Subscriber Line* ar DSL) technologiją.
- 7 Vietinės linijos atsiejimas buvo įgyvendinamas Europos Sąjungos lygmeniu, be kita ko, 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2887/2000 dėl atsietos prieigos prie vietinės linijos (OL L 336, 2000, p. 4; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 26 t., p. 83) ir 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių

- ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (OL L 108, 2002. p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 349). Reglamente Nr. 2887/2000 buvo reikalaujama, kad „rinkoje dominuojantys“ operatoriai suteiktų prieigą prie vietinių linijų, kai prieiga prie jų yra atsietą (*unbundled local loop* ou *ULL*), ir paskelbtų orientacinį pasiūlymą suteikti atsietą prieigą. Šios nuostatos Slovakijoje buvo įgyvendintos iš dalies pakeistu 2003 m. gruodžio 3 d. *Zákon 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách, v znení neskorších predpisov* (Įstatymas Nr. 610/2003 dėl elektroninių ryšių), įsigaliojusiu (su tam tikromis išimtimis) 2004 m. sausio 1 d.
- 8 Iš esmės pagal šiuos teisės aktus operatorius, nacionalinės reguliavimo institucijos pripažintas turinčiu didelę įtaką rinkoje (paprastai tai yra rinkos senbuvis), privalėjo suteikti alternatyviesiems operatoriams atsietą prieigą prie vietinės linijos ir susijusių paslaugų skaidriomis, sąžiningomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis, taip pat atnaujinti orientacinį pasiūlymą dėl tokios atsietos prieigos. Nacionalinė reguliavimo institucija privalėjo užtikrinti, kad sąnaudomis pagrįstas mokestis už atsietą prieigą prie vietinės linijos skatintų sąžiningą ir subalansuotą konkurenciją. Šiuo tikslu nacionalinė reguliavimo institucija galėjo, be kita ko, įpareigoti iš dalies pakeisti orientacinį pasiūlymą.
 - 9 Atlikusi rinkos tyrimą, Slovakijos nacionalinė telekomunikacijų reguliavimo institucija (toliau – TUSR) 2005 m. kovo 8 d. priėmė pirmosios instancijos Sprendimą Nr. 205/14/2005, jame nurodė, kad ieškovė yra operatorė, turinti didelę įtaką didmeninėje atsietos prieigos prie vietinės linijos rinkoje, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 2887/2000. Taigi TUSR nustatė ieškovei įvairias pareigas, įskaitant pareigą per 60 dienų pateikti jai orientacinį pasiūlymą. Šį ieškovės užginčytą sprendimą TUSR pirmininkas patvirtino 2005 m. birželio 14 d. Šiame patvirtinamajame sprendime ieškovė buvo įpareigota suteikti prieigą pagal visus tinkamai ir pagrįstais laikomus prašymus suteikti atsietą prieigą prie vietinės linijos, kad alternatyvieji operatoriai galėtų naudotis šia linija, siekdami teikti savo paslaugas Slovakijos plačiajuosčio fiksuotojo ryšio paslaugų „masinėje mažmeninėje rinkoje“. 2005 m. birželio 14 d. sprendime ieškovė taip pat įpareigota visus numatomus orientacinio pasiūlymo suteikti atsietą prieigą pakeitimus paskelbti iš anksto bent prieš 45 dienas ir juos pateikti TUSR.
 - 10 Ieškovė savo orientacinį pasiūlymą suteikti atsietą prieigą (toliau – orientacinis pasiūlymas) paskelbė 2005 m. rugpjūčio 12 d. Šiame pasiūlyme, kuris nuo šios dienos iki 2010 m. pabaigos buvo iš dalies pakeistas devynis kartus, yra nustatytos sutarties ir techninės sąlygos dėl prieigos prie ieškovės vietinės linijos suteikimo. Didmeninėje rinkoje ieškovė teikia prieigą prie vietinių linijų; prieiga prie šių linijų yra atsietą pagrindiniame skirstomajame stovė, kuriame alternatyvusis operatorius, prašantis suteikti prieigą, yra įrengęs savo centrinį tinklą, arba šalia šio stovo.
 - 11 Kaip nurodyta ginčijamame sprendime, ieškovės vietinės linijos tinklas, kuriuo galima naudotis plačiajuosčio ryšio paslaugoms teikti atsiejus atitinkamas šio operatoriaus linijas, 2005–2010 m. laikotarpiu apėmė 75,7 % visų Slovakijos namų ūkių. Šis tinklas aprėpė visas vietines linijas, esančias ieškovės metaliniame prieigos tinkle, kuriuo galima naudotis siekiant perduoti plačiajuosčio ryšio signalą. Vis dėlto tuo pačiu laikotarpiu nuo 2009 m. gruodžio 18 d. prieiga buvo atsietą tik prie nedaugelio ieškovės vietinių linijų ir šias linijas naudojo tik vienas alternatyvusis operatorius, siekdamas teikti įmonėms mažmenines labai didelės spartos plačiajuosčio ryšio paslaugas.

B. Procedūra Komisijoje

- 12 Komisija savo iniciatyva pradėjo tyrimą, jo dalykas, be kita ko, yra atsietos prieigos prie ieškovės vietinės linijos suteikimo sąlygos. 2008 m. birželio 13 d. pateikusi alternatyviesiems operatoriams prašymus pateikti informacijos ir 2009 m. sausio 13–15 d. ieškovės patalpose atlikusi patikrinimą be įspėjimo Komisija 2009 m. balandžio 8 d. nusprendė pradėti procedūrą prieš šį operatorių, kaip tai suprantama pagal 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal [SESV 101] ir [102] straipsnius tvarkos (OL L 123, 2004, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 18) 2 straipsnį.

- 13 Atliekant tyrimą, alternatyviesiems operatoriams ir TUSR buvo pateikta papildomų prašymų pateikti informacijos, taip pat 2009 m. liepos 13 ir 14 d. ieškovės patalpose atliktas patikrinimas, apie kurį paskelbta iš anksto.
- 14 Keliuose diskusijoms skirtuose dokumentuose, Komisijai išsiųstuose 2009 m. rugpjūčio 11 d. – 2010 m. rugpjūčio 31 d., ieškovė nurodė, kad, jos nuomone, nėra jokio pagrindo manyti, jog šiuo atveju ji pažeidė SESV 102 straipsnį.
- 15 Atliekant tyrimą ieškovė nesutiko pateikti informacijos, apimančios laikotarpį iki 2004 m. gegužės 1 d. – Slovakijos Respublikos įstojimo į Sąjungą dienos. Ji pareiškė ieškinį, pirma, dėl 2009 m. rugsėjo 3 d. Komisijos sprendimo C(2009) 6840 dėl 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101] ir [102] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 18 straipsnio 3 dalies ir 24 straipsnio 1 dalies taikymo procedūros panaikinimo ir, antra, dėl 2010 m. vasario 8 d. Komisijos sprendimo C(2010) 902 dėl Reglamento Nr. 1/2003 18 straipsnio 3 dalies ir 24 straipsnio 1 dalies taikymo procedūros panaikinimo. 2012 m. kovo 22 d. Sprendimu *Slovak Telekom / Komisija* (T-458/09 ir T-171/10, EU:T:2012:145) Bendrasis Teismas atmetė dėl šių sprendimų pareikštus ieškinius.
- 16 2010 m. gruodžio 13 d. Komisija, perdavusi *Deutsche Telekom* skirtus prašymus pateikti informacijos, nusprendė pradėti prieš ją procedūrą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 773/2004 2 straipsnį.
- 17 2012 m. gegužės 7 d. Komisija ieškovei pateikė pranešimą apie kaltinimus. Šis pranešimas *Deutsche Telekom* buvo išsiųstas kitą dieną. Jame Komisija padarė preliminarią išvadą, kad ieškovė gali būti kalta dėl SESV 102 straipsnio pažeidimo, nes vykdė veiksmus, dėl kurių sumažintos maržos, kiek tai susiję su atsieta prieiga prie vietinių jos tinklo linijų ir didmenine prieiga prie nacionalinio ir regioninio plačiajuosčio ryšio, suteikiama jos konkurentams, taip pat kalta dėl to, kad atsisakė alternatyviesiems operatoriams suteikti prieigą prie tam tikrų didmeninių produktų. Ji taip pat padarė preliminarią išvadą, kad *Deutsche Telekom* gali būti atsakinga už šį pažeidimą, nes pažeidimo laikotarpiu buvo ieškovės patronuojančioji bendrovė.
- 18 Gavusios galimybę susipažinti su tyrimo medžiaga ir ieškovė, ir *Deutsche Telekom* 2012 m. rugsėjo 5 d. atsakė į pranešimą apie kaltinimus. Paskui tų pačių metų lapkričio 6 ir 7 d. buvo surengtas žodinis bylos nagrinėjimas.
- 19 2013 m. birželio 21 d. ieškovė pateikė Komisijai įsipareigojimų pasiūlymą, skirtą atsakyti į prieštaravimus konkurencijos teisės požiūriu, ir paprašė jos priimti sprendimą dėl įsipareigojimų pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį, o ne draudžiamąjį sprendimą. Vis dėlto Komisija laikėsi nuomonės, kad šių įsipareigojimų nepakanka, todėl nusprendė tęsti procedūrą.
- 20 Atitinkamai 2013 m. gruodžio 6 d. ir 2014 m. sausio 10 d. Komisija išsiuntė ieškovei ir *Deutsche Telekom* faktines aplinkybes išdėstantį laišką, kuris joms leido pateikti pastabas dėl papildomų įrodymų, surinktų išsiuntus pranešimą apie kaltinimus. Komisija nurodė, kad šiais įrodymais, su kuriais ieškovė ir *Deutsche Telekom* turėjo galimybę susipažinti, gali būti remiamasi galutiniame sprendime.
- 21 Atitinkamai 2014 m. vasario 21 d. ir kovo 6 d. ieškovė ir *Deutsche Telekom* atsakė į faktines aplinkybes išdėstantį laišką.
- 22 Per susitikimą su ieškove 2014 m. rugsėjo 16 d. ir *Deutsche Telekom* 2014 m. rugsėjo 29 d. Komisija joms pateikė informaciją dėl sprendimo, kurį ji planavo priimti pagal Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnį.

C. Ginčijamas sprendimas

23 Ginčijamame sprendime Komisija laikosi nuomonės, kad įmonė, kurią sudaro ieškovė ir *Deutsche Telekom*, padarė vieną ir tęstinį SESV 102 straipsnio ir EEE susitarimo 54 straipsnio pažeidimą dėl plačiajuosčio ryšio paslaugų Slovakijoje 2005 m. rugpjūčio 12 d. – 2010 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu (toliau – nagrinėjamas laikotarpis).

1. Atitinkamų rinkų apibrėžimas ir ieškovės dominuojanti padėtis jose

24 Ginčijamame sprendime Komisija nustatė dvi atitinkamas prekių rinkas, t. y.:

- fiksuoto plačiajuosčio ryšio paslaugų masinę mažmeninę rinką,
- didmeninę prieigos prie vietinių linijų, prie kurių prieiga yra atsieta, rinką.

25 Ginčijamame sprendime nurodyta, kad nagrinėjama geografinė rinka apima visą Slovakijos teritoriją.

26 Komisija konstatuoja, kad per nagrinėjamą laikotarpį ieškovė turėjo monopolį atsietos prieigos prie vietinių linijų didmeninėje rinkoje ir kad nėra tiesioginių suvaržymų, kurie pasireikštų faktine ar galima konkurencija arba pirkėjo kompensacine galia, ribojančia šios bendrovės galią rinkoje. Taigi nagrinėjamu laikotarpiu ieškovė užėmė dominuojančią padėtį šioje rinkoje. Komisija taip pat konstatuoja, kad šiuo laikotarpiu ieškovė užėmė dominuojančią padėtį fiksuoto plačiajuosčio ryšio paslaugų masinėje mažmeninėje rinkoje.

2. Ieškovės veiksmai

a) Ieškovės atsisakymas suteikti atsietą prieigą prie vietinių linijų

27 Pirmojoje savo analizės dalyje „Atsisakymas suteikti“ Komisija pažymi, kad nors tam tikri alternatyvieji operatoriai buvo suinteresuoti gauti prieigą prie ieškovės vietinių linijų, kad su ja galėtų konkuruoti plačiajuosčio ryšio paslaugų mažmeninėje rinkoje, šis operatorius orientaciniame pasiūlyme nustatė nesąžiningas sąlygas, kad tokia prieiga taptų nepriimtina. Taip ieškovė užvilkinio, apsunkino galimybę patekti į mažmeninę plačiajuosčio ryšio paslaugų rinką arba šiai galimybei užkirto kelią.

28 Šiuo klausimu Komisija pažymi, kad, pirma, alternatyviajam operatoriui suteikiama atsieta prieiga prie vietinės linijos reiškia, kad jis prieš tai gauna pakankamą ir tinkamą informaciją apie senbuvio tinklą. Ši informacija turi padėti atitinkamam alternatyviajam operatoriui įvertinti savo komercinę naudą ir parengti tinkamą verslo modelį būsimoms mažmeninėms paslaugoms, kurios grindžiamos atsieta prieiga prie vietinės linijos. Šiuo atveju orientacinis pasiūlymas neatitinka šio reikalavimo informuoti alternatyviuosius operatorius.

29 Nepaisant atitinkamuose teisės aktuose nustatytų reikalavimų (žr. šio sprendimo 7 ir 8 punktus), šiame orientaciniame pasiūlyme nepateikiama pagrindinė informacija apie fizines prieigos vietas ir galimybę naudotis tam tikrų tinklo dalių vietinėmis linijomis. Tik pateikus prašymą ir sumokėjus tam tikrą mokestį alternatyviesiems operatoriams ši informacija buvo pateikta per penkias dienas nuo konfidencialumo susitarimo su ieškove įsigaliojimo dienos ir tik po to, kai buvo pateikta banko garantija. Komisija iš esmės mano, kad šiais reikalavimais buvo nepagrįstai užvilktas ir apsunkintas reikšmingos informacijos alternatyviesiems operatoriams pateikimas ir taip minėti operatoriai atgrasyti gauti prieigą prie ieškovės vietinių linijų.

- 30 Net tuo atveju, kai informacija suteikiama jos paprašius, Komisija mano, kad ieškovės pateikta informacija nebuvo pakankama. Ieškovė, be kita ko, nepateikė jokios informacijos dėl galimybės naudotis jos vietinėmis linijomis, nors ši informacija buvo esminė, kad alternatyvieji operatoriai galėtų laiku parengti savo verslo modelį ir nustatyti galimą atsiejimo komercinę naudą. Komisija mano, kad ieškovė turėjo perduoti ne tik pagrindinių skirstytuvų ir panašių išteklių sąrašą, bet taip pat jų geografinės aprėpties aprašymą, informaciją apie šių centrų aptarnaujamų telefonų numerių intervalus, DSL technologijos faktinį kabelių naudojimą (procentais), kabelių, sujungtų su įvairiais pagrindiniais skirstytuvais, impulsų moduliavimo ir kodavimo („pulse code modulation“ arba PCM) įrangos išdėstymą, skirstytuvų pavadinimus arba funkcijas ir informaciją apie tai, kaip jie yra naudojami ieškovės techniniuose ir metodiniuose reglamentuose, taip pat informaciją apie ilgiausias vienodas vietines linijas. Be to, ieškovė puikiai žinojo apie problemas, kurias alternatyviesiems operatoriams sukėlė šios sąlygos gauti informaciją ir jos ribotumas. Komisija taip pat pažymi, kad nors alternatyviųjų operatorių prašymų suteikti atsietą prieigą pateikimo tvarką ieškovė paskelbė tik 2009 m. gegužės mėn., orientaciniame pasiūlyme dėl atsiejimo nuo pat pradžių buvo numatyta, kad bus taikomos finansinės baudos, jeigu bus nuspręsta, kad prašymas dėl prieigos yra neišsamus.
- 31 Antra, kaip nurodyta ginčijamame sprendime, ieškovė nepagrįstai sumažino savo pareigos atsietos prieigos prie jos vietinių linijų srityje apimtį.
- 32 Taigi, pirma, ieškovė į šios pareigos apimtį neįtraukė „pasyvių“ linijų, t. y. linijų, kurios fiziškai yra, tačiau nebuvo naudojamos. Tokiais veiksmais ieškovė pasiliko daug potencialių klientų, kurie dar nėra įsigiję jų plačiajuosčio ryšio paslaugų, nors jie patenka į jos tinklo aprėptį, neatsižvelgiant į tai, kad taikytinuose teisės aktuose nenustatyta, jog atsiejimo pareiga taikoma tik veikiančioms linijoms, ir kad ši rinka sparčiai plečiasi. Komisija laikosi nuomonės, kad ieškovės ribojamojo pobūdžio veiksmai nebuvo pagrįsti objektyviomis techninėmis priežastimis.
- 33 Antra, ieškovė nepagrįstai į savo atsiejimo pareigos apimtį neįtraukė paslaugų, kurias laikė „paslaugomis dėl kurių ginčijamasi“, t. y. paslaugomis, kurias ji galėjo teikti ir dėl kurių galėtų kilti prieštaravimas dėl alternatyviojo operatoriaus prieigos prie vietinės linijos. Ne tik pati „paslaugų, dėl kurių ginčijamasi“ sąvoka yra neaiški, bet dar ir tokių paslaugų vienašališkai ieškovės sudarytas sąrašas nėra baigtinis, todėl tai sukelia dar daugiau neaiškumo alternatyviesiems operatoriams. Šis apribojimas lėmė, kad alternatyvieji operatoriai prarado daug galimų klientų, kurie buvo palikti ieškovei, todėl pasitraukė iš mažmeninės rinkos.
- 34 Trečia, Komisija pažymi, kad taisyklė, kurią ieškovė nustatė orientaciniame pasiūlyme, yra nepagrįsta, ir pagal ją tik 25 % vietinių linijų, esančių daugiagyvliuose kabeliuose, galėjo būti naudojami plačiajuosčio ryšio paslaugoms teikti, kad būtų išvengta pasinaudojimo veiksmų ir trikdžių. Ši taisyklė yra nepagrįsta, nes yra bendra ir abstrakti ir ja neatsižvelgiama į kabelių ir perdavimo būdų konkrečią kombinaciją. Šiuo klausimu Komisija pažymi, kad praktika kitose valstybėse narėse rodo, jog tokiems abstraktiems ir didmeninėje rinkoje esantiems prieigos ribojimams yra alternatyvų, pavyzdžiui, principas, kuriuo remiantis naudojama 100 % kabelio ir visos konkrečios problemos, kurias lėmė spektro trukdžiai, sprendžiamos vėliau. Galiausiai ieškovė pati sau pritaikė taisyklę, pagal kurią naudojama ne daugiau kaip 63 % kabelio, t. y. ne tokią griežtą taisyklę, kokią ji taikė alternatyviesiems operatoriams.
- 35 Trečia, orientaciniame pasiūlyme ieškovė nustatė kelias nesąžiningas sąlygas dėl atsietos prieigos prie jos vietinių linijų.
- 36 Šiuo klausimu, pirma, kaip nurodyta ginčijamame sprendime, orientaciniame pasiūlyme ieškovė nustatė nesąžiningas sąlygas dėl paslaugų teikimo bendroje vietoje, kuris šiame pasiūlyme apibrėžtas kaip „vietos ir techninės įrangos, reikalingos siekiant tinkamai įrengti tiekėjo, kuriam suteiktas leidimas, telekomunikacijų įrangą, siekiant teikti paslaugas galutiniams tiekėjo, kuriam suteiktas leidimas, vartotojams per prieigą prie vietinės linijos, suteikimas“. Kalbant konkrečiau, taip sukurtą kliūtį alternatyviesiems tiekėjams sudarė šie elementai: i) sąlygose reikalaujama pirminės paslaugų teikimo bendroje vietoje galimybių analizės, kuri, vertinant objektyviai, nebuvo reikalinga; ii) ginčyti paslaugų

- teikimo bendroje vietoje formą, kurią nustatė ieškovė, alternatyvieji operatoriai galėjo tik už tam tikrą papildomą mokestį; iii) rezervacijos laikotarpio pasibaigimas po to, kai alternatyvusis operatorius informuojamas apie nuomonę dėl preliminarus tyrimo arba išsamaus nagrinėjimo rezultatų, tačiau nėra pasiektas susitarimas dėl paslaugų teikimo bendroje vietoje, reiškia, kad visa preliminarus tyrimo arba išsamaus nagrinėjimo procedūra turi būti pradėta iš naujo; iv) ieškovei nebuvo nustatytas joks terminas tuo atveju, kai atliekami papildomi išsamūs nagrinėjimai, kuriuos lėmė derybos, ir per alternatyviesiems operatoriams skirtą pasiūlymo priėmimo laikotarpį nustatytais terminais ji turėjo teisę be paaiškinimų ir jokių teisinių pasekmių jos atžvilgiu atsiimti pasiūlymą dėl susitarimo dėl paslaugų teikimo bendroje vietoje; v) ieškovė neįsipareigojo laikytis kokio nors grafiko dėl paslaugų teikimo bendroje vietoje; vi) ieškovė vienašališkai nustatė nesąžiningus ir neskaidrius paslaugų teikimo bendroje vietoje tarifus.
- 37 Antra, Komisija pažymi, kad pagal orientacinį pasiūlymą alternatyvieji operatoriai privalėjo prieš dvylika mėnesių, kas mėnesį, teikti prašymų kvalifikuoti vietinę liniją prognozes, tada galėdavo pateikti prašymą dėl kvalifikavimo, siekiant gauti prieigą prie atitinkamos vietinės linijos. Komisija mano, kad tokiu reikalavimu alternatyvieji operatoriai įpareigojami pateikti prognozes tada, kai jie negali įvertinti savo poreikių dėl atsietos prieigos. Be to, ji kritikuoja tai, kad dėl prognozių pateikimo sąlygų nesilaikymo buvo skiriamos baudos, ir tai, kad pareiga pateikti prognozes buvo privaloma, taip pat tai, kad ieškovei nebuvo nustatytas terminas, per kurį ji turi atsakyti į prašymą dėl kvalifikavimo tuo atveju, kai toks prašymas nukrypsta nuo prognozuojamo masto.
- 38 Trečia, Komisija mano, kad privaloma kvalifikavimo procedūra, kuri alternatyviesiems operatoriams turėjo leisti nustatyti, ar konkreti vietinė linija buvo tinkama DSL ar bet kurios kitos plačiajuosčio ryšio technologijos, kurią jie galėjo norėti naudoti, požiūriu, prieš pateikiant tvirtą užsakymą dėl atsiejimo, buvo tokia, kad šie operatoriai buvo skatinami neprašyti atsietos prieigos prie ieškovės vietinių linijų. Taigi, pripažindama būtinybę įsitikinti atsietinų vietinių linijų tinkamumu arba įvertinti išankstines esmines konkrečias linijos atsiejimo sąlygas Komisija nurodo, kad šios kvalifikavimo procedūros atsiejimas nuo paties prašymo dėl prieigos prie vietinės linijos nepagrįstai užvilkinio atsiejimą ir lėmė papildomas išlaidas alternatyviesiems operatoriams. Be to, daug kvalifikavimo procedūroje analizuotų aspektų yra pertekliniai. Komisija taip pat pažymi, kad dešimties dienų vietinės linijos kvalifikavimo galiojimo terminas, kuriam pasibaigus prašymas suteikti prieigą nebegalėjo būti pateiktas, yra nepagrįstas.
- 39 Ketvirta, kaip nurodyta ginčijamame sprendime, orientaciniame pasiūlyme buvo nustatytos nepalankios sąlygos dėl remonto, aptarnavimo ir priežiūros, nes: i) nebuvo tinkamai apibrėžti „planuoti“ ir „neplanuoti darbai“; ii) trūko aiškumo, kuo skiriasi „neplanuoti darbai“ nuo paprastų „gedimų“, o tai galėjo lemti nepagrįstus ieškovės veiksmus; iii) buvo nustatyti labai trumpi alternatyviojo operatoriaus informavimo apie tokius darbus ir šios informacijos perdavimo pastarojo klientams terminai ir galiausiai; iv) atsakomybės dėl paslaugų teikimo nutraukimo, kurį lėmė remonto darbai, perkėlimas alternatyviajam operatoriui, kai minėtas operatorius laikomas nebendradarbiaujančiu.
- 40 Penkta, Komisija mano, kad kai kurios su banko garantija, kurios reikalaujama iš kiekvieno alternatyviojo operatoriaus, norinčio su ieškove sudaryti susitarimą dėl paslaugų teikimo bendroje vietoje ir galiausiai gauti prieigą prie vietos linijų, susijusios sąlygos yra nesąžiningos. Todėl, pirma, ieškovė turėjo per didelę diskreciją priimti arba atmesti banko garantiją ir šiuo klausimu jai nebuvo taikomi jokie terminai. Taip pat pažymėtina, kad 66 387,84 EUR garantijos suma yra neproporcinga ieškovės prisiimamos rizikos ir patiriamų išlaidų požiūriu. Tai juo labiau tiesa todėl, kad pagal orientacinį pasiūlymą ieškovė galėjo reikalauti padidinti šią garantiją, kai ja pasinaudodavo, ir pirminė banko garantijos suma galėjo padidėti iki dvylikos kartų. Be to, ieškovė galėjo pasinaudoti banko garantija, kad padengtų ne tik nesumokėtas sumas už faktiškai jos suteiktas paslaugas, bet taip pat visus prašymus atlyginti žalą, kuriuos ji galėjo pateikti. Be to, ieškovė galėjo pasinaudoti banko garantija, neprivalėdama įrodyti, kad ji pirmiausia įspėjo skolininką, o minėtas skolininkas, be to,

negalėjo prieštarauti pasinaudojimui šia garantija. Galiausiai, Komisija pažymi, kad alternatyvieji operatoriai neturi jokios panašios garantijos, nors jie gali patirti nuostolių, kuriuos lemtų ieškovės veiksmai, susiję su atsieta prieiga prie vietinių linijų.

- 41 Komisija daro išvadą, kad šie ieškovės veiksmai, vertinami kartu, yra šio operatoriaus atsisakymas suteikti atsietą prieigą prie vietinių linijų.

b) Alternatyviųjų operatorių maržų mažinimas suteikiant atsietą prieigą prie ieškovės vietinių linijų

- 42 Antroje ieškovės veiksmų analizės dalyje Komisija nustatė, kad sumažėjo maržos, o tai lėmė šio operatoriaus veiksmai, susiję su atsieta prieiga prie jos vietinių linijų, kurie laikomi atskira piknaudžiavimo dominuojančia padėtimi forma. Taigi kainų, kurias ieškovė taikė už tokios prieigos suteikimą alternatyviesiems operatoriams, ir kainų, kurias taikė savo pačios klientams, skirtumas buvo arba neigiamas, arba nepakankamas, kad toks tiek pat produktyvus operatorius kaip ieškovė padengtų savo specifines sąnaudas, kurias ji turėjo patirti, tiekdamą savo prekes ir teikdamą savo paslaugas žemutinės grandies rinkoje, t. y. mažmeninėje rinkoje.
- 43 Kiek tai susiję su atveju, kai nagrinėjamame paslaugų pakete yra tik plačiajuosčio ryšio paslaugos, Komisija pažymi, kad tiek pat produktyvus konkurentas, pasinaudodamas atsieta prieiga prie ieškovės vietinių linijų, būtų galėjęs pateikti tokį pat kaip ieškovės visą bėgant laikui besikeičiantį DSL mažmeninį pasiūlymą. Vadinamoji „laikotarpių“ (pagal metus) metodika, kuria remiamasi apskaičiuojant maržas (t. y. apskaičiuojant 2005–2010 m. laikotarpio kiekvienų metų maržą), rodo, kad toks pat produktyvus konkurentas kaip ir ieškovė skelbė neigiamas maržas, todėl negalėjo pateikti ekonomiškai pagrįsto plačiajuosčio ryšio paslaugų paketo, kurį ieškovė siūlo mažmeninėje rinkoje.
- 44 Kiek tai susiję su atveju, kai nagrinėjamas paslaugų paketas apima ne tik plačiajuosčio ryšio paslaugas, bet taip pat balso telefonijos paslaugas, kai naudojamos pilna prieiga prie vietinės linijos, Komisija galiausiai prieina prie išvados, kad dėl kainų, kurias ieškovė taikė atsietos prieigos didmeninėje rinkoje, toks pat produktyvus kaip ieškovė konkurentas nebūtų galėjęs pelningai dirbti atitinkamoje mažmeninėje rinkoje 2005–2010 m. laikotarpiu. Tiek pat produktyvus konkurentas nebūtų galėjęs tuo pačiu laikotarpiu pateikti rentabilaus paketo, kurį siūlė ieškovė. Tokio orientacinio paketo papildymas daugiafunkčėmis paslaugomis, kurias buvo galimybė teikti nuo 2007 m., šios išvados nepakeistų.
- 45 Kadangi per administracinę procedūrą nei ieškovė, nei *Deutsche Telekom* nepateikė objektyvaus savo išstūmimo veiksmų pagrindimo, Komisija daro išvadą, kad ieškovės veiksmai nagrinėjamu laikotarpiu turi būti vertinami kaip nesąžiningas maržų mažinimas.

3. Ieškovės veiksmų antikonkurencinio poveikio analizė

- 46 Komisija mano, kad šie dvejopo pobūdžio ieškovės veiksmai, t. y. atsisakymas suteikti atsietą prieigą prie vietinės linijos ir alternatyviųjų operatorių maržų mažinimas, galėjo alternatyviesiems operatoriams trukdyti pasinaudoti atsieta prieiga, siekiant patekti į Slovakijos masinę mažmeninę fiksuoto plačiajuosčio ryšio paslaugų rinką. Kaip nurodyta ginčijamame sprendime, šis elgesys lėmė, kad šioje rinkoje konkurencija nebuvo tokia veiksminga, nes nebuvo realios rentabilios alternatyvos konkuruojantiems operatoriams gauti didmeninę prieigą prie DSL technologijos, grindžiamos vietinių linijų atsiejimu, plačiajuosčio ryšio. Ieškovės veiksmų poveikis konkurencijai buvo didesnis dar ir dėl to, kad mažmeninė plačiajuosčio ryšio paslaugų rinka turėjo didelį augimo per nagrinėjamą laikotarpį potencialą.
- 47 Komisija iš esmės priduria, kad remiantis „investicijų grandine“ šis atsisakymas suteikti atsietą prieigą prie vietinės linijos atėmė iš alternatyviųjų operatorių pajamų šaltinį, kuris jiems būtų leidęs daryti kitas investicijas į tinklą, be kita ko, kuriant savo prieigos tinklą, kad prie jo tiesiogiai prijungtų savo klientus.

48 Komisija daro išvadą, kad antikonkurenciniai ieškovės veiksmai Slovakijos plačiajuosčio fiksuotojo ryšio paslaugų masinėje mažmeninėje rinkoje galėjo daryti neigiamą poveikį konkurencijai ir, atsižvelgiant į tai, jog jų aprėptis geografiniu požiūriu apėmė visą Slovakijos teritoriją, galėjo daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.

4. Ginčijamo sprendimo adresatai ir baudos

49 Kaip nurodyta ginčijamame sprendime, *Deutsche Telekom* visu nagrinėjamu laikotarpiu ne tik galėjo daryti lemiamą įtaką ieškovės prekybos politikai, bet faktiškai tokią įtaką darė. Kadangi ieškovė ir *Deutsche Telekom* priklauso tai pačiai įmonei, abi jos atsakingos už vieną ir tęstinį SESV 102 straipsnio pažeidimą, kuris yra ginčijamo sprendimo dalykas.

50 Kiek tai susiję su bauda už šį pažeidimą, Komisija nurodo, kad baudas nustatė remdamasi pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo gairėse (OL C 210, 2006, p. 2; toliau – 2006 m. baudų apskaičiavimo gairės) išdėstytais principais.

51 Pirmiausia Komisija apskaičiuoja bazinį baudos dydį, remdamasi 10 % ieškovės apyvarta atsietos prieigos prie vietinės linijos ir mažmeninės fiksuoto plačiajuosčio ryšio rinkoje per paskutinius ištisus jos veiklos darant pažeidimą metus, šiuo atveju – 2010 m., ir taip apskaičiuotą skaičių daugindama iš 5,33, kad būtų atsižvelgta į pažeidimo trukmę (penkeri metai ir keturi mėnesiai). Pagal šiuos skaičiavimus bazinis baudos dydis siekia 38 838 000 EUR. Tai pirma bauda, skirta už nagrinėjamą pažeidimą, už kuri, remiantis ginčijamo sprendimo 2 straipsnio pirmos pastraipos a punktu, ieškovė ir *Deutsche Telekom* laikomos solidariai atsakingos.

52 Vėliau Komisija atlieka dvigubą šio bazinio dydžio patikslinimą. Pirmiausia, ji konstatuoja, kad nagrinėjamo pažeidimo padarymo momentu *Deutsche Telekom* jau buvo pripažinta atsakinga už SESV 102 straipsnio pažeidimą dėl maržų mažinimo telekomunikacijų sektoriuje jos 2003 m. gegužės 21 d. Sprendimu 2003/707/EB dėl procedūros pagal [EB sutarties] 82 straipsnį (bylos COMP/37.451, 37.578, 37.579 – *Deutsche Telekom AG*) (OL L 263, 2003, p. 9), ir kad tada, kai šis sprendimas buvo priimtas, *Deutsche Telekom* jau turėjo 51 % ieškovės akcijų ir galėjo daryti jai lemiamą įtaką. Todėl Komisija nusprendė, kad *Deutsche Telekom* atžvilgiu bazinis baudos dydis turi būti padidintas 50 % dėl recidyvo. Antra, Komisija konstatuoja, kad pasaulinė *Deutsche Telekom* apyvarta 2013 m. siekė 60,123 mlrd. EUR, ir kad siekiant, jog *Deutsche Telekom* skirta bauda turėtų pakankamą atgrasomąjį poveikį, reikia baziniam baudos dydžiui pritaikyti dauginamąjį koeficientą 1,2. Atlikus šį dvigubą bazinio baudos dydžio, t. y. 31 070 000 EUR, patikslinimą, ginčijamo sprendimo 2 straipsnio pirmos pastraipos b punkte tik *Deutsche Telekom* yra paskirta atskira bauda.

5. Ginčijamo sprendimo rezoliucinė dalis

53 Ginčijamo sprendimo 1 ir 2 straipsniuose nustatyta:

„1 straipsnis

1. Įmonė, sudaryta iš *Deutsche Telekom AG* ir *Slovak Telekom a.s.*, padarė vieną ir tęstinį Sutarties 102 straipsnio ir EEE susitarimo 54 straipsnio pažeidimą.

2. Pažeidimas truko nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d. ir jis buvo padarytas šiais veiksmais:

- a) informacijos, susijusios su tinklu, reikalingos siekiant atsieti vietines linijas, nuslėpimas nuo alternatyviųjų operatorių;
- b) savo pareigų dėl vietinių linijų atsiejimo taikymo apimties sumažinimas;

- c) nesąžiningų sąlygų dėl paslaugų teikimo bendroje vietoje, kvalifikavimo, prognozių, remonto ir banko garantijų nustatymas savo orientaciniame pasiūlyme dėl atsiejimo;
- d) nesąžiningų tarifų, kurie neleidžia tiek pat produktyviam operatoriui, pasinaudojant didmenine prieiga prie atsietų *Slovak Telekom a.s.* vietinių linijų, nenuostolingai teikti tokias pačias mažmenines paslaugas, kokias teikia *Slovak Telekom a.s.*, taikymas.

2 straipsnis

„Už 1 straipsnyje nurodytą pažeidimą skiriamos tokios baudos:

- a) 38 838 000 EUR bauda skiriama solidariai *Deutsche Telekom AG* ir *Slovak Telekom a.s.*;
- B) 31 070 000 EUR bauda skiriama *Deutsche Telekom AG*.

<...>“

II. Procesas ir šalių reikalavimai

(Praleista)

71 Ieškovė Bendrojo Teismo prašo:

- panaikinti ginčijamo sprendimo 1 ir 2 straipsnius tiek, kiek jie su ja susiję,
- nepatenkinus pirmojo reikalavimo, sumažinti jai ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje skirtą baudą,
- priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas,
- tuo atveju, jei Bendrasis Teismas atmestų ieškinį kaip nepriimtina arba nepagrįstą, nurodyti kiekvienai šaliai padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

72 Komisija ir į bylą įstojusi šalis Bendrojo Teismo prašo:

- atmesti visą ieškinį ir
- priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

III. Dėl teisės

(Praleista)

B. Dėl esmės

91 Tiek pagrindiniams savo reikalavimams, kuriais prašoma panaikinti ginčijamą sprendimą, tiek papildomiems savo reikalavimams, kuriais prašoma sumažinti jai skirtos baudos dydį, pagrįsti ieškovė pateikia penkis ieškinio pagrindus. Pirmasis ieškinio pagrindas grindžiamas akivaizdžiomis vertinimo klaidomis ir teisės klaidomis taikant SESV 102 straipsnį, kiek tai susiję su ieškovės piktnaudžiavimu, antrasis – ieškovės teisės į gynybą pažeidimu, susijusiu su veiksmy, kuriais mažinamos maržos, vertinimu, trečiasis – klaidomis, kurios padarytos konstatuojant šiuos veiksmus, ketvirtasis –

Komisijos padaryta klaida, kai ji nusprendė, kad ieškovė ir *Deutsche Telekom* priklauso vienai įmonei, ir kad jos abi buvo atsakingos už nagrinėjamą pažeidimą, ir penktasis – klaidomis nustatant baudos dydį.

1. Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su akivaizdžiomis vertinimo klaidomis ir teisės klaidomis taikant SESV 102 straipsnį, kiek tai susiję su ieškovės piktnaudžiavimu

- 92 Grįsdama savo pirmąjį ieškinio pagrindą ieškovė iš esmės ginčija teisinį kriterijų, kurį ginčijamame sprendime taikė Komisija, siekdama nustatyti, kad jos veiksmai laikytini piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį.
- 93 Iš esmės pirmąjį ieškinio pagrindą sudaro penki kaltinimai. Pirmasis kaltinimas grindžiamas tuo, kad Komisija netaikė priegios prie varinio ieškovės DSL tinklo būtinumo, kad galėtų būti vykdoma veikla Slovakijos plačiajuosčio ryšio paslaugų mažmeninėje rinkoje, sąlygos, kaip tai suprantama pagal 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimą *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569). Antrasis kaltinimas grindžiamas neteisingu 2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Clearstream / Komisija* (T-301/04, EU:T:2009:317) taikymu. Trečiasis kaltinimas grindžiamas ginčijamo sprendimo nenuoseklumu konkurencijos politikos požiūriu, kiek tai susiję su įrodymu dėl visiško atsisakymo suteikti priegią ir netiesioginiu atsisakymu suteikti priegią. Ketvirtasis kaltinimas grindžiamas faktinėmis ir teisinėmis klaidomis bei motyvų trūkumu, kalbant apie pagrindimą, kuriuo siekiama nukrypti nuo 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų. Penktasis kaltinimas grindžiamas tuo, kad nebuvo įrodyta, jog priega prie ieškovės vietinės linijos yra būtina konkurentams mažmeninėje rinkoje.
- 94 Komisija ir į bylą įstojusi šalis ginčija minėtus kaltinimus ir prašo atmesti šį ieškinio pagrindą.

a) Dėl pirmojo ir penktojo kaltinimų

- 95 Pateikdama pirmąjį ir penktąjį kaltinimus ieškovė Komisijai iš esmės priekaištauja dėl to, kad ši tam tikrus nagrinėjamo laikotarpio veiksmus, nurodytus ginčijamo sprendimo septintoje dalyje (355–821 konstatuojamosios dalys), pripažino „atsisakymu suteikti“ priegią prie vietinės linijos, neišnagrinėjusi tokios priegios būtinumo, kaip tai suprantama pagal 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) 41 punktą.
- 96 Pateikdama pirmąjį kaltinimą ieškovė ginčija Komisijos išvadas, pateiktas ginčijamo sprendimo 361–371 konstatuojamosiose dalyse, kad šios bylos aplinkybės skiriasi nuo tų, kurios buvo nagrinėtos byloje, kurioje priimtas 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimas *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569). Ieškovė pažymi, kad iš šio sprendimo matyti, jog atsisakymas suteikti priegią pažeidžia SESV 102 straipsnį, kai, be kita ko, šis atsisakymas susijęs su preke ar paslauga, kurios tiekimas arba teikimas yra būtinas siekiant vykdyti atitinkamą veiklą (toliau – būtinumo sąlyga). Šiuo atveju Komisija nepagrįstai neišnagrinėjo priegios prie ieškovės tinklo būtinumo, kad būtų galima vykdyti veiklą Slovakijos mažmeninėje plačiajuosčio ryšio paslaugų rinkoje, sąlygos. Todėl ieškovė atmeta Komisijos išvadą, kad iš 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83), matyti, jog netiesioginio atsisakymo suteikti priegią atveju Komisija neprivalo įrodyti, kad taikomos 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos ir, be kita ko, būtinumo sąlyga (ginčijamo sprendimo 359 ir paskesnės konstatuojamosios dalys).
- 97 Taigi iš kartu aiškinamų 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) 55–58 punktų matyti, kad veiksmai, dėl kurių mažėja maržos, yra atskiras piktnaudžiavimas remiantis SESV 102 straipsniu, kurio atžvilgiu nereikia iš anksto įrodyti, kad taikoma pareiga parduoti, atitinkanti 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytas sąlygas. Kadangi Komisija laikėsi nuomonės, kad 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) 55 punktą buvo taikomas ne tik veiksams, dėl kurių mažinamos maržos, bet taip pat netiesioginiam atsisakymui suteikti priegią, kaip antai nagrinėjamam šiuo atveju, ji nepagrįstai bandė gerokai išplėsti siaurus pastarojo sprendimo motyvus.

- 98 Visų pirma ieškovė tvirtina, kad nors iš 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) matyti, jog būtinumo sąlygos reikalaujama ne visais piktnaudžiavimo, susijusio su „komercinėmis sąlygomis“, atvejais pagal SESV 102 straipsnį, tai vis dėlto nereikia, kad ši sąlyga netaikoma atsisakymo suteikti prieigą atveju. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas nei 2011 m. vasario 17 d. Sprendime *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83), nei jokiame kitame sprendime nenurodė, kad 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatyta būtinumo sąlyga taikoma tik visiško atsisakymo suteikti prieigą atvejais. Priešingai, toks sprendimas sumažintų SESV 102 straipsnio veiksmingumą. Nors 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nagrinėjamos aplinkybės, susijusios su visišku atsisakymu suteikti prieigą, šiame sprendime Teisingumo Teismas nurodė bendrus pareigos padėti konkurentams principus.
- 99 Dėl Komisijos atsiliepime į ieškinį cituotų sprendimų, ieškovė mano, kad šiais sprendimais formuojamas naujas požiūris, palyginti su ginčijamu sprendimu. Bet kuriuo atveju, pirma, 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimas *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) apėmė 1974 m. kovo 6 d. Sprendimą *Istituto Chemioterapico Italiano ir Commercial Solvents / Komisija* (6/73 ir 7/73, EU:C:1974:18), iš kurio matyti, kad būtinumas yra išankstinė teisinė sąlyga. Todėl šie du sprendimai dera.
- 100 Antra, Komisijos cituota jurisprudencija, t. y. 1978 m. vasario 14 d. Sprendimas *United Brands ir United Brands Continentaal / Komisija* (27/76, EU:C:1978:22) ir 2008 m. rugsėjo 16 d. Sprendimas *Sot. Lélos kai Sia ir kt.* (C-468/06–C-478/06, EU:C:2008:504), šiuo atveju netaikoma, nes, pirma, šiose bylose pateikti kaltinimai buvo susiję ne su atsisakymu parduoti, bet su tuo, kad toks atsisakymas buvo panaudotas kaip priemonė sukurti kitą konkurencijos apribojimą. Taip pat šios bylos buvo susijusios ne su išteklių pardavimu konkurentams mažmeninėje rinkoje, bet su galutinio produkto tiekimu, siekiant jį platinti arba perparduoti. Galiausiai šiose bylose dominuojanti įmonė nusprendė nutraukti prekių, kurias ji anksčiau tiekė atitinkamiems klientams, tiekimą, o nagrinėjamoje byloje, kaip ir byloje, kurioje priimtas 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimas *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569), dominuojanti įmonė prašantiems gauti prieigą niekada neteikė paslaugų.
- 101 Trečia, kiek tai susiję su Komisijos nurodyta jurisprudencija, susijusia su atsisakymu suteikti licenciją intelektualinės nuosavybės teisėms, t. y. 1988 m. spalio 5 d. Sprendimas *Volvo* (238/87, EU:C:1988:477, 8 punktas), 1995 m. balandžio 6 d. Sprendimas *RTE ir ITP / Komisija* (C-241/91 P ir C-242/91 P, EU:C:1995:98, 50 punktas) ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimas *IMS Health* (C-418/01, EU:C:2004:257, 35 punktas), ieškovė mano, kad ji atitinka 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimą *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569), kadangi šiame sprendime remtasi 1995 m. balandžio 6 d. Sprendimu *RTE ir ITP / Komisija* (C-241/91 P ir C-242/91 P, EU:C:1995:98), kuris savo ruožtu buvo cituojamas vėlesniuose sprendimuose. Tai, kad su intelektine nuosavybe susijusiose bylose gali būti nustatytos griežtesnės sąlygos, visų pirma reikalavimas, kad ištekliai būtų būtini „naujo produkto“ gamybai, nereikia, jog su šia sritimi niekaip nesusijusiose bylose Komisija gali panaikinti 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytas sąlygas.
- 102 Ketvirta, ieškovė tvirtina, kad, kalbant apie 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) taikymą, nėra pagrindo manyti, jog 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytas sąlygas Teisingumo Teismas norėjo taikyti tik tos bylos aplinkybėms. Iš tikrųjų yra skirtumas tarp pareiškimo, kaip tai buvo padaryta 2011 m. vasario 17 d. Sprendime *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83), kad 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos netaikomos visoms byloms, susijusioms su „komercinėmis sąlygomis“, ir tvirtinimo, kaip teigia Komisija, kad 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos neturėtų būti taikomos nė vienoje iš šių bylų.
- 103 Penkta, Komisijos nurodyti sprendimai neleidžia pagrįsti jos teiginio, nes analizė jos 2001 m. liepos 25 d. Sprendime 2001/892/EB dėl procedūros pagal [EB] 82 straipsnį (COMP/C-1/36.915 – *Deutsche Post AG* – Tarptautinio pašto perėmimas) (OL L 331, p. 40) grindžiama tuo, kad *Deutsche Post*

platinimo tinklas buvo būtinas Jungtinėje Karalystėje įsisteigusiems krovinių siuntėjams. Kaip netiesioginio atsisakymo, kuriuo piktnaudžiaujama, suteikti prieigą pavyzdys nurodyta byla *Polaroid / SSI Europe* šiai bylai neturi reikšmės.

- 104 Pateikdama penktąjį savo kaltinimą ieškovė tvirtina, kad ginčijamame sprendime neįrodyta, kad prieiga prie vietinės linijos yra būtina konkurentams mažmeninėje rinkoje. Šiuo klausimu iš 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *IMS Health (C-418/01, EU:C:2004:257, 28 punktas)* matyti, kad nepakanka įrodyti, jog alternatyvūs sprendimai yra nepalankesni kitiems operatoriams, o reikia įrodyti atitinkamo tinklo būtinumą, kaip tai suprantama pagal 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimą *Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569)*. Iš tikrųjų pareiga suteikti prieigą prie įrangos atsirastų, jeigu atsisakymas suteikti prieigą, vertinant objektyviai, turėtų pakankamai didelį poveikį konkurencijai.
- 105 Be to, nereikšmingi yra klausimai, kuriuos Komisija nagrinėjo ginčijamo sprendimo 7.3 skirsnyje ir, be kita ko, jo 382 ir 384 konstatuojamosiose dalyse, susiję su tuo, pirma, ar ieškovės varinis tinklas buvo svarbus, ir, antra, ar veiksminga didmeninė prieiga prie vietinėmis linijomis grindžiamos DSL technologijos buvo svarbi Slovakijos alternatyviesiems operatoriams. Taip Komisija padarė būtinumo kriterijaus taikymo klaidą. Iš tiesų Komisija turi išnagrinėti, ar prieiga prie vietinės linijos yra būtina, kad ieškovės konkurentai galėtų konkuruoti mažmeninėje žemutinės grandies rinkoje, todėl, nesant tokios prieigos, ši konkurencija būtų neįmanoma arba pernelyg sudėtinga. Didžioji dalis prieigos prie plačiajuosčio ryšio yra grindžiama ne ieškovės variniu tinklu, bet kitomis technologijomis, todėl tokia prieiga nėra būtina ta prasme, kad ji yra neįmanoma arba pernelyg sudėtinga.
- 106 Komisija ir į bylą įstojusį šalis ginčija šiuos argumentus.
- 107 Šiuo klausimu, remiantis suformuota jurisprudencija, dominuojančią padėtį užimanti įmonė turi ypatingą pareigą savo elgesiu nepažeisti veiksmingos ir neiškraipytos konkurencijos vidaus rinkoje (žr. 2017 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Intel / Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, 135 punktą* ir jame nurodytą jurisprudenciją), o į tai, kad dominuojanti padėtis atsiranda dėl anksčiau buvusio teisės aktais numatyto monopolio, šiuo atžvilgiu turi būti atsižvelgta (2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, 23 punktas*).
- 108 Būtent todėl pagal SESV 102 straipsnį draudžiama, be kita ko, dominuojančią padėtį užimančiai įmonei imtis veiksmų, kurie turi jos konkurentų, laikomų tokiais pat produktyviais kaip ir ji, išstūmimo iš rinkos poveikį, ir taip sustiprinti savo dominuojančią padėtį pasitelkiant kitas nei konkurencijos remiantis pasiekimais priemones. Šiuo požiūriu ne bet kokia kainų konkurencija gali būti laikoma teisėta (žr. 2017 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Intel / Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, 136 punktą* ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 109 Šiuo klausimu buvo nuspręsta, kad SESV 102 straipsnyje draudžiamo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi sąvoka yra objektyvi ir susijusi su dominuojančią padėtį užimančios įmonės elgesiu rinkoje, kurioje būtent dėl šios įmonės buvimo konkurencija jau yra sumažėjusi; tokiu elgesiu, naudojant kitokias priemones nei lemiančias įprastą ūkio subjektų prekių ar paslaugų konkurenciją, sudaromos kliūtys rinkoje dar esančiai konkurencijai išlaikyti ar šios konkurencijos plėtrai (žr. 2012 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Tomra Systems ir kt. / Komisija, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 17 punktą* ir jame nurodytą jurisprudenciją, 2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Clearstream / Komisija, T-301/04, EU:T:2009:317, 140 punktą* ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 110 SESV 102 straipsnis apima ne tik veiksmus, kuriais daroma tiesioginė žala vartotojams, bet ir veiksmus, kurie jiems padaro žalą iškraipydami konkurenciją (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, 20 punktą* ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija, T-336/07, EU:T:2012:172, 171 punktą*).

- 111 Poveikis konkurencinei aplinkai, kuris minimas šio sprendimo 109 punkte, nebūtinai yra konkretus nustatyto piktnaudžiavimo poveikis. Siekiant konstatuoti SESV 102 straipsnio pažeidimą, reikia įrodyti, kad dominuojančią padėtį užimanti įmonė piktnaudžiaudama siekia apriboti konkurenciją arba, kitaip tariant, kad toks elgesys daro arba gali daryti tokį poveikį (2012 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Tomra Systems ir kt. / Komisija*, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 68 punktą; taip pat žr. 2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Clearstream / Komisija*, T-301/04, EU:T:2009:317, 144 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, T-336/07, EU:T:2012:172, 268 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 112 Be to, dėl piktnaudžiaujamojo elgesio, dėl kurio sumažėja maržos, reikia pažymėti, kad SESV 102 straipsnio antros pastraipos a punkte dominuojančiai įmonei aiškiai draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyti nesąžiningas kainas (2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 25 punktą ir 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Telefónica et Telefónica de España / Komisija*, T-336/07, EU:T:2012:172, 173 punktą). Kadangi SESV 102 straipsnyje pateiktas piktnaudžiavimo atvejų sąrašas nėra baigtinis, šioje nuostatoje pateiktame sąrašė neišvardijami visi Sąjungos teisės draudžiami piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi būdai (1973 m. vasario 21 d. Sprendimo *Europemballage ir Continental Can / Komisija*, 6/72, EU:C:1973:22, 26 punktą; 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 26 punktą ir 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, T-336/07, EU:T:2012:172, 173 punktą).
- 113 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad pirmajame pagrinde ieškovės pateikti argumentai susiję tik su teisiniu kriterijumi, kurį Komisija taikė ginčijamo sprendimo septintoje dalyje (355–821 konstatuojamosios dalys), siekdama pripažinti, kad tam tikri ieškovės veiksmai nagrinėjamu laikotarpiu, yra „atsisakymas suteikti prieigą“. Kita vertus, ieškovė neginčija paties fakto, kad šioje ginčijamo sprendimo dalyje Komisijos konstatuoti veiksmai buvo atlikti. Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 2 ir 1507 konstatuojamųjų dalių, šie veiksmai, kurie padėjo Komisijai nustatyti vieną ir tęstinį SESV 102 straipsnio pažeidimą (ginčijamo sprendimo 1511 konstatuojamoji dalis), buvo tokie: pirma, nuo alternatyviųjų operatorių buvo nuslėpta informacija apie ieškovės tinklą, kurios reikia siekiant atsieti šio operatoriaus vietinę liniją; antra, ieškovė sumažino taikomuose teisės aktuose numatytų savo pareigų, susijusių su atsiejimu, apimtį; ir, trečia, minėtas operatorius savo orientaciniame pasiūlyme dėl atsiejimo nustatė tam tikras nesąžiningas sąlygas.
- 114 Be to, kaip per teismo posėdį patvirtino ieškovė, pirmuoju ieškinio pagrindu nesiekama užginčyti veiksmų, kuriais buvo sumažintos maržos, analizę, kurią Komisija atliko ginčijamo sprendimo aštuntoje dalyje (ginčijamo sprendimo 822–1045 konstatuojamosios dalys). Iš tikrųjų savo ieškinyje ieškovė neginčija, kad tokio pobūdžio veiksmai yra atskira piktnaudžiavimo forma nei atsisakymas suteikti prieigą, kuriai nekeliama 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatyti kriterijai (šiuo klausimu žr. 2014 m. liepos 10 d. Sprendimo *Telefónica et Telefónica de España / Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 75 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Savo pirmu ir penktu kaltinimais ieškovė iš esmės priekaištauja Komisijai dėl to, kad šio sprendimo 113 punkte nurodytus veiksmus ji kvalifikavo kaip „atsisakymą suteikti“ prieigą prie vietinės linijos, neišnagrinėjusi tokios prieigos „būtinumo“, kaip tai suprantama pagal 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) 41 punkte nurodytą trečią sąlygą.
- 115 Reikia pripažinti, šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, jog tam, kad dominuojančią padėtį užimančios įmonės atsisakymas suteikti prieigą prie paslaugos galėtų būti piktnaudžiavimas, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį, reikia, kad dėl tokio atsisakymo rinkoje galėtų būti pašalinta visa paslaugos prašančio asmens konkurencija, kad atsisakymo nebūtų galima objektyviai pateisinti, ir kad paslauga būtų būtina prašymo pateikėjo veiklai vykdyti (1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner*, C-7/97, EU:C:1998:569, 41 punktą; taip pat žr. 2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Clearstream / Komisija*, T-301/04, EU:T:2009:317, 147 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 116 Be to, iš 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) 43 ir 44 punktų matyti, kad siekiant nustatyti, ar produktas arba paslauga yra būtina tam, kad įmonė galėtų vykdyti savo veiklą atitinkamoje rinkoje, reikia išnagrinėti, ar yra alternatyvių produktų arba paslaugų, net jeigu jie yra ne tokie palankūs, ir ar yra techninių, teisinių ar ekonominių kliūčių, dėl kurių bet kuriai įmonei, siekiančiai vykdyti veiklą minėtoje rinkoje, taptų neįmanoma arba bent jau nepagrįstai sudėtinga sukurti, galimai bendradarbiaujant su kitais operatoriais, alternatyvius produktus arba paslaugas. Remiantis 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) 46 punktu, kad būtų galima pripažinti, jog yra ekonominių kliūčių, reikia bent jau konstatuoti, kad šių produktų arba paslaugų kūrimas nėra ekonomiškai rentabilus tokioms gamybos apimtims, kurios panašios į esamą produktą ar paslaugą kontroliuojančios įmonės apimtį (2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *IMS Health*, C-418/01, EU:C:2004:257, 28 punktą).
- 117 Vis dėlto, kadangi šiuo atveju telekomunikacijų sektorių reglamentuojantys teisės aktai yra šio sektoriaus teisinis pagrindas ir jais nustatomos konkurencijos sąlygos, kuriomis telekomunikacijų įmonė vykdo savo veiklą atitinkamose rinkose, rėmimasis minėtais teisės aktais taikant SESV 102 straipsnį šios įmonės elgesiui yra tinkamas, be kita ko, vertinant tokio elgesio nesąžiningumą (2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Deutsche Telekom / Komisija*, C-280/08 P, EU:C:2010:603, 224 punktą).
- 118 Kaip pagrįstai tvirtina Komisija, šio sprendimo 115 punkte nurodytos sąlygos buvo nustatytos ir pritaikytos bylose, kuriose buvo sprendžiamas klausimas, ar pagal SESV 102 straipsnį galėjo būti reikalaujama, kad dominuojančią padėtį užimanti įmonė suteiktų kitoms įmonėms prieigą prie produkto ar paslaugos, kai tokia pareiga nėra nustatyta teisės aktuose.
- 119 Tokios aplinkybės skiriasi nuo šios bylos aplinkybių, kur 2005 m. kovo 8 d. sprendimu, kurį 2005 m. birželio 14 d. patvirtino TUSR direktorius, ši institucija ieškovei nurodė patenkinti visus pagrįstus prašymus atsieti savo vietinę liniją, kad tuo pasinaudodami alternatyvieji operatoriai galėtų teikti savo paslaugas masinėje Slovakijos fiksuoto plačiajuosčio ryšio paslaugų mažmeninėje rinkoje (šio sprendimo 9 punktą). Ši pareiga grindžiama valstybės institucijų noru paskatinti ieškovę ir jos konkurentus investuoti ir diegti naujoves, kartu užtikrinant, kad rinkoje būtų išsaugota konkurencija (ginčijamo sprendimo 218, 373, 388, 1053 ir 1129 konstatuojamosios dalys).
- 120 Kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 37–46 konstatuojamosiose dalyse, TUSR sprendimas, priimtas įgyvendinant Įstatymą Nr. 610/2003, kuriuo Slovakijoje įgyvendinamas Reglamentas Nr. 2887/2000 3 straipsnyje numatytas reikalavimas dėl atsietos prieigos prie bendrojo fiksuoto telefono ryšio tinklo tiekimo rinkoje dominuojančių operatorių vietinių linijų. Minėto reglamento 6 konstatuojamojoje dalyje Sąjungos teisės aktų leidėjas šį reikalavimą pagrindė tuo, kad „[k]urį laiką naujiems dalyviams ekonomiškai būtų neperspektyvu visiškai dubliuoti dabartines vietinės prieigos metalinių laidų infrastruktūras, [nes] kol kas alternatyvios infrastruktūros <...> paprastai veikia kitaip ar nėra taip paplitusios“.
- 121 Taigi atsižvelgiant į tai, kad taikomuose teisės aktuose aiškiai numatyta, jog prieiga prie ieškovės vietinių linijų yra būtina, siekiant sudaryti sąlygas susidaryti ir vystyti veiksmingai konkurencijai Slovakijos plačiajuosčio interneto paslaugų rinkoje, nebuvo reikalaujama, kad Komisija įrodytų, jog tokia prieiga tikrai buvo būtina, kaip tai suprantama pagal 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) 41 punkte nustatytą paskutinę sąlygą.
- 122 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Komisija negali būti kaltinama neįrodžiusi prieigos prie nagrinėjamo tinklo būtinumo.
- 123 Reikia pridurti, kad toks kaltinimas Komisijai taip pat negalėtų būti pateiktas, jeigu būtų laikomasi nuomonės, kad 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) argumentai buvo susiję su netiesioginiu atsisakymu suteikti nagrinėjamą prieigą. Šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad iš 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner* (C-7/97,

- EU:C:1998:569) 48 ir 49 punktų negalima daryti išvados, kad sąlygos, reikalingos nesąžiningo atsisakymo teikti paslaugas buvimui pripažinti, kurios yra pastarojoje byloje pateikto pirmojo prejudicinio klausimo dalykas, taip pat būtina turi būti taikomos vertinant elgesio, kai paslaugos teikiamos ar prekės parduodamos nepalankiomis sąlygomis arba tokiomis, kuriomis pirkėjas gali būti nesuinteresuotas, nesąžiningumą (2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 55 punktas). Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pats toks elgesys gali būti atskira piktnaudžiavimo forma, skirtinga nuo atsisakymo teikti paslaugas (2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 56 punktas)
- 124 Be to, Teisingumo Teismas nurodė, kad kitoks 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) aiškinimas reikštų, kad norint bet koki dominuojančios įmonės elgesį, susijusį su jos komercinėmis sąlygomis, pripažinti piktnaudžiaujamuoju, visuomet turėtų būti tenkinamos sąlygos, kurių reikia atsisakymo teikti paslaugas buvimui pripažinti, o tai netinkamai sumažintų SESV 102 straipsnio veiksmingumą (2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 58 punktas).
- 125 Šiuo klausimu ieškovė pagrįstai pažymi, kad 2011 m. vasario 17 d. Sprendime *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) Teisingumo Teismo nagrinėjami veiksmai pagrindinėje byloje buvo tik tokie, kad, kaip nurodyta to sprendimo 8 punkte, Švedijos fiksuoto telefono ryšio senbuvis turėjo galimybę sumažinti maržas, siekdamas paskatinti alternatyvius operatorius neteikti prašymų suteikti prieigą prie jo vietinės linijos. Vis dėlto iš to negalima daryti išvados, kad jame Teisingumo Teismo pateiktas 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) 41 punkte nustatytų sąlygų taikymo apimties išaiškinimas galioja tik šiai piktnaudžiavimo formai ir netaikomas veiksams, kurie nėra išimtinai susiję su kainodara, pavyzdžiui, veiksams, kuriuos šiuo atveju Komisija nagrinėja ginčijamo sprendimo septintoje dalyje (žr. šio sprendimo 27–41 punktus).
- 126 Iš tikrųjų pirmiausia reikia konstatuoti, kad 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) 55–58 punktuose Teisingumo Teismas nenurodė konkrečios piktnaudžiavimo formos, kai mažinamos konkurentų mažmeninėje rinkoje maržos, o veikiau kalbėjo apie „<...> nepalankiomis sąlygomis arba tokiomis, kuriomis pirkėjas gali būti nesuinteresuotas, [teikiamas paslaugas ar parduodamas prekes]“ ir apie dominuojančią padėtį užimančios įmonės nustatytas „komercines sąlygas“. Toks tekstas leidžia manyti, kad išstūmimo iš rinkos veiksmai, apie kuriuos taip kalbama, buvo susiję ne tik su maržų mažinimu, bet taip pat kita komercine praktika, kuri gali neteisėtai iš rinkos išstumti faktinius arba galimus konkurentus, o tai tokio pobūdžio praktika, kurią Komisija kvalifikavo kaip netiesioginį atsisakymą suteikti prieigą prie ieškovės vietinės linijos (šiuo klausimu žr. ginčijamo sprendimo 366 konstatuojamąją dalį).
- 127 Tokį 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) aiškinimą patvirtina tai, kad šioje jo analizės dalyje Teisingumo Teismas pateikė nuorodą į 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) 48 ir 49 punktus. Iš tikrųjų šie punktai buvo nurodyti toje byloje Teisingumo Teismui pateiktame antrajame prejudiciniame klausime ir jie buvo susiję ne su pagrindinėje byloje nagrinėjamos dominuojančią padėtį užimančios įmonės atsisakymu leisti naudotis savo pristatymo į namus sistema konkuruojančiam dienraščiui leidėjui, kuris nagrinėtas analizuojant pirmąjį klausimą, bet su galimu šios įmonės veiksmu, kuriais ji už tokio leidimo suteikimą reikalavo, kad aptariamasis leidėjas jai taip pat patiktų kitų paslaugų teikimą, pavyzdžiui, pardavimus kioskuose arba spaudą, pripažinimu piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi.
- 128 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog tam, kad ginčijamo sprendimo septintoje dalyje nagrinėti ieškovės veiksmai būtų pripažinti piktnaudžiavimu, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį, Komisija neprivalo įrodyti, jog prieiga prie ieškovės vietinės linijos buvo būtina, kad konkurentai galėtų vykdyti veiklą mažmeninėje Slovakijos fiksuoto plačiajuosčio ryšio paslaugų rinkoje, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 116 punkte nurodytą jurisprudenciją.
- 129 Taigi reikia atmesti pirmąjį ir penktąjį kaltinimus kaip nepagrįstus.

b) Dėl trečiojo kaltinimo

- 130 Pateikdama trečiąjį savo kaltinimą ieškovė tvirtina, kad jeigu netiesioginio atsisakymo suteikti prieigą atveju netaikomos 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos, elgiamasi nenuosekliai konkurencijos politikos atžvilgiu. Iš tikrųjų tokiu atveju lengviau būtų įrodyti netiesioginį atsisakymą suteikti prieigą nei aiškų atsisakymą suteikti prieigą, o tai reikštų, kad didesnis piktnaudžiavimas būtų vertinamas ne taip griežtai, kaip mažesnis piktnaudžiavimas. Šiuo atveju bent vienas ieškovės konkurentas turėjo prieigą prie jos tinklo, todėl atsisakymas nebuvo visiškai (ginčijamo sprendimo 408 konstatuojamoji dalis). Visiškas atsisakymas suteikti prieigą yra didesnis pažeidimas nei netiesioginis atsisakymas suteikti prieigą, nors, remiantis Komisijos požiūriu, 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos taikomos visiškam atsisakymui suteikti prieigą, o ne netiesioginiam atsisakymui suteikti prieigą.
- 131 Vis dėlto Komisija nepateikia jokių argumentų, kuriais būtų apskritai paaiškinamos priežastys, dėl kurių netiesioginis atsisakymas suteikti prieigą turėtų būti vertinamas griežčiau, nei visiškai atsisakymas suteikti prieigą, arba visų pirma priežastys, dėl kurių pirmuoju atveju nebeturėtų būti tenkinamos 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos.
- 132 Komisija ir į bylą įstojusi šalis ginčija šiuos argumentus.
- 133 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad šis argumentas grindžiamas neteisinga prielaida, t. y. tuo, kad SESV 102 straipsnio pažeidimo – dominuojančią padėtį užimančios įmonės atsisakymo pateikti produktą arba suteikti paslaugą kitoms įmonėms – sunkumas priklausytų tik nuo to, kokia yra jo forma. Tokio pažeidimo sunkumas gali priklausyti nuo daugelio veiksnių, kurie nepriklauso nuo to, ar minėtas atsisakymas yra tiesioginis ar netiesioginis, pavyzdžiui, tokių kaip pažeidimo geografinė aprėptis, to, ar jis padarytas tyčia, arba jo poveikio rinkai. 2006 m. baudų apskaičiavimo gairės patvirtina šią nuomonę – jų 20 punkte nurodyta, kad SESV 101 arba 102 straipsnių pažeidimo sunkumas nustatomas atskirai kiekvienu konkrečiu pažeidimo atveju, atsižvelgiant į visas su juo susijusias aplinkybes.
- 134 Galiausiai reikia priminti, kad 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) 69 punkte Teisingumo Teismas pažymėjo, jog siekiant įvertinti sumažintos maržos poveikį reikšmės gali turėti tai, ar didmeninės prekybos produktas yra būtinas. Vis dėlto šiuo atveju reikia konstatuoti, kad Komisijos pareiga įrodyti prieigos prie ieškovės atsietos vietinės linijos būtinumą ieškovė rėmėsi tik grįsdama savo teiginį, kad Komisija, atlikdama ginčijamo sprendimo septintoje dalyje nagrinėtų veiksmų vertinimą, taikė netinkamą teisinį kriterijų (pagal analogiją žr. 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Telefónica et Telefónica de España / Komisija*, T-336/07, EU:T:2012:172, 182 punktą), o ne siekdama užginčyti tai, kaip minėto sprendimo devintoje dalyje Komisija vertino minėtų veiksmų antikonkurencinį poveikį (ginčijamo sprendimo 1046–1109 konstatuojamosios dalys).
- 135 Taigi reikia atmesti trečiąjį kaltinimą kaip nepagrįstą.

c) Dėl antrojo kaltinimo

- 136 Pateikdama antrąjį savo kaltinimą ieškovė tvirtina, kad 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų netaikymas ginčijamame sprendime prieštarauja 2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendimui *Clearstream / Komisija* (T-301/04, EU:T:2009:317), be kita ko, jo 146 punktui, kuriame, nors jis susijęs su netiesioginiu atsisakymu parduoti, apie kurį priminta ginčijamo sprendimo 360 konstatuojamojoje dalyje, šios sąlygos taikomos. Komisija daro klaidą, nes byloje *Clearstream* nagrinėjamos bendrovės faktinis monopolis buvo saugomas įstatymo, todėl 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos buvo

tenkinamos. Priešingai nei byloje, kurioje priimtas 2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Clearstream / Komisija* (T-301/04, EU:T:2009:317), šiuo atveju Komisija negalėjo įrodyti ieškovės DSL tinklo būtinumo. Todėl ji dėjo tiek pastangų, siekdama ją atskirti nuo bylų *Bronner* ir *Clearstream*.

137 Komisija ir į bylą įstojusi šalis ginčija šiuos argumentus.

138 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kaip pagrįstai teigia Komisija, kad nėra prieštaravimo tarp požiūrio, kurio Komisija laikėsi byloje, kurioje buvo priimtas 2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Clearstream / Komisija* (T-301/04, EU:T:2009:317), ir to, kurio ji laikėsi šioje byloje, nes pirmojoje byloje dominuojančią padėtį užimančiai įmonei nebuvo nustatyta pareiga teikti nagrinėjamą paslaugą ir dominuojančią padėtį užimanti įmonė savo komercinę padėtį susikūrė, neturėdama teisėto monopolio.

139 Kaip matyti iš šio sprendimo 117 punkte primintos jurisprudencijos, kadangi telekomunikacijų sektorių reglamentuojantys teisės aktai yra šio sektoriaus teisinis pagrindas ir jais nustatomos konkurencijos sąlygos, kuriomis telekomunikacijų įmonė vykdo savo veiklą atitinkamose rinkose, rėmimasis minėtais teisės aktais taikant SESV 102 straipsnį šios įmonės elgesiui yra tinkamas, be kita ko, vertinant tokio elgesio nesąžiningumą.

140 Todėl antrąjį kaltinimą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

d) Dėl ketvirtąjo kaltinimo

141 Pateigdamą ketvirtąjį savo kaltinimą ieškovė tvirtina, kad ginčijamo sprendimo 370 konstatuojamojoje dalyje padaryta faktinių ir teisinių klaidų ir trūksta motyvų. Šioje konstatuojamojoje dalyje Komisija pateikė argumentus, kuriais siekiama nukrypti nuo 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų, tvirtinant, kad šios sąlygos netaikomos atsisakymui suteikti prieigą dėl to, kad, pirma, teisės aktais ieškovei nustatyta pareiga prieigą prie vietinės linijos suteikti pagal ankstesnes taisykles, ir, antra, ieškovės, kaip ankstesnio valstybės monopolio turėtojos, tinklas buvo vystomas.

142 Pirma, kalbant apie su šiais dviem argumentais susijusias faktines ir teises klaidas, pirma, ieškovė kaltina Komisiją padarius klaidą, teigiant, kad reikia nukrypti nuo 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų, nes yra nustatyta pareiga suteikti prieigą prie vietinės linijos, kuri buvo nustatyta ankstesnėse taisyklėse.

143 Šiuo klausimu ieškovė mano, kad tokia pareiga nebūtinai daro įtaką SESV 102 straipsnio taikymo sąlygų požiūriu, nes šia pareiga ir šiomis sąlygomis siekiama skirtingų tikslų. Iš tiesų Komisija padarė teisės klaidą, nes nedarė skirtumo, grindžiamo 2008 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Deutsche Telekom / Komisija* (T-271/03, EU:T:2008:101) 113 punktu, tarp teisės akte nustatytos pareigos *ex ante* vaidmens, kai siekiama sumažinti rinkoje dominuojančią padėtį užimančių įmonių įtaką rinkoje, ir konkurencijos teisės *ex post* vaidmens, kai valdžios institucijos dėmesį sutelkia į konkretų įmonių elgesį ir tiria, ar jos piktnaudžiavo savo galima įtaka rinkoje.

144 Kalbant konkrečiau, pareiga parduoti galėtų būti nustatyta teisės aktuose *ex ante* tais atvejais, kai teisė nustatyti tokią pareigą pagal SESV 102 straipsnį Komisija turėtų tik esant išimtinėms aplinkybėms. Nors iš jurisprudencijos matyti, kad dominuojančios įmonės elgesiui taikant SESV 102 straipsnį galima atsižvelgti į telekomunikacijų sektorių reglamentuojančius teisės aktus (2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Deutsche Telekom / Komisija*, C-280/08 P, EU:C:2010:603, 224 ir 227 punktai), ginčijamame sprendime Komisija ne paprasčiausiai atsižvelgė į tokiais teisės aktais nustatytas pareigas, bet neatlikdama jokios analizės visapusiai rėmėsi TUSR atliktu vertinimu.

- 145 Ieškovė tvirtina, kad 2008 m. balandžio 10 d. Sprendime *Deutsche Telekom / Komisija* (T-271/03, EU:T:2008:101) pateikti argumentai, iš kurių matyti, kad Sąjungos antrinės teisės aktai „gali“ būti svarbūs SESV 102 straipsnio požiūriu, taikomi tik šioje byloje, nes Teisingumo Teismas turėjo išnagrinėti, ar Komisija, atsižvelgdama į šiuose antrinės teisės aktuose nustatytas pareigas, padarė klaidą. Nei remiantis šiuo sprendimu, nei teisės aktais nustatyta pareiga negalima teigti, kad Komisija gali netaikyti 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų.
- 146 Priešingai, ieškovė mano, kad, kaip pažymėjo per teismo posėdį, SESV 102 straipsniu ir minėtais antrinės teisės aktais siekiama skirtingų tikslų, todėl nacionalinė reguliavimo institucija gali nuspręsti padidinti konkurenciją rinkoje, o pareiga sudaryti sutartį, remiantis SESV 102 straipsniu, gali būti nustatyta tik siekiant kompensuoti atsisakymą suteikti prieigą.
- 147 Be to, ankstesniuose šios institucijos sprendimuose nebuvo cituota Įstatymo Nr. 610/2003 21 straipsnio 3 dalis, kuria rėmėsi Komisija, tvirtindama, kad TUSR įvertinto interesus. Bet kuriuo atveju bendra įvertinimo pareiga pagal nacionalinės teisės aktus nereiškia, kad Komisija gali nepaisyti 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų. Visais atvejais Komisija privalo įrodyti, kad kai teisės aktais pareiga buvo nustatyta anksčiau, 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos netaikomos. Ieškovė pripažįsta, kad nors, aišku, byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, teisės aktais nebuvo nustatyta atitinkama pareiga, tai neleidžia daryti išvados, kurią siekia padaryti Komisija.
- 148 Antra, kiek tai susiję su pagrindimu, kuriuo remiantis ieškovės tinklas buvo išvystytas monopolio sąlygomis, ieškovė tvirtina, kad pagal jurisprudenciją, kuria ginčijamame sprendime remiasi Komisija, šio antro pagrindimo atmesti negalima. Iš tikrųjų, pirma, Komisijos cituotas 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) 109 punktą neturi reikšmės. Taip pat iš 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark* (C-209/10, EU:C:2012:172) 23 punkto, kuriuo rėmėsi Komisija, matyti, kad atsižvelgiant į įmonės elgesį gali būti svarbu, ar vis dar yra anksčiau buvęs valstybės monopolis. Todėl, remiantis šiuo sprendimu, negalima tvirtinti, kad 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos netaikomos.
- 149 Teiginys, kad 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos netaikomos tuo atveju, kai istoriniu požiūriu atitinkamas tinklas buvo sukurtas valstybės monopolio sąlygomis, yra neteisingas, nes SESV 102 straipsnyje nenustatyta, kad ankstesnis valstybės monopolis vertinamas kitaip. Priešingai, anksčiau Komisija yra pareiškusi, jog tai, kad monopolis istorinis, neturi reikšmės dabartiniam piktnaudžiavimo vertinimui pagal SESV 102 straipsnį.
- 150 Komisija ir į bylą įstojusi šalis ginčija šiuos argumentus.
- 151 Šiuo klausimu, siekiant atmesti šiuos argumentus, pakanka pažymėti, kad šio sprendimo 117–121 punktuose nurodyti aspektai ne grindžiami prielaida, kad ieškovei nustatyta pareiga suteikti atsietą prieigą prie savo vietinės linijos kildinama iš SESV 102 straipsnio, o jais tik pažymima, laikantis šio sprendimo 117 punkte nurodytos jurisprudencijos, kad tokios teisės aktais nustatytos pareigos buvimo faktas yra svarbus ekonominio ir teisinio konteksto, į kurį atsižvelgiant reikia vertinti, ar ginčijamo sprendimo septintoje dalyje nagrinėti ieškovės veiksmai galėjo būti pripažinti piktnaudžiavimu, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, aspektas.
- 152 Be to, tai, kad ieškovė, siekdama pritarti šio sprendimo 143 punkte pakartotam argumentui, remiasi 2008 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Deutsche Telekom / Komisija* (T-271/03, EU:T:2008:101) 113 punktu, neturi reikšmės. Aišku, Bendrasis Teismas minėtame 113 punkte pažymėjo, kad nacionalinės reguliavimo institucijos vykdo savo veiklą remdamosi nacionaline teise, kurios tikslai gali skirtis nuo Sąjungos konkurencijos politikos tikslų. Šiuo argumentu siekta pagrįsti Bendrojo Teismo sprendimą atmesti šioje byloje pateiktą ieškovės argumentą, kuriuo remiantis Vokietijos Pašto ir telekomunikacijų reguliavimo tarnybai vykdant jos tarifų *ex ante* kontrolę atmetama galimybė SESV 102 straipsnį taikyti galimam maržų mažinimui, kurį lemia jos taikomi atsietos prieigos prie jos

vietinės linijos tarifai. Todėl šis aspektas nebuvo susijęs su klausimu, ar teisės akte nustatyta pareiga suteikti prieigą prie dominuojančią padėtį užimančio operatoriaus vietinės linijos yra reikšminga, siekiant įvertinti, ar jos prieigos suteikimo politika atitinka SESV 102 straipsnį.

- 153 Be to, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad taikant SESV 102 straipsnį turi būti atsižvelgta į dominuojančią padėtį, atsiradusią dėl teisės aktuose numatyto monopolio (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 23 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 154 Taigi ketvirtasis kaltinimas, tiek, kiek jis grindžiamas tariamomis teisės ir faktinėmis klaidomis, susijusiomis su Komisijos pateiktais argumentais dėl nukrypimo nuo 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų, kurie susiję su ankstesnėse normose ieškovei nustatyta pareiga suteikti prieigą prie vietinės linijos ir su anksčiau buvusia valstybės monopolio sistema, turi būti atmestas kaip nepagrįstas.
- 155 Antra, ieškovė kaltina Komisiją motyvų, susijusių su pagrindimo, kurių ši institucija pateikė, siekdama nukrypti nuo 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų, ir kuriame nurodoma, kad pirminės prieigos privalomumas yra būtinas, trūkumu. Iš tikrųjų, Komisija neišnagrinėjo, ar anksčiau buvo teisės aktais nustatyta pareiga, taip pat neanalizavo jos turinio ir nepateikė su minėtu pagrindimu, susijusiu su būtinybe, kad pirminė prieiga taptų privaloma, ir su klausimu, kodėl tokios prieigos nebuvimas panaikintų visą veiksmingą konkurenciją, susijusių argumentų. Komisija nepateikė jokio įrodymo, kad pagrįstų savo vertinimą, jog nacionalinės teisės aktuose buvo įvertinti ieškovės interesai išsaugoti savo infrastruktūrą savo poreikiams ir įmonių, kurios galimai nori gauti prieigą prie vietinės linijos, interesai. Ginčijamame sprendime nenurodyta, kodėl susijusios teisės aktuose nustatytos pareigos yra pakankamas pagrindas nepaisyti 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų. Komisija privalėjo pateikti itin aiškius, nenuginčijamus ir išsamius motyvus, pagrindžiančius būtinybę pirminę prieigą padaryti privalomą, taigi ir priežastis, dėl kurių prieigos nesuteikimas panaikintų visą veiksmingą konkurenciją.
- 156 Dublike, pirma, ieškovė priduria, kad ginčijamo sprendimo 36–49 konstatuojamosiose dalyse pateiktas tik bendras teisės aktų sistemos aprašymas ir tik glaustas ankstesnės pareigos teikti prieigą aprašymas. Šiuose motyvuose neaptartas klausimas, ar ši pareiga leidžia nepaisyti 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų.
- 157 Antra, TUSR, nustatydamas ankstesnes pareigas, nesirėmė Slovakijos teisės aktų nuostatomis, susijusiomis su interesų įvertinimu. Bet kuriuo atveju ankstesniais teisės aktais grindžiamas įvertinimas skiriasi nuo įvertinimo, grindžiamo SESV 102 straipsniu. Be to, ieškovė mano, kad argumentu, grindžiamu tariamai atliktu TUSR įvertinimu, negalima pagrįsti visiško motyvų dėl kitų 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų nebuvimo.
- 158 Trečia, kai Komisija tvirtina, kad 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytos sąlygos bet kuriuo atveju nebuvo taikomos šioje byloje, ji painioja sprendimo pagrįstumo ir pareigos motyvuoti klausimus.
- 159 Ketvirta, ieškovė teigia, kad, kalbant apie rėmimąsi ginčijamo sprendimo 9.3 skirsniu, susijusiu su antikonkurenciniu poveikiu, šiame skirsnyje nenurodyti to sprendimo motyvai. Iš tikrųjų ieškovė visų pirma tvirtina, kad visos veiksmingos konkurencijos panaikinimas yra tik viena iš 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytų sąlygų, nors motyvų trūksta dėl kitų šiame sprendime nustatytų sąlygų. Taip pat pažymėtina, kad ginčijamame sprendime antikonkurencinio poveikio analizė nepakeičia būtinybės nurodyti konkrečius motyvus dėl būtinumo sąlygos. Galiausiai šiame skirsnyje atmetamas Komisijos argumentas, nes jame yra įrodymų, kurie parodo, kad antikonkurencinio poveikio nėra.

- 160 Be to, dėl pagrindimo, grindžiamo tuo, kad ieškovės tinklas buvo išvystytas monopolio sistemos sąlygomis, ieškovė tvirtina, kad ginčijamo sprendimo 373 konstatuojamojoje dalyje pateikti motyvai yra nepakankami, kad būtų paaiškintos priežastys, dėl kurių Komisija mano, jog nagrinėjant piktnaudžiavimo klausimą SESV 102 straipsnio požiūriu ankstesnis valstybės monopolis yra svarbus.
- 161 Ieškovė mano, kad atsižvelgiant į tai, jog Komisija privalo laikytis gero administravimo principo, ji turi išnagrinėti konkrečius ankstesnio valstybės monopolio, kuriuo nori remtis siekdama neatsižvelgti į 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytas sąlygas, aspektus, nes šie aspektai yra itin svarbūs. Ieškovė taip pat mano, kad ginčijamo sprendimo 891 konstatuojamojoje dalyje pateikti aspektai, susiję su ieškovės investicijomis į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą 2003–2010 m. laikotarpiu, negali būti laikomi ypatingos reikšmės neturinčiomis faktinėmis aplinkybėmis. Ieškovė mano, kad Komisija turėjo išnagrinėti šių investicijų pobūdį ir poveikį ir palyginti su ankstesne nuomone. Ieškovė daro išvadą, kad jeigu ginčijamame sprendime pateikti motyvai būtų laikomi pakankamais, tai faktiškai reikštų, kad Komisijai netaikomi jokie apribojimai tais atvejais, kai praelyje gyvavo valstybės monopolis.
- 162 Komisija ir į bylą įstojusi šalis ginčija šiuos argumentus.
- 163 Šiuo klausimu, SESV 296 straipsnyje nustatytas reikalavimas motyvuoti turi būti pritaikytas prie konkretaus akto ir aiškiai ir nedviprasmiškai atskleisti aktą priėmusios institucijos argumentus, kad suinteresuotieji asmenys žinotų sprendimo priėmimo priežastis ir galėtų ginti savo teises, o teismai galėtų vykdyti teisminę kontrolę. Kalbant apie remiantis SESV 102 straipsniu priimtą sprendimą, pažymėtina, kad šis principas reikalauja, kad sprendime būtų nurodyti faktai, nuo kurių priklauso priemonės teisinis pagrindimas, ir argumentai, kuriais remiantis priimtas šis sprendimas (2010 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Tomra Systems ir kt. / Komisija*, T-155/06, EU:T:2010:370, 227 punktą).
- 164 Pirma, ieškovė mano, kad ginčijamame sprendime nėra išanalizuota, ar yra ankstesnė teisės aktuose nustatyta pareiga, taip pat neišnagrinėtas jos turinys ir nepateiktas įrodymas, pagrindžiantis Komisijos vertinimą, kad nacionalinės teisės aktuose buvo įvertinti ieškovės interesai išsaugoti infrastruktūrą savo poreikiams ir įmonių, kurios galimai nori gauti prieigą prie vietinės linijos, interesai, taip pat nenurodyta, dėl kokių priežasčių teisės aktuose nustatytos pareigos leido neatsižvelgti į 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendime *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569) nustatytas galimybės teikti paslaugas sąlygas. Vis dėlto reikia pažymėti, kad, pirma, ginčijamo sprendimo 36–46 konstatuojamosiose dalyse Komisija nurodė teisės aktus, susijusius su prieigos prie vietinės linijos atsiejimu Slovakijoje. Antra, ginčijamo sprendimo 355–371 konstatuojamosiose dalyse ji nurodė teisinį pagrindą, susijusį su piktnaudžiaujamojo pobūdžio atsisakymo suteikti prieigą vertinimu, visų pirma paaiškindama, kad laikosi nuomonės, jog ši byla skiriasi nuo bylos, kurioje priimtas 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimas *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569), aplinkybių, ir kad šiuo atveju šis sprendimas netaikomas. Taigi, ieškovės pateiktas argumentas turi būti atmestas.
- 165 Antra, kalbant apie ieškovės teiginį, kad Komisija turėjo pateikti itin aiškių, įtikinančių ir išsamių motyvų dėl priežasčių, dėl kurių prieigos nesuteikimas visiškai panaikintų veiksmingą konkurenciją, reikia konstatuoti, kad šiuo atveju ieškovė atsietos prieigos prie jos vietinės linijos būtinumu rėmėsi tik grįsdama savo teiginį, kad Komisija, atlikdama ginčijamo sprendimo septintoje dalyje nagrinėtų veiksmų vertinimą, taikė netinkamą teisinį kriterijų (pagal analogiją žr. 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Telefónica et Telefónica de España / Komisija*, T-336/07, EU:T:2012:172, 182 punktą), o ne siekdama užginčyti tai, kaip minėto sprendimo devintoje dalyje Komisija vertino minėtų veiksmų antikonkurencinį poveikį (ginčijamo sprendimo 1046–1109 konstatuojamosios dalys). Bet kuriuo atveju šioje ginčijamo sprendimo dalyje pateikti argumentai yra aiškūs ir nedviprasmiški, kiek tai susiję su ieškovės veiksmų, kuriais išstumama iš rinkos, neigiamu poveikiu konkurencijai.
- 166 Trečia, kalbant apie ieškovės teiginį, kad ginčijamo sprendimo 373 konstatuojamojoje dalyje pateikti motyvai yra nepakankami, kad būtų paaiškintos priežastys, dėl kurių Komisija mano, jog nagrinėjant piktnaudžiavimo klausimą atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį ankstesnis valstybės monopolis yra

svarbus, reikia pažymėti, kad šioje konstatuojamojoje dalyje Komisija, remdamasi konkrečiomis Direktyvos 2002/21 8 ir 12 straipsnių bei Įstatymo Nr. 610/2003 21 straipsnio 3 dalies nuostatomis, nurodė, jog TUSR sprendimu nustatant ieškovės pareigą suteikti prieigą buvo atsižvelgta į ieškovės ir jos konkurentų suinteresuotumą investuoti ir diegti naujoves, kartu užtikrinant, kad rinkoje būtų išsaugota konkurencija. Minėtoje 373 konstatuojamojoje dalyje Komisija pridūrė, kad galėjo būti, jog pareigos suteikti paslaugą arba prieigą nustatymas nebūtų turėjęs įtakos paskatų investuoti ir diegti naujoves požiūriu, kai dominuojančią padėtį užimančios įmonės pozicija rinkoje buvo įtvirtinta užtikrinant specialiųjų arba išskirtinių teisių apsaugą arba finansuojant valstybės lėšomis, kaip tai buvo nagrinėjama atveju. Vėliau Komisija rėmėsi 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark* (C-209/10, EU:C:2012:172) 23 punktu, kuriame nurodyta, kad kai dominuojanti padėtis atsiranda dėl anksčiau buvusio teisės aktais numatyto monopolio, į šią aplinkybę turi būti atsižvelgta, paaiškindama, kad taip buvo ir ieškovės atveju šioje byloje. Galiausiai ginčijamo sprendimo 373 konstatuojamojoje dalyje Komisija paaiškino, kad iš Reglamento Nr. 2887/2000 3 konstatuojamosios dalies matyti, jog viena iš priežasčių, dėl kurių vietinės prieigos tinklai ir toliau lieka vienu „nekonkurencingiausių liberalizuotos telekomunikacijų rinkos sektorių“, yra ta, kad nauji rinkos dalyviai neturi plačios alternatyvaus tinklo infrastruktūros, nes tokie operatoriai, kaip ieškovė, per ilgą laiką sukūrė savo vietinės prieigos infrastruktūrą turėdami išskirtines teises ir dešimtis metų galėjo investicines sąnaudas padengti iš nuomos monopolistinėmis sąlygomis, teikdami balso telefonijos paslaugas, ir iš valstybės lėšų.

- 167 Be to, ginčijamo sprendimo 370 konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymėjo, kad iš 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) 109 punkto matyti, jog rinkos struktūra taip pat dar labai priklauso nuo buvusios monopolistinės struktūros.
- 168 Atsižvelgiant į visus šiuos motyvus reikia manyti, kad Komisija pakankamai motyvavo savo sprendimą, nurodžiusi, kad tai, jog nagrinėjamas tinklas buvo išvystytas monopolinėmis sąlygomis, yra svarbus veiksnys, į kurį ji turėjo atsižvelgti atlikdama analizę pagal SESV 102 straipsnį.
- 169 Taigi reikia atmesti ketvirtąjį kaltinimą tiek, kiek jis grindžiamas pareigos motyvuoti pažeidimu.
- 170 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad pirmąjį ieškinio pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

2. Dėl antrojo ieškinio pagrindo, grindžiamo tuo, kad buvo pažeista ieškovės teisė į gynybą, kiek tai susiję su maržų mažinimo veiksmų vertinimu

- 171 Antrasis ieškinio pagrindas susijęs su ieškovės teise į gynybą ir jis sudarytas iš dviejų dalių. Pirmoji dalis grindžiama Komisijos padarytomis procedūrinėmis klaidomis dėl ieškovės ilgalaikių vidutinių papildomų sąnaudų (toliau – IVPS), t. y. sąnaudų, kurių šis operatorius nebūtų turėjęs patirti, jei nebūtų pasiūlęs atitinkamų paslaugų, apskaičiavimo. Antroji dalis grindžiama tuo, kad per administracinę procedūrą ieškovė neturėjo galimybės pateikti nuomonės dėl tam tikrais laikotarpiais patirtų sąnaudų apskaičiavimo metodikos, kad būtų įvertinta, ar yra veiksmų, dėl kurių mažėtų maržos.

a) Dėl pirmosios dalies, grindžiamos Komisijos padarytomis procedūrinėmis klaidomis dėl ilgalaikių vidutinių papildomų sąnaudų (IVPS) apskaičiavimo

- 172 Ieškovė Komisiją kaltina, pirma, tuo, kad ji pakeitė metodiką, principus ir duomenis, kad galėtų atlikti IVPS analizę, ir, antra, tuo, kad prieš priimant ginčijamą sprendimą nepateikė savo prieštaravimų, susijusių su duomenimis, kuriuos ieškovė jai pateikė tam, kad ši analizė būtų atlikta. Iš tikrųjų pranešime apie kaltinimus Komisija panaudojo tik iš vidinės ieškovės sąnaudų deklaravimo sistemos gautus duomenis, t. y. duomenis, vadinamus „UCN“ (účelové členenie nákladov, specialiųjų sąnaudų skaičiavimas), ir ieškovės pateiktas pelno suvestines ataskaitas, nes ieškovė neturėjo specialiųjų su IVPS susijusių duomenų. Ieškovė teigia, kad šie „UCN“ duomenys grindžiami ankstesnėmis mažėjančia tvarka visiškai paskirstytais sąnaudomis. Šie duomenys buvo grindžiami tiesiniu nusidėvėjimo

- apskaičiavimo metodu, neleidžiančiu per laiką padengti sąnaudas. Pranešime apie kaltinimus (1038 punktas) pati Komisija pripažino šių duomenų ribotumą veiksmų, dėl kurių mažėja maržos, analizės tikslais ir laikėsi nuomonės, kad jų nepakanka. Todėl po to, kai buvo pranešta apie kaltinimus, ieškovė pateikė naujus duomenis, remdamasi konsultacine ataskaita, parengta 2013 m. vasario mėn., ir Komisijai pateikta atsakymo į pranešimą apie kaltinimus priede. Remiantis šiais duomenimis, be kita ko, patikslintos ankstesnės sąnaudos. Komisija sutiko su ieškovės pasiūlytu turto savikainos pervertinimu ir nusidėvėjimu (ginčijamo sprendimo 894 konstatuojamoji dalis).
- 173 Ieškovė pažymi, kad Komisija, didžiąją dalį šių duomenų pripažinusi tinkamais, laikėsi nuomonės, kad konsultacinė ataskaita buvo patikima. Be to, iki ginčijamo sprendimo priėmimo Komisija nepareikė prieštaravimų dėl ieškovės nurodytų principų, metodologijos ir duomenų. Vis dėlto ginčijamame sprendime ji atmetė dalį šių principų, metodologijos ir duomenų (ginčijamo sprendimo 899 konstatuojamoji dalis). Ieškovė mano, kad prieš priimdama ginčijamą sprendimą Komisija turėjo pranešti apie išsamius prieštaravimus, kuriuos ji nurodė šiame sprendime, dėl principų, metodologijos ir duomenų. Tokio pranešimo nepateikimas yra teisės į gynybą pažeidimas. Iš tikrųjų ieškovė mano, kad Komisija turėjo nurodyti visą metodologiją, principus ir duomenis, susijusius su sąnaudomis, kuriomis ketino remtis, vykdydama savo pareigą įrodyti pažeidimą, ir apie savo nuomonę informuoti ieškovę. Be to, ieškovė nesėkmingai mėgino iškelti šiuos procedūrinius klausimus bylas nagrinėjančiam pareigūnui.
- 174 Be to, pati Komisija pripažįsta, kad tada, kai buvo pateiktas pranešimas apie kaltinimus, ji neturėjo duomenų apie IVPS, tačiau ginčijamame sprendime remiamasi šiomis sąnaudomis, o tai reiškia, kad per laikotarpį tarp šių dviejų dokumentų priėmimo Komisija pakeitė požiūrį. Ieškovė tvirtina, kad atsižvelgiant į tai, jog išsiuntusi pranešimą apie kaltinimus Komisija pakeitė savo požiūrį, ji turėjo išsiųsti ieškovei naują pranešimą apie kaltinimus arba naują faktų pranešimą.
- 175 Be to, ieškovė mano, kad su maržų mažinimo apskaičiavimu susijusios lentelės, kurias Komisija pateikė per 2014 m. rugsėjo 16 d. susitikimą padėčiai aptarti, neleido pagrįsti atitinkamų ginčijamo sprendimo dalių ar užtikrinti jos teisę į gynybą. Šiuo klausimu ieškovė pažymi, kad šios lentelės, kurios buvo vos keturių puslapių apimties ir kuriuose nebuvo pateikta jokių jose pateiktų duomenų paaiškinimų, buvo paviršutiniškos. Be to, ieškovė pažymi, kad minėtas lenteles Komisija jai pateikė tik 2014 m. rugsėjo 16 d. susitikimo padėčiai aptarti etapu, t. y. likus mėnesiui iki ginčijamo sprendimo paskelbimo, todėl tuo metu Komisija jau turėjo savo poziciją. Iš tikrųjų per teismo posėdį ieškovė pažymėjo, kad per šį susitikimą Komisija nurodė rengianti jos atžvilgiu neigiamą sprendimą. Bet kuriuo atveju iš pranešimo, kuriuo pateiktos šios lentelės, matyti, kad Komisija pasijuto turinti pareigą pateikti dokumentą, su maržų mažėjimo skaičiavimais, po pranešimo apie kaltinimus.
- 176 Komisija ginčija šiuos argumentus.
- 177 Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 862 konstatuojamosios dalies, Komisija paprašė, kad ieškovė pateiktų duomenis, kurių reikia su papildomais ištekliais, kad didmeninės paslaugos būtų paverstos mažmeninėmis paslaugomis, susijusioms sąnaudoms apskaičiuoti. Iki pranešimo apie kaltinimus pateikimo ieškovė pateikė Komisijai 2003–2010 m. laikotarpio sąnaudų apskaičiavimą „UCN“ lentelėse ir keliose papildomo apskaičiavimo lentelėse. Savo antrojo ieškinio pagrindo pirmoje dalyje ieškovė iš esmės tvirtina, kad jos teisė į gynybą buvo pažeista todėl, kad Komisijos prieštaravimai dėl metodologijos, principų ir duomenų, kuriuos pateikė ieškovė, pirmą kartą buvo pareikšti ginčijamo sprendimo 860–921 konstatuojamosiose dalyse.
- 178 Šiuo klausimu reikia priminti, kad teisės į gynybą paisymas vykdamas administracines procedūras konkurencijos politikos srityje yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kurio laikymąsi užtikrina Sąjungos teismai (žr. 2013 m. birželio 18 d. Sprendimo *ICF / Komisija*, T-406/08, EU:T:2013:322, 115 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 179 Pagal šį principą reikalaujama, kad suinteresuotajai įmonei per administracinę procedūrą būtų suteikta galimybė veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl nurodomų faktų ir aplinkybių tikrumo bei reikšmingumo ir dėl Komisijos dokumentų, kuriais grindžiamas jos teiginys dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo. Dėl to Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad šalims turi būti išsiųstas pranešimas apie kaltinimus. Šiame pranešime aiškiai išdėstomi visi esminiai įrodymai, kuriais per šią procedūros stadiją remiasi Komisija (2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *SNIA / Komisija*, C-448/11 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:801, 41 ir 42 punktai).
- 180 Šio reikalavimo laikomasi, kai galutiniam sprendime suinteresuotieji asmenys nekaltinami pranešime apie kaltinimus nenurodytais padarytais pažeidimais ir jame pateikiami tik tie faktai, dėl kurių suinteresuotieji asmenys galėjo pasiaiškinti per procedūrą (šiuo klausimu žr. 2012 m. gegužės 24 d. Sprendimo *MasterCard ir kt. / Komisija*, T-111/08, EU:T:2012:260, 266 punktą ir 2013 m. birželio 18 d. Sprendimo *ICF / Komisija*, T-406/08, EU:T:2013:322, 117 punktą).
- 181 Vis dėlto pagrindiniai įrodymai, kuriais Komisija remiasi pranešime apie kaltinimus, gali būti pateikti glaustai, o galutinis sprendimas nebūtinai turi visiškai atitikti pranešimą apie kaltinimus, nes tas pranešimas yra parengiamasis dokumentas, kuriame išdėstytas faktinių ir teisinių aplinkybių vertinimas yra tik laikinas (šiuo klausimu žr. 1987 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *British American Tobacco ir Reynolds Industries / Komisija*, 142/84 ir 156/84, EU:C:1987:490, 70 punktą; 2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *SNIA / Komisija*, C-448/11 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:801, 42 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2012 m. gegužės 24 d. Sprendimo *MasterCard ir kt. / Komisija*, T-111/08, EU:T:2012:260, 267 punktą). Taigi leidžiama papildyti pranešimą apie kaltinimus atsižvelgiant į šalių, iš kurių argumentų matyti, kad jos galėjo veiksmingai įgyvendinti teisę į gynybą, atsakymą. Atsižvelgdama į administracinę procedūrą Komisija taip pat gali persvarstyti arba papildyti faktinius ar teisinius argumentus, kuriais grindžiami jos pateikti kaltinimai (2011 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Alliance One International / Komisija*, T-25/06, EU:T:2011:442, 181 punktas). Vadinas, kol bus priimtas galutinis sprendimas, Komisija, atsižvelgdama visų pirma į šalių rašytines ir žodines pastabas, gali arba atsisakyti kai kurių ar net visų anksčiau jiems pateiktų kaltinimų ir iš dalies pakeisti savo požiūrį jų naudai, arba, atvirkščiai, nuspręsti pateikti naujų kaltinimų, su sąlyga, kad suteiks suinteresuotosioms įmonėms galimybę pateikti šiuo klausimu savo nuomonę (žr. 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. / Komisija*, T-191/98 ir T-212/98–T-214/98, EU:T:2003:245, 115 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 182 Faktinių aplinkybių teisinio vertinimo, pateikto pranešime apie kaltinimus, laikinasis pobūdis lemia, kad galutinis Komisijos sprendimas negali būti panaikintas vien dėl to, kad galutinės išvados, padarytos remiantis šiomis faktinėmis aplinkybėmis, tiksliai neatitinka minėto laikino vertinimo (2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *SNIA / Komisija*, C-448/11 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:801, 43 punktas). Atsižvelgimas į per administracinę procedūrą šalies pateiktą argumentą, nesuteikus jai galimybės šiuo klausimu išsakyti nuomonės prieš priimant galutinį sprendimą, negali būti savaime laikomas teisės į gynybą pažeidimu, jeigu atsižvelgimas į šį argumentą nepakeičia jai pateiktų kaltinimų pobūdžio (šiuo klausimu žr. 2001 m. liepos 10 d. Nutarties *Irish Sugar / Komisija*, C-497/99 P, EU:C:2001:393, 24 punktą; 2002 m. vasario 28 d. Sprendimo *Compagnie générale maritime ir kt. / Komisija*, T-86/95, EU:T:2002:50, 447 punktą, ir 2011 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Alliance One International / Komisija*, T-25/06, EU:T:2011:442, 182 punktą).
- 183 Komisija privalo išklausti įmones, kurioms skirtas pranešimas apie kaltinimus, ir, jei reikia, atsižvelgti į jų pateiktą nuomonę dėl to pranešimo ir pakoreguoti savo vertinimą, kad užtikrintų jų teisę į gynybą. Taigi Komisijai turi būti suteikta galimybė savo galutiniam sprendime patikslinti šį vertinimą, atsižvelgiant į administracinės procedūros elementus, arba tam, kad ji atsisakytų nepagrįstų kaltinimų, arba tam, kad performuluotų ir teisiniu bei faktiniu požiūriais papildytų argumentus, kuriais grindžia savo nurodytus kaltinimus, tačiau tik tuo atveju, jeigu remiasi tik faktinėmis aplinkybėmis, dėl kurių suinteresuotieji asmenys galėjo pateikti savo nuomonę, ir jei per administracinę procedūrą ji pateikė jų gynybai būtinus elementus (žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Prym ir Prym Consumer / Komisija*,

C-534/07 P, EU:C:2009:505, 40 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *SNIA / Komisija*, C-448/11 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:801, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 184 Galiausiai reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją teisė į gynybą pažeidžiama, kai egzistuoja galimybė, jog dėl Komisijos padaryto pažeidimo jos vykdytos administracinės procedūros rezultatas galėjo būti kitoks. Įmonė ieškovė įrodo, kad toks pažeidimas padarytas, jei pateikia pakankamai įrodymų ne dėl to, kad Komisijos sprendimo turinys būtų buvęs kitoks, o dėl to, kad ji būtų galėjusi geriau apsiginti, jei nebūtų buvę pažeidimo, pavyzdžiui, dėl to, jog gynybai ji būtų galėjusi panaudoti dokumentus, su kuriais per administracinę procedūrą jai nebuvo leista susipažinti (žr. 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Thyssen Stahl / Komisija*, C-194/99 P, EU:C:2003:527, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2012 m. gegužės 24 d. Sprendimo *MasterCard ir kt. / Komisija*, T-111/08, EU:T:2012:260, 269 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2015 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Philips / Komisija*, T-92/13, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:605, 93 punktą).
- 185 Šiuo atveju atliekant tyrimą duomenis, susijusius su sąnaudomis, Komisija gavo „UCN“ lentelėse, kurios yra ieškovės apskaitos priemonė ir kuriose pagal komercines paslaugas ir paslaugų grupes nurodomos bendros pajamos, bendros veiklos išlaidos, naudotas kapitalas, bendros kapitalo sąnaudos, veiklos pelnas ir ekonominis pelnas (ginčijamo sprendimo 863 ir 864 konstatuojamosios dalys). Iš ginčijamo sprendimo matyti, kad „UCN“ lentelėse nurodytos sąnaudos yra grindžiamos ankstesnėmis visiškai paskirstytomis sąnaudomis ir skiriasi nuo IVPS (ginčijamo sprendimo 875 konstatuojamoji dalis). Komisija taip pat gavo prezentacijų, kuriose nurodyta, kaip sąnaudos buvo perskirstytos, taip pat lenteles ir aprašymus, susijusius su kiekvienos paslaugos sąnaudomis (ginčijamo sprendimo 865–867 konstatuojamosios dalys). Komisija paprašė, kad ieškovė pateiktų plačiajuosčio ryšio paslaugos pelningumo duomenis, perskaičiuotus naudojant IVPS metodologiją (ginčijamo sprendimo 868 ir 869 konstatuojamosios dalys). Kadangi ieškovė tvirtino, kad plačiajuosčio ryšio paslaugų pelningumo ji neskaičiuoja pagal IVPS metodologiją, pranešimo apie kaltinimus etape Komisija naudojo turėtus duomenis, t. y. „UCN“ duomenis ir paaiškinimus dėl sąnaudų, patikslinant individualias sąnaudas (ginčijamo sprendimo 870–875 konstatuojamosios dalys). Šiame etape Komisija mano, kad, nepateikus duomenų dėl IVPS, „UCN“ lentelėse pateikti skaičiai yra geriausias turimas šaltinis maržų mažinimo skaičiavimams atlikti (ginčijamo sprendimo 875 konstatuojamoji dalis). Remdamasi šiais aspektais pranešime apie kaltinimus Komisija nustatė, kad tiek pat produktyvus konkurentas, turintis prieigą prie ieškovės vietinės linijos, būtų susidūręs su didelėmis neigiamomis maržomis, jeigu būtų bandęs teikti tokias pat mažmenines paslaugas, kokias teikė ieškovė 2005–2010 m. laikotarpiu (pranešimo apie kaltinimus 1203 ir 1222 punktai).
- 186 Pirma, kalbant apie ieškovės pateiktą kaltinimą, kad ji nebuvo išklaudyta dėl principų, metodologijos ir duomenų, susijusių su IVPS apskaičiavimu, reikia konstatuoti, kad ieškovė turėjo progą atsakyti į pranešime apie kaltinimus išdėstytus argumentus ir kad ji visapusiai pasinaudojo šia galimybe. Taigi savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ieškovė, remdamasi konsultacine ataskaita, pristatė metodiką, paremtą einamųjų sąnaudų apskaita, 2005–2010 m. laikotarpiu vertinant mažmeninių paslaugų sąnaudas pagal duomenis nuo 2011 m. (ginčijamo sprendimo 881 konstatuojamoji dalis). Šiame atsakyme ieškovė visų pirma tvirtino, kad apskaičiuojant IVPS reikėjo, pirma, pervertinti turtą ir, antra, atsižvelgti į jos tinklo neveiksmingumą plačiajuosčio ryšio paslaugų požiūriu. Kalbant, be kita ko, apie atsižvelgimą į neveiksmingumą, ieškovė pasiūlė atlikti optimizacinius patikslinimus, t. y. pirma, esamą turtą pakeisti jo moderniu lygiaverčiu pakaitalu, kuris yra veiksmingesnis ir pasižymi mažesnėmis sąnaudomis (angl. *modern asset equivalent*), antra, išlaikyti kuo geresnę technologinį suderinamumą, ir, trečia, sumažinti turtą, remiantis faktiškai naudojamais pajėgumais, palyginti su įdiegtais pajėgumais (toliau kartu – optimizaciniai patikslinimai).

- 187 Ginčijamame sprendime Komisija sutiko atsižvelgti, be kita ko, į ieškovės turto pervertinimą jos atliktoje maržų mažinimo analizėje ir, kiek tai susiję su fiksuotomis specialiosiomis sąnaudomis, atimti jungtines ir bendrąsias išlaidas. Kita vertus, ji atmetė optimizacinius patikslinimus (ginčijamo sprendimo 894, 903, 904 ir 910 konstatuojamosios dalys). Taigi ginčijamame sprendime Komisija nustatė kitokias maržas, nei buvo apskaičiuotos pranešime apie kaltinimus.
- 188 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad su maržų mažinimo apskaičiavimu susiję pakeitimai, kurie buvo atlikti ginčijamame sprendime, palyginti su pranešimu apie kaltinimus, buvo padaryti atsižvelgus duomenis ir skaičiavimus, kuriuos pateikė pati ieškovė atsakydama į pranešimą apie kaltinimus. Taigi toks atsižvelgimas, be kita ko, matomas ginčijamo sprendimo 910, 945, 963 ir 984 konstatuojamosiose dalyse. Be to, iš ginčijamo sprendimo 946 (išnaša Nr. 1405) ir 1000 konstatuojamųjų dalių matyti, kad jį priimdama Komisija atsižvelgė į atnaujintą maržų mažinimo apskaičiavimą, kurį ieškovė pateikė, atsakydama į faktines aplinkybes išdėstantį raštą (žr. šio sprendimo 21 punktą).
- 189 Antra, kalbant apie ieškovės pateiktą kaltinimą, kad Komisija pakeitė principus, metodiką ir duomenis dėl IVPS apskaičiavimo, šiuo klausimu neišklausiusi ieškovės, pažymėtina, kad pirmiausia pranešimo apie kaltinimus ir ginčijamo sprendimo nagrinėjimas parodo, kad ginčijamame sprendime Komisija nepateikė jokie naujo kaltinimo, susijusio su tuo, kaip ji vertino maržų mažinimą. Iš tikrųjų šiuose dviejuose dokumentuose Komisija laikėsi nuomonės, kad tiek pat produktyvus konkurentas, pasinaudodamas prieiga prie ieškovės vietinės linijos didmeninėje rinkoje, būtų susidūręs su didelėmis neigiamomis maržomis, jeigu per vietinę liniją būtų teikęs ieškovės teikiamas plačiajuosčio ryšio paslaugas (pranešimo apie kaltinimus 1203 punktas ir ginčijamo sprendimo 1023 konstatuojamoji dalis). Abiejuose dokumentuose Komisija laikėsi nuomonės, kad taip būtų, net jeigu būtų atsižvelgta į papildomas mažmeninėje rinkoje teikiamas paslaugas, t. y. balso ryšio paslaugas, internetinės televizijos paslaugas (IPTV) ir daugiafunkces paslaugas (pranešimo apie kaltinimus 1222 punktas ir ginčijamo sprendimo 1023 konstatuojamoji dalis). Taip pat svarbu pažymėti, kad Komisijos nurodytas pažeidimo laikotarpis ginčijamame sprendime yra trumpesnis nei pranešime apie kaltinimus. Iš tikrųjų abiejuose dokumentuose pažeidimo pradžia laikyta 2005 m. rugpjūčio 12 d. Kita vertus, pranešime apie kaltinimus pažeidimo pabaigos data buvo 2012 m. gegužės 8 d. (pranešimo apie kaltinimus 1546 punktas), o ginčijamame sprendime – 2010 m. gruodžio 31 d. (ginčijamo sprendimo 1516 konstatuojamoji dalis). Galiausiai, kalbant apie maržų apskaičiavimo metodiką, Komisija abiejuose dokumentuose rėmėsi IVPS. Taigi pranešimo apie kaltinimus 996–1002 punktuose ir ginčijamo sprendimo 860 ir 861 konstatuojamosiose dalyse Komisija išdėstė pagrindinius sąnaudų apskaičiavimo remiantis IVPS principus.
- 190 Kalbant konkrečiau, kiek tai susiję su maržų apskaičiavimo metodu, reikia pažymėti, kad tiek pranešime apie kaltinimus, tiek ginčijamame sprendime Komisija taikė tą patį būdą. Pirma, pranešimo apie kaltinimus 48 ir 78–80 lentelėse ir ginčijamo sprendimo 21–24 lentelėse nurodytos prieigos prie vietinės linijos didmeninės kainos. Reikia konstatuoti, kad ginčijamo sprendimo 935–938 konstatuojamosiose dalyse Komisija vis dėlto paaiškino motyvus, dėl kurių laikėsi nuomonės, kad ieškovės pateikti skaičiai ir jos atliktuose skaičiavimuose pateikti skaičiai skiriasi. Antra, reikia pažymėti, kad pranešimo apie kaltinimus 81 lentelė atitinka ginčijamo sprendimo 25 lentelę – abiejose nurodomos tinklo sąnaudos. Ši 25 lentelė grindžiama duomenimis, kurie pateikti ieškovės atsakyme į pranešimą apie kaltinimus. Trečia, reikia pažymėti, kad pranešimo apie kaltinimus 82 lentelė atitinka ginčijamo sprendimo 26 lentelę, kurioje nurodytos ISP (angl. *internet service provider*) periodinės sąnaudos. Šios sąnaudos apskaičiuojamos remiantis ieškovės pateiktais duomenimis. Be to, ginčijamo sprendimo 964 ir 697 konstatuojamose dalyse Komisija atsakė į ieškovės argumentus, pateiktus jos atsakyme į pranešimą apie kaltinimus. Ketvirta, reikia pažymėti, kad pranešimo apie kaltinimus 83 lentelė ir ginčijamo sprendimo 27 lentelė susijusios su vietinės linijos įrengimo išlaidomis ir yra vienodos. Penkta, pranešimo apie kaltinimus 86 lentelė ir ginčijamo sprendimo 29 bei 30 lentelės yra susijusios su abonentų pritraukimo sąnaudų amortizacija, 29 lentelėje atsižvelgta į trejų metų amortizacijos laikotarpį, o 30 lentelėje – ketverių metų nusidėvėjimo laikotarpį, vadovaujantis ieškovės pasiūlymu atsakyme į pranešimą apie kaltinimus. Šešta, reikia konstatuoti, kad pranešimo apie kaltinimus 87 lentelė yra tokia pat kaip ginčijamo sprendimo 31 lentelė, susijusi su ieškovės

pajamomis iš susietų *Accès DSL* ir *Internet DSL* paslaugų. Septinta, reikia pažymėti, kad maržų mažinimo skaičiavimų rezultatai pateikti pranešimo apie kaltinimus 88 lentelėje ir ginčijamo sprendimo 32 ir 33 lentelėse; 32 lentelė grindžiama amortizacija per trejus metus, o 33 lentelė – amortizacija per ketverius metus.

- 191 Darytina išvada, kad metodika ir principai, kuriuos Komisija taikė nagrinėdama ieškovės maržas, iš esmės buvo tie patys tiek pranešime apie kaltinimus, tiek ginčijamame sprendime. Todėl ieškovės pateiktą kaltinimą, kad Komisija pakeitė šią metodiką ir šiuos principus prieš priimdama ginčijamą sprendimą, šiuo klausimu neišklausiusi ieškovės, reikia atmesti.
- 192 Kalbant apie duomenis, kuriais grindžiami maržų skaičiavimai, kaip paaiškinta ginčijamo sprendimo 875–877 konstatuojamosiose dalyse, aišku, kad pranešime apie kaltinimus šie skaičiavimai buvo grindžiami „UCN“ lentelėmis, kuriose pateiktos visiškai paskirstytos sąnaudos (angl. *fully allocated costs*). Vis dėlto, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 885–894 konstatuojamųjų dalių, Komisija pripažino tinkamais ieškovės atliktus patikslinimus dėl einamųjų sąnaudų apskaitos. Taigi Komisija atsižvelgė į patikslinimus, kuriuos šiuo klausimu siūlė ieškovė, ir pakoregavo tinklo turto sąnaudas, kad tai būtų tikslesnis tiek pat produktyviai dirbančio konkurento sąnaudų vertinimas. Būtent atsižvelgiant į patikslinimus buvo siekiama įvykdyti šio sprendimo 183 punkte nurodytus reikalavimus, taigi remiantis šalių teise būti išklaustytiems per administracinę procedūrą nereikalaujama, kad joms būtų dar kartą suteikta galimybė pateikti savo nuomonę dėl maržų apskaičiavimo iki ginčijamo sprendimo priėmimo.
- 193 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia atmesti pirmąją dalį, susijusią su procedūrinėmis klaidomis dėl IVPS apskaičiavimo.

b) Dėl antrosios dalies, grindžiamos tuo, kad per administracinę procedūrą ieškovė neturėjo galimybės pateikti nuomonės dėl tam tikrais laikotarpiais ieškovės patirtų sąnaudų apskaičiavimo metodikos (daugiametės), siekiant įvertinti, ar esama veiksmų, dėl kurių mažėtų maržos

- 194 Ieškovė pažymi, kad pranešime apie kaltinimus Komisija taikė metodiką, pagal kurią sąnaudos apskaičiuojamos kasmet, neatsižvelgiant į 2005 m. nustatytą teigiamą maržą, nors remiantis metodika, kurios laikytasi ginčijamame sprendime, nagrinėti keli laikotarpiai (daugiametė metodika). Nesuteikdama galimybės ieškovei pateikti pastabas dėl šios metodikos Komisija esą pažeidė jos teisę į gynybą. Ieškovė mano, kad, priešingai, nei tvirtina Komisija, remiantis atsakymu į pranešimą apie kaltinimus negalima daryti išvados, kad ji pati pasiūlė metodiką, kai atsižvelgiama į kelis laikotarpius (daugiametė metodika). Priešingai, ieškovė esą siūlė diskontavimo metodiką (arba diskontuotų pinigų srautų analizę), kurią, beje, Komisija taikė savo 2007 m. liepos 4 d. Sprendime C(2007) 3196 *final* dėl procedūros pagal [EB] 82 straipsnį (byla COMP/38.784 – *Wanadoo España contre Telefónica*). Diskontuotų pinigų srautų analizę pagrindžia kliento abonemento arba sutarties trukmė.
- 195 Ieškovė tvirtina, kad, be to, atlikdama diskontuotų pinigų srautų analizę Komisija neturėjo pradėti vertinimo 2005 m. ir jo pabaigti 2010 m. vien dėl to, kad šis laikotarpis atitiko laikotarpį, nagrinėtą pagal vadinamąją „laikotarpių“ metodiką.
- 196 Kalbant konkrečiai, jei būtų taikyta metodika, susijusi su keliais laikotarpiais (daugiametė), nurodytais ginčijamame sprendime, būtų konstatuota teigiama marža 2005 m. ir išplėstas tariamo piktnaudžiavimo laikotarpis, palyginti su tuo, kuris buvo nurodytas pranešime apie kaltinimus. Šiuo klausimu ieškovė mano, kad Komisija neatsižvelgia į šią teigiamą maržą, ginčijamo sprendimo 998 konstatuojamojoje dalyje nurodydama, kad 2005 m. keturių mėnesių įvesties duomenys negalėjo būti laikomi „ilgalaikiais“ įvesties duomenimis. Pranešime apie kaltinimus nurodytos metodikos pakeitimas ginčijamame sprendime lėmė, kad per metus teigiama marža tapo neigiama marža, pasirinkus vėlesnius pelningumo metus ir padarius išvadą, kad bendras grynasis aritmetinis skirtumas buvo neigiamas. Taigi taikant su keliais laikotarpiais susijusią metodiką (daugiametę) dominuojančią padėtį užimanti įmonė negalėtų

- numatyti, koks bus tokios metodikos taikymo rezultatas. Be to, taikant su keliais laikotarpiais susijusią metodiką (daugiametę) taip pat būtų savivaliaujama, nes per vieną ar kelis laikotarpius marža kartu galėtų būti ir teigiama, ir neigiama, atsižvelgiant į tai, kurie metai vertinami pagal šią metodiką.
- 197 Komisija ginčija ieškovės argumentus ir prašo atmesti šią dalį.
- 198 Šiuo klausimu ieškovė Komisiją iš esmės kaltina tuo, kad ji su keliais laikotarpiais susijusią metodiką (daugiametę) taikė, siekdama išplėsti pranešime apie kaltinimus nurodytą pažeidimo laikotarpį, nes tokia metodika nebuvo numatyta pranešime apie kaltinimus, ir tuo, kad ji pažeidė jos teisę į gynybą, nes nesuteikė galimybės pateikti pastabų dėl šios metodikos.
- 199 Reikia pažymėti, kad pranešimo apie kaltinimus 1012 punkte Komisija iš pradžių nurodė, kad nagrinėdama ieškovės maržas ketina taikyti vadinamąją „laikotarpių“ (pagal metus) metodiką. Taigi buvo atlikti kiekvienų nagrinėjamo laikotarpio metų pranešimo apie kaltinimus 1175–1222 punktuose nurodytų maržų mažinimo skaičiavimai. Ginčijamame sprendime, siekdama įvertinti, ar buvo sumažintos maržos, Komisija taikė vadinamąją „laikotarpių“ (pagal metus) metodiką, pagal kurią nustatomas per vieniems metams lygius laikotarpius gautas pelnas arba patirti nuostoliai (ginčijamo sprendimo 851 konstatuojamoji dalis). Reikia konstatuoti, kad analizės rezultatų santrauka pateikta ginčijamo sprendimo 1007–1012 konstatuojamosiose dalyse, iš kurių matyti, kad Komisija savo išvadas grindžia vadinamąja „laikotarpių“ (pagal metus) metodika.
- 200 Vis dėlto savo atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 1281 punkte ieškovė nesutiko, kad būtų taikoma tik „laikotarpių“ (pagal metus) metodika, kurią Komisija naudojo pranešime apie kaltinimus. Iš tikrųjų ieškovė iš esmės tvirtino, kad telekomunikacijų sektoriuje operatoriai išanalizuoja savo galimybes pagrįstą grąžą gauti ilgesniu nei metų trukmės laikotarpiu. Taigi ji siūlė, be kita ko, kad atliekant maržų mažinimo nagrinėjimą papildomai būtų analizuojami keli laikotarpiai, per kuriuos būtų vertinama bendra kelerių metų marža.
- 201 Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 859 konstatuojamosios dalies, Komisija nusprendė papildomai taikyti kelių laikotarpių (daugiametę) metodiką, kad būtų atsižvelgta į šį prieštaravimą ir taip pat nustatyta, ar dėl šios metodikos pasikeistų jos išvada, kad dėl alternatyviesiems operatoriams ieškovės taikytų tarifų už atsietą prieigą prie jos vietinės linijos 2005–2010 m. laikotarpiu maržos sumažėjo.
- 202 Atlikdama šią papildomą analizę, kurios rezultatai nurodyti ginčijamo sprendimo 1013 ir 1014 konstatuojamosiose dalyse, Komisija nustatė bendrą neigiamą kiekvieno paslaugų paketo maržą, pirma, 2005–2010 m. laikotarpiu (ginčijamo sprendimo 1013 konstatuojamojoje dalyje pateikta 39 lentelė) ir, antra, 2005–2008 m. laikotarpiu (ginčijamo sprendimo 1014 konstatuojamojoje dalyje pateikta 40 lentelė). Remdamasi tuo, ginčijamo sprendimo 1015 konstatuojamojoje dalyje Komisija priėjo prie išvados, kad atlikus analizę, susijusią su keliais laikotarpiais, jos išvada, kad atlikus „laikotarpių“ analizę nustatytas maržos mažėjimas, nepasikeitė.
- 203 Iš to, kas išdėstyta, matyti, jog, pirma, siekiant ginčijamame sprendime nustatyti ieškovės maržas, buvo atlikta kelių laikotarpių analizė (daugiametė) po to, kai savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ieškovė pareiškė prieštaravimą dėl maržų apskaičiavimo „laikotarpių“ (pagal metus) metodikos. Antra, ginčijamame sprendime siekta, kad kelių laikotarpių maržų, susijusių su atsietą prieigą prie ieškovės vietinės linijos, analizė (daugiametė) papildytų „laikotarpių“ (pagal metus) analizę. Be to, atlikusi papildomą kelių laikotarpių (daugiametę) analizę Komisija patvirtino savo teiginį, kad laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d. Slovakijos plačiajuosčio ryšio interneto paslaugų rinkoje maržos buvo sumažintos.

- 204 Taigi, kaip iš esmės tvirtina Komisija, kelių laikotarpių (daugiametė) analizė lėmė ne tai, kad ieškovė buvo apkaltinta dėl faktinių aplinkybių, dėl kurių neturėjo galimybės pateikti paaiškinimų per administracinę procedūrą, taip pakeičiant jai pateiktą kaltinimų pobūdį, bet tik tai, kad buvo atlikta papildoma maržų mažinimo, kurį lėmė ieškovės taikomi atsietos prieigos prie jos vietinės linijos tarifai, analizė, atsižvelgiant į ieškovės atsakyme į pranešimą apie kaltinimus pateiktą prieštaravimą.
- 205 Kalbant apie argumentą, kad Komisija, siekdama nustatyti pažeidimo laikotarpį ir 2005 m. negatyvią maržą pakeisti ankstesne teigiama marža, atliko kelių laikotarpių analizę (daugiametę), reikia pažymėti, jog jau atlikusi „laikotarpių“ (pagal metus) analizę Komisija buvo priėjusi prie išvados, kad tiek pat kaip ir ieškovė produktyvus konkurentas laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d. nebūtų galėjęs pelningai teikti tokias pat kaip ieškovės mažmeniniame pakete esančias paslaugas, apimančias plačiajuosčio ryšio paslaugas (ginčijamo sprendimo 1012 konstatuojamoji dalis). Iš ginčijamo sprendimo, be kita ko, 998 konstatuojamosios dalies, matyti, kad Komisija mano, jog teigiama marža nuo 2005 m. rugpjūčio iki gruodžio mėnesio nebuvo kliūtis šį laikotarpį į pažeidimo laikotarpį įtraukti kaip maržų sumažinimą, nes operatoriai vertina savo galimybes gauti gražą ilgesniu laikotarpiu. Kitaip tariant, veiksmų, dėl kurių mažėja maržos, trukmę Komisija nustatė remdamasi „laikotarpių“ (pagal metus) metodika, o kelių laikotarpių metodika (daugiametė) buvo panaudota tik papildomai. Bet kuriuo atveju reikia konstatuoti, kad šiuo argumentu iš tikrųjų siekiama užginčyti minėtos metodikos pagrįstumą, todėl jis negali būti vertinamas kaip pateiktas tinkamai, siekiant pagrįsti tariamą ieškovės teisės į gynybą pažeidimą. Iš tikrųjų šis kaltinimas susijęs su nepritarimu metodikai, kurią Komisija naudojo, kad priėtų prie išvados, jog laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki gruodžio 31 d. maržos buvo sumažintos.
- 206 Kalbant apie ieškovės argumentą, kad maržų mažėjimo apskaičiavimo metodika, kurią Komisija naudojo atlikdama šią papildomą analizę, neatitinka metodikos, kurią savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus siūlė ieškovė ir kuri tariamai yra grindžiama Komisijos sprendimų praktika, iš šio pranešimo apie kaltinimus 1498–1500 punktų matyti, kad ieškovė pasiūlė „bendrą pelną“ nagrinėti 2005–2008 m. laikotarpiu. Vis dėlto Komisija pažymėjo, kad ieškovės siūlyta kelių laikotarpių analizė (daugiametė) skyrėsi nuo retrospektyvios diskontuotų pinigų srautų analizės, kuri buvo grindžiama skirtingais įvesties duomenimis ir metodika (ginčijamo sprendimo 858 konstatuojamoji dalis). Bet kuriuo atveju ji atsižvelgė į ieškovės siūlymą dėl su keliais laikotarpiais (daugiametės) susijusios analizės ir papildomai atliko analizę, susijusią su keliais laikotarpiais (daugiametę), ginčijamo sprendimo 1013 konstatuojamojoje dalyje (39 lentelė) nagrinėdama bendrą 2005–2010 m. laikotarpio pelną ir šio sprendimo 1014 konstatuojamojoje dalyje (40 lentelė) nagrinėdama bendrą 2005–2008 m. pelną.
- 207 Iš šio sprendimo 183 punkte nurodytos jurisprudencijos matyti, kad laikydamosi reikalavimo užtikrinti ieškovės teisę būti išklausytai Komisija, priimdama ginčijamą sprendimą, tik turėjo atsižvelgti į kritiką dėl maržų apskaičiavimo metodikos, kurią ieškovė nurodė atsakyme į pranešimą apie kaltinimus. Kita vertus, ši teisė tikrai nereiškė, kad Komisija turi būtinai priėti prie išvadų, kurių ieškovė tikėjosi pateikdama šią kritiką, t. y. kad būtų nustatyta, jog laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d. maržos nebuvo sumažintos.
- 208 Galiausiai, kalbant apie dokumentą, kuriame pakartoti maržų skaičiavimai, kuriuos Komisija pateikė per 2014 m. rugsėjo 16 d. susitikimą padėčiai aptarti, pažymėtina, kad ieškovė iš esmės tvirtina, pirma, kad šis dokumentas jai buvo pateiktas pavėluotai, nes Komisija buvo nurodžiusi, kad ginčijamas sprendimas rengiamas, ir, antra, kad Komisija manė turinti pareigą atskleisti savo galutinius maržų skaičiavimus prieš priimdama jai skirtą ginčijamą sprendimą.
- 209 Vis dėlto dėl šio sprendimo 183 ir 199–204 punktuose išdėstytų motyvų Komisija neprivalėjo atskleisti savo galutinių maržų skaičiavimų prieš priimdama ieškovei skirtą ginčijamą sprendimą. Be to, šio vertinimo nepaneigia tai, kad buvo surengtas susitikimas padėčiai aptarti. Kaip savo rašytiniuose dokumentuose ir per teismo posėdį tvirtino Komisija, tokie Komisijos ir šalių, dėl kurių atliekamas tyrimas, susitikimai rengiami siekiant užtikrinti gerą administravimą ir skaidrumą bei šalis informuoti apie procedūros eigą. Vis dėlto šie susitikimai padėčiai aptarti skiriasi nuo oficialių susitikimų, kurių

reikalaujama pagal reglamentus Nr. 1/2003 ir Nr. 773/2004, ir juos papildo. Taigi tai, kad buvo surengtas 2014 m. rugsėjo 16 d. susitikimas padėčiai aptarti, nėra pagrindas daryti išvadą, kad Komisija turėjo leisti ieškovei ta proga pateikti savo pastabas dėl maržų analizės, juo labiau kad ieškovė buvo informuota apie visus svarbius Komisijos atliktus maržų skaičiavimus ir jai buvo suteikta galimybė pateikti savo pastabas prieš priimant ginčijamą sprendimą.

210 Darytina išvada, kad reikia atmesti antrojo ieškinio pagrindo antrą dalį ir šį ieškinio pagrindą.

3. Dėl trečiojo ieškinio pagrindo, grindžiamo klaidomis, padarytomis konstatuojant maržų mažinimą

211 Pateikdama trečiąjį savo ieškinio pagrindą ieškovė iš esmės teigia, kad Komisija neteisingai konstatavo maržų mažinimo veiksmus. Šį ieškinio pagrindą sudaro dvi dalys. Pirmoji dalis grindžiama tuo, kad neatsižvelgta į optimizacinius patikslinimus, kuriuos ieškovė siūlė atlikti apskaičiuojant IVPS. Antroji dalis grindžiama tuo, kad Komisija, apskaičiuodama maržų mažinimą, padarė klaidą, nes konsolidavo viso pažeidimo laikotarpio pajamas ir sąnaudas, taip pat pažeidė teisinio saugumo principą.

a) Dėl pirmos dalies, grindžiamos tuo, kad apskaičiuojant IVPS neatsižvelgta į optimizacinius patikslinimus

212 Grįsdama savo trečiojo ieškinio pagrindo pirmąją dalį ieškovė ginčija Komisijos sprendimą ginčijamo sprendimo 895 ir 903 konstatuojamosiose dalyse nepritari optimizaciniams patikslinimams, siekiant apskaičiuoti maržų mažėjimą. Įtraukus šiuos optimizacinius patikslinimus būtų sumažėjusios didmeninės sąnaudos, naudotos apskaičiuojant maržų mažėjimą. Todėl su šiuo nepritarimu susiję pagrindimai, kuriuos Komisija pateikė ginčijamo sprendimo 894, 900–902 konstatuojamosiose dalyse, yra klaidingi. Komisija pervertino ieškovės faktines mažmenines sąnaudas, taigi tai turėjo reikšmingos įtakos išvadoms, susijusioms su maržų mažinimu, nes 2005–2007 m. laikotarpiu nebuvo jokio maržų mažinimo.

213 Ieškovė tvirtina, kad savo pasiūlymais ji neatliko papildomų tikslinimų, o pateikė savo IVPS skaičiavimus. Komisijos vertinimas buvo nenuoseklus. Iš tikrųjų, viena vertus, ji pritarė einamųjų sąnaudų apskaitai ir, kita vertus, atmetė optimizacinius patikslinimus, kurie esą atitinka IVPS skaičiavimus. Dėl tinklo sąnaudų patikslinimų, ieškovė tvirtina, kad šiuose patikslinimuose, kurie būtini apskaičiuojant IVPS, atsižvelgta į tam tikrus turimus rezervinius pajėgumus, įtrauktus į mažmeninių plačiajuosčio ryšio paslaugų reikalavimus.

214 Šį požiūrį patvirtina jurisprudencija. Remdamasi 2011 m. vasario 17 d. Sprendimu *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83), 2008 m. balandžio 10 d. Sprendimu *Deutsche Telekom / Komisija* (T-271/03, EU:T:2008:101) ieškovė primena, kad tam tikromis aplinkybėmis gali būti teisinga atsižvelgti į konkurentų sąnaudas, o ne dominuojančią padėtį užimančios įmonės sąnaudas. Taip yra šiuo atveju, nes ieškovė negalėjo lengvai gauti duomenų IVPS apskaičiuoti.

215 Komisija ginčija šiuos ieškovės argumentus.

216 Ieškovė iš principo kaltina Komisiją padarius klaidą apskaičiuojant IVPS, kai ginčijamo sprendimo 895–903 konstatuojamosiose dalyse ji atsisakė jas patikslinti iki sąnaudų, kurias būtų patyręs produktyviai dirbantis operatorius, pagal Komisijos vertinimo atlikimo momentu turimą informaciją kuriantis optimalų tinklą, pritaikytą dabartinei ir būsimai paklausai patenkinti, lygio.

217 Kaip nurodyta šio sprendimo 186 punkte, savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ieškovė, remdamasi konsultacine ataskaita, pasiūlė metodiką, grindžiamą einamųjų sąnaudų apskaita, 2005–2010 m. laikotarpio mažmenines sąnaudas vertinant pagal duomenis nuo 2011 m. (ginčijamo sprendimo 881 konstatuojamoji dalis). Šiame atsakyme ieškovė visų pirma tvirtino, kad apskaičiuojant

IVPS reikėjo, pirma, pervertinti turtą ir, antra, atsižvelgti į jos tinklo neveiksmingumą plačiajuosčio ryšio paslaugų požiūriu. Kalbant, be kita ko, apie atsižvelgimą į šį neveiksmingumą, ieškovė pasiūlė atlikti šio sprendimo 186 punkte aprašytus optimizacinius patikslinimus.

- 218 Savo IVPS skaičiavimuose ieškovė taip patikslino 2005–2010 m. laikotarpio turto finansines sąnaudas ir nusidėvėjimo vertes, taip pat minėto turto naudojimo išlaidas, remdamasi svertiniu vidutiniu patikslinimo koeficientu, kurį apskaičiavo 2011 m. konsultacinės ataskaitos rengėjas (ginčijamo sprendimo 897 konstatuojamoji dalis). Ieškovė tvirtino, kad pasiūlyti optimizaciniai patikslinimai atspindi minėto tinklo elementuose nustatytus rezervinius pajėgumus, t. y. iš jo išimtą turtą, kuris nebuvo naudojamas veiksmingai, tačiau kurio šis operatorius dar nebuvo pardavęs (ginčijamo sprendimo 898 konstatuojamoji dalis).
- 219 Vis dėlto Komisija atsisakė ginčijamame sprendime atlikti optimizacinius patikslinimus.
- 220 Pirma, dėl esamo turto pakeitimo jo lygiaverčiais modernesniais pakaitalais Komisija ginčijamo sprendimo 900 konstatuojamojoje dalyje nurodė, kad toks pakeitimas negali būti pripažintas tinkamu, nes reikėtų patikslinti sąnaudas atitinkamai netikslinant nusidėvėjimo. Šiuo klausimu Komisija pateikė nuorodą į ginčijamo sprendimo 889–893 konstatuojamąsias dalis, jose išreiškė abejones dėl tokio 2005–2010 m. laikotarpio turto sąnaudų patikslinimo, kokį siūlė ieškovė. Be to, ginčijamo sprendimo 901 konstatuojamojoje dalyje Komisija laikėsi nuomonės, kad toks esamo turto pakeitimas neatitinka tokio pat produktyvaus konkurento kriterijaus. Iš tikrųjų jurisprudencijoje patvirtinta, kad tai, ar dominuojančią padėtį užimančio operatoriaus kainų politika yra piktnaudžiaujamojo pobūdžio, iš principo priklauso nuo paties operatoriaus padėties. Šiuo atveju ieškovės pasiūlytas IVPS patikslinimas grindžiamas hipotetinio turto visuma, o ne tuo pačiu turtu, kurį turi šis operatorius.
- 221 Antra, kalbant apie atsižvelgimą į perteklinius tinklų pajėgumus, palyginti su „faktiškai“ naudojamais pajėgumais, ginčijamo sprendimo 902 konstatuojamojoje dalyje Komisija iš esmės pažymėjo, kad atsižvelgiant į tai, kad investicijos grindžiamos paklausos prognoze, neišvengiama, kad atliekant retrospektyvią analizę tam tikra pajėgumų dalis lieka nepanaudota.
- 222 Negali būti pritarta nė vienam iš ieškovės pateiktų kaltinimų dėl šios ginčijamo sprendimo dalies.
- 223 Pirma, ieškovė neteisingai tvirtina, kad yra prieštaravimas tarp, viena vertus, nepritarimo IVPS optimizaciniams patikslinimams ir, kita vertus, ginčijamo sprendimo 894 konstatuojamojoje dalyje nurodyto pritarimo jos siūlytam turto pervertinimui. Ieškovė taip pat negali tvirtinti, kad Komisija turėjo pritari jos siūlytiems optimizaciniams patikslinimams dėl to, kad, kaip ir turto pervertinimo atveju, Komisija neturėjo patikimos informacijos apie ankstesnes sąnaudas, susijusias su optimizaciniais patikslinimais.
- 224 Iš tiesų turto pervertinimas buvo grindžiamas 2011 m. ieškovės turėtu turtu. Kalbant apie šį pervertinimą ir, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 885–894 konstatuojamųjų dalių, Komisija pažymėjo, kad neturi duomenų, kurie geriau parodytų papildomas ieškovės plačiajuosčio ryšio turto sąnaudas 2005–2010 m. laikotarpiu. Todėl į ginčijamame sprendime pateiktą maržų mažinimo analizę Komisija įtraukė ieškovės pasiūlytą esamo jos turto pervertinimą. Vis dėlto, Komisija pažymėjo, kad dėl minėto pervertinimo galėjo būti nepakankamai įvertintos turto sąnaudos mažmeninėje rinkoje.
- 225 Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 895 konstatuojamosios dalies, remiantis ieškovės siūlytais optimizaciniais patikslinimais turtas koreguojamas iki tokio lygio, kad būtų panašus į produktyviai dirbančio operatoriaus, kuris kurtų optimalų tinklą, pritaikytą patenkinti būsimą paklausą, grindžiamą „dabartine“ informacija ir paklausos prognozėmis, turtą. Šie patikslinimai buvo grindžiami prognoze ir optimalaus tinklo modeliu, o ne skaičiavimais, kuriuose parodomos esamo ieškovės turto papildomos sąnaudos.

- 226 Darytina išvada, kad optimizacinių patikslinimų apskritai ir būtent esamo turto pakeitimo jo modernesniais pakaitalais tikslas skiriasi nuo ieškovės siūlyto turto pervertinimo tikslo. Be to, tai, kad Komisija atsižvelgė į ieškovės pasiūlytą esamo turto pervertinimą, nes nebuvo kitų patikimesnių duomenų dėl šio operatoriaus IVPS, tikrai nereiškė, kad ji būtinai pritarė IVPS optimizaciniams patikslinimams. Taigi Komisija galėjo pagrįstai skirtingai vertinti, pirma, esamo turto pakeitimą jo modernesniais pakaitalais, ir, antra, ieškovės pasiūlytą turto pervertinimą.
- 227 Antra, negalima pritarti ieškovei, kai ji ginčija ginčijamo sprendimo 901 konstatuojamojoje dalyje pateiktą išvadą, kad atlikus optimizacinius patikslinimus IVPS būtų skaičiuojamos pagal hipotetinio konkurento turtą, o ne pagal jos pačios turtą.
- 228 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją siekiant įvertinti dominuojančios įmonės kainų politikos teisėtumą SESV 102 straipsnio požiūriu, iš principo reikia taikyti kainų kriterijus, grindžiamus pačios dominuojančios įmonės patirtomis sąnaudomis ir šios įmonės strategija (žr. 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 41 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, T-336/07, EU:T:2012:172, 190 punktą; šiuo klausimu taip pat žr. 2008 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Deutsche Telekom / Komisija*, T-271/03, EU:T:2008:101, 188 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 229 Kalbant konkrečiai apie kainų politiką, kuri pasireiškia maržų mažinimu, reikia pažymėti, jog naudojant tokius analizės kriterijus galima patikrinti, ar, laikantis šio sprendimo 108 punkte nurodyto tokio pat produktyvaus konkurento kriterijaus, ši įmonė būtų pakankamai produktyvi, kad galutiniams vartotojams mažmeninėje rinkoje savo paslaugas galėtų pasiūlyti ne nuostolingai, jei prieš tai būtų turėjusi sumokėti savo pačios nustatytas didmenines tarpinių paslaugų kainas (2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Deutsche Telekom / Komisija*, C-280/08 P, EU:C:2010:603, 201 punktą; 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 42 punktą ir 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, T-336/07, EU:T:2012:172, 191 punktą).
- 230 Toks požiūris juo labiau pateisinamas atsižvelgiant į tai, kad jis atitinka ir bendrąjį teisinio saugumo principą, nes atsižvelgimas į dominuojančios įmonės sąnaudas leidžia jai dėl ypatingos atsakomybės, kuri jai tenka pagal SESV 102 straipsnį, įvertinti savo elgesio teisėtumą. Nors dominuojanti įmonė žino savo sąnaudas ir tarifus, ji paprastai nežino savo konkurentų sąnaudų ir tarifų (2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Deutsche Telekom / Komisija*, C-280/08 P, EU:C:2010:603, 202 punktą; 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 44 punktą ir 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, T-336/07, EU:T:2012:172, 192 punktą).
- 231 Žinoma, 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83) 45 ir 46 punktuose Teisingumo Teismas pažymėjo, kad negalima atmesti galimybės, jog konkurentų sąnaudos ir kainos gali turėti reikšmės vertinant veiksmus, dėl kurių sumažėja maržos. Vis dėlto iš šio sprendimo matyti, kad, atsižvelgiant į aplinkybes, tik jeigu nėra galimybės remtis dominuojančios įmonės kainomis ir sąnaudomis, reikia nagrinėti konkurentų kainas ir sąnaudas toje pačioje rinkoje, o šiuo atveju ieškovė to neteigė (žr. pagal analogiją 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, T-336/07, EU:T:2012:172, 193 punktą).
- 232 Šiuo atveju, pirma, esamą turtą pakeičiant modernesniais jo pakaitalais siekta patikslinti turto sąnaudas, remiantis „faktine“ turto verte, tačiau neatliekant atitinkamų nusidėvėjimo patikslinimų (ginčijamo sprendimo 900 konstatuojamoji dalis). Atlikus šį pakeitimą maržų mažinimas būtų buvęs skaičiuojamas pagal hipotetinį turtą, t. y. turtą, kuris nesutapo su ieškovės turėtu turtu. Taigi su ieškovės turtu susijusios sąnaudos būtų buvusios įvertintos nepakankamai (ginčijamo sprendimo 893 ir 900 konstatuojamosios dalys). Kita vertus, atsižvelgus į perteklinius tinklų pajėgumus, palyginti su „faktiškai“ naudojamais pajėgumais, būtų neatsižvelgta į ieškovės turtą, kuris naudojamas neveiksmingai (žr. šio sprendimo 218 punktą).

- 233 Taigi, atsižvelgiant į šio sprendimo 228–231 punktuose primintų principus, Komisija galėjo nepadarydama klaidos nuspręsti, kad jeigu būtų buvę atlikti ieškovės siūlyti IVPS optimizaciniai patikslinimai, apskaičiuojant maržų mažėjimą būtų neatsižvelgta į šio operatoriaus patirtas sąnaudas nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d.
- 234 Galiausiai negali būti pritarta ieškovės teiginiui, kad ginčijamame sprendime Komisija pažeidė principą, jog maržų mažinimo analizė turi būti grindžiama produktyviai dirbančiu konkurentu, kai ji iš esmės pažymėjo, kad dalis pajėgumų kartais neišvengiamai lieka neišnaudoti (ginčijamo sprendimo 902 konstatuojamoji dalis). Iš šio sprendimo 230 ir 231 punktuose pakartotų principų matyti, kad atliekant kainų politikos, kuri pasireiškia maržos sumažinimu, analizę iš esmės vertinama, ar tiek pat kaip dominuojančią padėtį užimantis operatorius produktyvus konkurentas galėtų pasiūlyti atitinkamas paslaugas galutiniams vartotojams nenuostolingai. Todėl tokia analizė atliekama remiantis ne tokiu operatoriumi, kuris dirba visiškai veiksmingai rinkos sąlygomis tada, kai tokia politika taikoma. Nors Komisija sutiko su optimizaciniais pakeitimais, susijusiais su pertekliniais pajėgumais, ieškovės IVPS skaičiavimai atspindėjo sąnaudas, susijusias su optimaliu paklausą atitinkančiu tinklu, kuriame nebuvo neveiksmingai veikiančių šio operatoriaus tinklo dalių, t. y. veiksmingiau nei ieškovė dirbančio konkurento sąnaudų. Todėl, nors šiuo atveju neginčijama, kad dalis svarbaus ieškovės turto liko nenaudojama nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d., Komisija, nepadarydama klaidos, galėjo apskaičiuodama IVPS įtraukti minėtą dalį turto, kitaip tariant – perteklinius pajėgumus.
- 235 Taigi Komisija pagrįstai atmetė optimizacinius patikslinimus, ir grindė savo analizę, susijusią su ieškovės kainų politikos piktnaudžiaujamuoju pobūdžiu, be kita ko, jos sąnaudomis.
- 236 Trečia, priešingai, nei tvirtina ieškovė, optimizacinių patikslinimų atmetimas neprieštarauja argumentams, išdėstytiems 2011 m. vasario 17 d. Sprendime *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83), 2008 m. balandžio 10 d. Sprendime *Deutsche Telekom / Komisija* (T-271/03, EU:T:2008:101), kuriais remiantis gali būti teisinga atsižvelgti į konkurentų sąnaudas, o ne dominuojančią padėtį užimančios įmonės sąnaudas.
- 237 Pirma, kalbant apie bylą, kurioje priimtas 2008 m. balandžio 10 d. Sprendimas *Deutsche Telekom / Komisija* (T-271/03, EU:T:2008:101, 210 punktas), pažymėtina, kad nagrinėtos nutraukimo išlaidos buvo didmeniniai mokesčiai, kuriuos dominuojančią padėtį užimanti įmonė taikė savo konkurentui, ir jos buvo sudėtinė bendrų šio konkurento patiriamų sąnaudų dalis. Taigi šios išlaidos turėtų būti įtrauktos į tiek pat produktyvaus konkurento sąnaudų skaičiavimą. Minėtos išlaidos skyrėsi nuo prognozės ir nuo optimalaus tinklo modelio, į kuriuos nebuvo įtrauktos esamo ieškovės turto papildomos sąnaudos (žr. šio sprendimo 225 punktą).
- 238 Kita vertus, kalbant apie 2011 m. vasario 17 d. Sprendimą *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83), kaip pažymėta šio sprendimo 230 ir 231 punktuose, iš šio sprendimo matyti, kad, atsižvelgiant į aplinkybes, tik jeigu nėra galimybės remtis dominuojančios įmonės kainomis ir sąnaudomis, reikia nagrinėti konkurentų kainas ir sąnaudas toje pačioje rinkoje. Tačiau nagrinėjamu atveju taip nėra, nes remiantis vėliau atliktu perversinimu ieškovės turto sąnaudos galėjo būti nustatytos ir buvo rodiklis, siekiant įvertinti tiek pat produktyvaus konkurento sąnaudas.
- 239 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad trečiojo ieškinio pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

b) Dėl antros dalies, grindžiamos apskaičiuojant maržų mažinimą padaryta klaida, nes buvo konsoliduotos viso pažeidimo laikotarpio pajamos ir sąnaudos, taip pat pažeistas teisinio saugumo principas

- 240 Ieškovė ginčija Komisijos sprendimą taikyti su keliais laikotarpiais susijusią metodiką (daugiametę metodiką, nurodyta ginčijamo sprendimo 1013 konstatuojamojoje dalyje). Komisija šią metodiką, kurios nėra pranešime apie kaltinimus, taikė siekdama teigiamas maržas paversti neigiamomis maržomis. Iš tikrųjų per administracinę procedūrą skaičiavimai, kai buvo taikyta vadinamoji „laikotarpių“ (pagal metus) metodika, rodė teigiamas maržas. Vis dėlto pritaikiusi su keliais laikotarpiais susijusią metodiką (daugiametę) Komisija išplėtė pažeidimo laikotarpį. Visų pirma pritaikius vadinamąją „laikotarpių“ (pagal metus) metodiką neigiamos maržos nustatytos kiekvienais metais 2005–2010 m. laikotarpiu. Tačiau 2005 m. neigiama marža, nustatyta pranešime apie kaltinimus, ginčijamame sprendime tapo teigiama marža. Todėl taikant vadinamąją „laikotarpių“ (pagal metus) metodiką iš tikrųjų nebūtų buvę veiksmų, dėl kurių 2005 m. sumažėjo maržos. Remdamasi pavyzdžiu, kai pateikiami skaičiai, ieškovė daro išvadą, kad pagal Komisijos naudotą su keliais laikotarpiais susijusią (daugiametę) metodiką galėjo būti nustatyta, kad maržos mažėjo visu laikotarpiu, nors taip nebūtų, jei būtų pateikiama konsoliduota kiekvienų metų informacija.
- 241 Taigi su keliais laikotarpiais susijusi metodika (daugiametė) yra savavališka ir prieštarauja teisinio saugumo principui, nes pažeidimo laikotarpio trukmė visiškai priklauso nuo to, koks yra laikotarpis, kurio maržos apibendrinamos ir palyginamos.
- 242 Ieškovė mano, kad jeigu klaidos būtų buvę ištaisytos, nebūtų pagrindo nustatyti veiksmus, dėl kurių mažėja maržos, ir Komisija nebūtų įvykdžiusi savo pareigos įrodyti pažeidimą. Iš ieškinio A.21 priedo matyti, kad Komisijos atliktoje sąnaudų ir pajamų analizėje yra esminių trūkumų.
- 243 Komisijos argumentas, kad veiksmai, dėl kurių mažėja maržos, gali būti nustatyti, nepaisant to, kad marža yra teigiama, prieštarauja jurisprudencijai, nes pagal teisinį kriterijų, naudojamą siekiant nustatyti, ar kainų politika, dėl kurios mažinamos maržos, yra piktnaudžiaujamojo pobūdžio, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį, keliamas klausimas, ar pati įmonė arba tiek pat produktyvi kita įmonė būtų galėjusi nenuostolingai pasiūlyti paslaugas abonentams. Teigiama marža nebūtinai reiškia, kad yra piktnaudžiaujama. Nesąžiningų veiksmų, dėl kurių mažinamos maržos, nustatymo *sine qua non* sąlyga yra neigiama tiek pat produktyvaus konkurento marža, kuri šiuo atveju nėra įrodyta dėl 2005 m.
- 244 Be to, Komisijos teiginys, kad su keliais laikotarpiais susijusią (daugiametę) metodiką pasiūlė ieškovė, yra neteisingas, nes iš tikrųjų ji pasiūlė šio sprendimo 194 punkte nurodytą diskontavimo metodiką.
- 245 Pirma, Komisija pažymi, kad iš ginčijamo sprendimo 997–998 konstatuojamųjų dalių matyti, jog vadinamoji „laikotarpių“ (pagal metus) metodika leido parodyti, kad tiek pat produktyvaus konkurento, didmeninėje rinkoje besinaudojančio prieiga prie ieškovės vietinės linijos, maržos būtų neigiamos ir jis negalėtų pelningai teikti mažmeninių ieškovės teikiamų plačiajuosčio ryšio paslaugų paketo. Šios išvados nepaneigia tai, kad paskutinius keturis 2005 m. mėnesius marža buvo teigiama. Tik priėjusi prie šios išvados Komisija atliko išsamesnę analizę pagal su keliais laikotarpiais susijusią metodiką (daugiametę). Kalbant apie argumentus, susijusius su šios su keliais laikotarpiais susijusios (daugiametės) metodikos pagrįstumu, pažymėtina, kad Komisija pateikia nuorodą į argumentus, pateiktus dėl ieškinio antrojo pagrindo antros dalies.
- 246 Antra, Komisija tvirtina, kad iš 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83, 74 ir 75 punktai)* matyti, jog net jeigu maržos yra teigiamos, sumažinant maržą gali būti piktnaudžiaujama tuo atveju, jeigu dėl dominuojančią padėtį užimančios įmonės veiksmų atitinkamiems operatoriams gali būti bent jau sunkiau vykdyti savo veiklą atitinkamoje rinkoje dėl, pavyzdžiui, rentabilumo dirbtino sumažinimo, kai šie veiksmai yra ekonomiškai nepagrįsti. Todėl tai, kad pastaruosius keturis 2005 m. mėnesius marža buvo teigiama, savaime nereiškia, kad ieškovės

- veiksmai nėra piktnaudžiavimas šiuo laikotarpiu. Priešingai, Komisija tvirtina, kad toks elgesys yra piktnaudžiavimas, jeigu ieškovės kainų politika galėjo turėti išstūmimo iš rinkos poveikį konkurentams, kurie yra bent jau tokie produktyvūs kaip ir ji pati, apsunkinant šių konkurentų patekimą į atitinkamą rinką arba net užkertant tam kelią. Be to, siekiant įvertinti dominuojančią padėtį užimančios įmonės taikomos kainų politikos teisėtumą reikia remtis jos strategija, kuri šiuo atveju rodo, kad ieškovė žinojo nustatanti didmenines prieigos prie vietinės linijos kainas, kurios yra didesnės nei jos vidutinės pajamos, ir kad ji galėjo mažinti maržas.
- 247 Trečia, kalbėdama apie kritiką dėl su keliais laikotarpiais susijusios (daugiametės) metodikos Komisija pakartoja savo argumentus, kad pažeidimo laikotarpis jau buvo nustatytas taikant vadinamąją „laikotarpį“ metodiką. Iš tikrųjų remdamasi šia metodika Komisija nusprendė, kad šis pažeidimo laikotarpis prasidėjo 2005 m. rugpjūčio 12 d. Laikotarpis, į kurį atsižvelgta atliekant vertinimą pagal su keliais laikotarpiais susijusią (daugiametę) metodiką, buvo nustatytas atsižvelgiant į pažeidimo laikotarpį, kuris jau buvo nustatytas taikant vadinamąją „laikotarpį“ metodiką. Be to, Komisija teigė, kad nors žinojo su keliais laikotarpiais susijusios (daugiametės) metodikos trūkumus, ją pasiūlė ieškovė savo atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 1388 ir 1389 punktuose.
- 248 Galiausiai ieškovės teiginys, kad su keliais laikotarpiais susijusi (daugiametė) metodika galėtų būti grindžiama kliento abonemento arba sutarties trukme, neturi pagrindo jurisprudencijoje, nes byloje *Telefónica*, kaip ir šiuo atveju, kelių laikotarpių (daugiametė) analizė buvo susijusi su apytiksliai penkeriais metais, kurie atitiko ir pažeidimo trukmę, ir atitinkamo turto gyvavimo trukmę.
- 249 Į bylą įstojusi šalis pažymi, kad Komisijos požiūris apskaičiuojant maržų mažėjimą pasižymėjo atsargumu ir buvo palankus ieškovei, nes siekiant išvengti visiškai hipotetinių teiginių dėl šių sąnaudų į IVPS ji neįtraukė paslaugų teikimo bendroje vietoje išlaidų, kurios alternatyviesiems operatoriams buvo nežinomos, o ieškovei – reikšminga su vietine linija susijusių sąnaudų dalis.
- 250 Savo trečiojo pagrindo antroje dalyje ieškovė kaltina Komisiją iš esmės tuo, kad ji su keliais laikotarpiais susijusią (daugiametę) metodiką taikė tik siekdama išplėsti pažeidimo laikotarpį, kad į jį būtų įtraukti pastarieji keturi 2005 m. mėnesiai, per kuriuos pagal vadinamąją „laikotarpį“ (pagal metus) metodiką marža buvo teigiama. Taip Komisija klaidingai nusprendė, kad per 2005 m. maržos mažėjo, ir pažeidė teisinio saugumo principą.
- 251 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Komisija, remdamasi vadinamąja „laikotarpį“ (pagal metus) metodika, nusprendė, jog ieškovė savo veiksmis mažino maržas nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. Iš tikrųjų iš ginčijamo sprendimo 997 konstatuojamosios dalies matyti, kad remiantis analize, kurią atliekant analizuoti kiekvieni nagrinėjamo laikotarpio metai, tiek pat produktyvaus konkurento, didmeninėje rinkoje besinaudojančio prieiga prie ieškovės vietinės linijos, maržos būtų neigiamos ir jis negalėtų pelningai teikti mažmeninių ieškovės teikiamų plačiajuosčio ryšio paslaugų paketo. Ginčijamo sprendimo 998 konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymėjo, kad tai, jog 2005 m. keturis mėnesius marža buvo teigiama, nepaneigia šios išvados, nes keturių mėnesių įvesties duomenys negalėjo būti laikomi ilgalaikiais įvesties duomenis. Komisija tvirtina, kad operatoriai analizuoja savo galimybes pagrįstą grąžą gauti ilgesnės trukmės laikotarpiu, kuris tęsiasi kelerius metus (ginčijamo sprendimo 998 konstatuojamoji dalis). Remdamasi šiais argumentais Komisija ginčijamo sprendimo 1012 konstatuojamojoje dalyje nusprendė, kad laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d. tiek pat produktyvus kaip ieškovė konkurentas nebūtų galėjęs pelningai teikti tokio mažmeninių paslaugų paketo, kokį teikė šis operatorius.
- 252 Vis dėlto, kaip pažymėta šio sprendimo 228 punkte, siekiant įvertinti dominuojančią padėtį užimančios įmonės taikytos kainų politikos teisėtumą iš principo reikia remtis kainų kriterijais, grindžiamais pačios dominuojančią padėtį užimančios įmonės patirtomis sąnaudomis ir jos strategija.

- 253 Kalbant konkrečiai apie kainų politiką, kuri pasireiškia maržų mažinimu, reikia pažymėti, jog naudojant tokius analizės kriterijus galima patikrinti, ar ši įmonė būtų pakankamai produktyvi ir galutiniams vartotojams mažmeninėje rinkoje savo paslaugas galėtų pasiūlyti nenuostolingai, jei prieš tai būtų turėjusi sumokėti savo pačios nustatytas didmenines tarpinių paslaugų kainas (žr. šio sprendimo 229 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 254 Viena vertus, toks požiūris juo labiau pateisinamas, atsižvelgiant į tai, kad jis atitinka ir bendrąjį teisinio saugumo principą, nes atsižvelgimas į dominuojančios įmonės sąnaudas leidžia jai dėl ypatingos atsakomybės, kuri jai tenka pagal SESV 102 straipsnį, įvertinti savo elgesio teisėtumą. Nors dominuojanti įmonė žino savo sąnaudas ir tarifus, ji paprastai nežino konkurentų sąnaudų ir tarifų. Kita vertus, piktnaudžiavimas išstumiant iš rinkos taip pat turi poveikį potencialiems dominuojančios įmonės konkurentams, kuriuos nerentabilumo perspektyva galėtų atgrasyti nuo įėjimo į rinką (žr. šio sprendimo 230 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 255 Darytina išvada, kad siekdama nustatyti maržų mažinimo sudedamąsias dalis Komisija ginčijamo sprendimo 828 konstatuojamojoje dalyje pagrįstai taikė tokio pat produktyvaus konkurento kriterijų, grindžiamą įrodymu, kad dominuojančią padėtį užimanti įmonė negalėtų vykdyti pelningos veiklos mažmeninėje rinkoje, jeigu taikytų tokias didmenines kainas, kokias savo konkurentams taiko mažmeninėje rinkoje, ir tokias mažmenines kainas, kokias taiko šios įmonės padalinys mažmeninėje rinkoje.
- 256 Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 32–35 lentelių, Komisijos atlikta analizė taikant bet kurią prognozuojamą scenarijų parodė – ir ji pati su tuo sutiko minėto sprendimo 998 konstatuojamojoje dalyje – teigiamą maržą laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki gruodžio 31 d.
- 257 Tokiu atveju Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad tiek, kiek dominuojančią padėtį užimanti įmonė nustato tokio dydžio kainas, kurios padengia esmines prekės prekybai arba aptariamų paslaugų teikimui priskiriamas sąnaudas, tiek pat kaip ši įmonė produktyvus konkurentas iš principo turės galimybę konkuruoti šiomis kainomis, nepatirdamas nuostolių, kurių ilgainiui nebūtų įmanoma padengti (2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 38 punktas).
- 258 Darytina išvada, kad laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki gruodžio 31 d. tiek pat produktyvus kaip ieškovė konkurentas iš esmės turėjo galimybę su ja konkuruoti mažmeninėje plačiajuosčio ryšio paslaugų rinkoje, nepatirdamas nuostolių, kurių ilgainiui nebūtų įmanoma padengti, tol, kol jis turėjo atsietą prieigą prie vietinės linijos.
- 259 Žinoma, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad, nors marža yra teigiama, negalima atmesti galimybės, jog Komisija, nagrinėdama kainų politikos išstūmimo iš rinkos poveikį, gali įrodyti, kad dėl minėtų veiksmų, pavyzdžiui, dėl rentabilumo sumažėjimo, aptariamiesiems operatoriams gali būti bent jau sunkiau vykdyti savo veiklą atitinkamoje rinkoje (šiuo klausimu žr. 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 74 punktą). Šią jurisprudenciją galima sugretinti su Reglamento Nr. 1/2003 2 straipsniu, pagal kurį visose procedūrose pagal SESV 102 straipsnį pareiga įrodyti šio straipsnio pažeidimą tenka šaliai ar institucijai, šiuo atveju – Komisijai, pareiškusiai, kad būta tokio pažeidimo.
- 260 Vis dėlto šiuo atveju reikia konstatuoti, kad Komisija ginčijamame sprendime neįrodė, kad ieškovės kainų politika laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki gruodžio 31 d. turėjo tokį išstūmimo iš rinkos poveikį. Toks įrodymas buvo reikalingas visų pirma dėl to, kad buvo teigiamų maržų.
- 261 Vien teiginys ginčijamo sprendimo 998 konstatuojamojoje dalyje, kad operatoriai analizuoja savo galimybes pagrįstą grąžą gauti ilgesniu laikotarpiu, kuris truks kelerius metus, negali būti laikomas tokiu įrodymu. Net nustatčius šią aplinkybę, ji iš tikrųjų grindžiama perspektyvine pelningumo analize, kuri tikrai yra subjektyvi. Be to, šioje byloje minėtos teigiamos maržos nustatytos pačioje nagrinėjamo laikotarpio pradžioje, t. y. tada, kai neigiama marža dar negalėjo būti nustatyta. Šiomis aplinkybėmis

reikia manyti, kad ginčijamo sprendimo 998 konstatuojamojoje dalyje nurodytas motyvas neatitinka reikalavimo, kuris grindžiamas teisinio saugumo principu, priminto šio sprendimo 230 punkte, kuriuo remiantis dominuojančią padėtį užimanti įmonė turi turėti galimybę įvertinti, ar jos elgesys atitinka SESV 102 straipsnį.

- 262 Vadinas tai, kad taikant su keliais laikotarpiais susijusią (daugiametę) metodiką nustatytos neigiamos maržos, negali paneigti šio vertinimo, nes šiuo atveju taikant šią metodiką tai nustatoma tik 2005 m. teigiamas maržas palyginus su neigiamomis maržomis, nustatytomis atitinkamai 2006–2010 m. (ginčijamo sprendimo 1013 konstatuojamoji dalis) ir 2006–2008 m. (ginčijamo sprendimo 1014 konstatuojamoji dalis) laikotarpiais.
- 263 Be to, ginčijamo sprendimo 1026 konstatuojamojoje dalyje Komisija, remdamasi 2005 m. balandžio mėnesio dokumentais, kuriuos parengė ieškovės teisės padalinys ir kurie susiję su orientacinio pasiūlymo dėl atsietos prieigos prie vietinės linijos ir ULL kainų pateikimo strategija, laikėsi nuomonės, kad pastaroji nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. žinojo, kad dėl didmeninių kainų, susijusių prieiga prie vietinės linijos, mažėja alternatyviųjų operatorių maržos.
- 264 Vis dėlto reikia pažymėti, kad atsižvelgiant į tai, jog laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki gruodžio 31 d. maržos buvo teigiamos, Komisija turėjo konkrečią pareigą įrodyti, kad maržų sumažinimas šiuo laikotarpiu, dėl kurio kaltinama ieškovė, turėjo išstūmimo iš rinkos poveikį (žr. šio sprendimo 259 punkte nurodytą jurisprudenciją).
- 265 Taigi Komisijos tvirtinimo ir jam pagrįsti pateiktų dokumentų nepakanka, kad būtų įrodyta, jog maržų sumažinimas, dėl kurio kaltinama ieškovė, turėjo išstūmimo iš rinkos poveikį ir, pavyzdžiui, sumažino rentabilumą, dėl kurio aptariamiesiems operatoriams gali būti bent jau sunkiau vykdyti savo veiklą atitinkamoje rinkoje.
- 266 Be to, ginčijamo sprendimo 9 ir 10 skirsniuose, kurie susiję su ieškovės antikonkurencinio elgesio poveikiu, nėra išanalizuotas nurodyto maržų mažinimo laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki gruodžio 31 d. poveikis.
- 267 Taigi, atsižvelgiant į suformuotą jurisprudenciją, pagal kurią Teismui suabejojus, abejonės turėtų būti aiškinamos įmonės, kuriai skirtas pažeidimą konstatuojantis sprendimas, naudai (2004 m. liepos 8 d. Sprendimo *JFE Engineering ir kt. / Komisija*, T-67/00, T-68/00, T-71/00 ir T-78/00, EU:T:2004:221, 177 punktas ir 2011 m. liepos 12 d. Sprendimo *Hitachi ir kt. / Komisija*, T-112/07, EU:T:2011:342, 58 punktas), reikia konstatuoti, kad Komisija neįrodė, jog veiksmai, kuriais ieškovė sumažina maržas, buvo pradėti iki 2006 m. sausio 1 d. Todėl atsižvelgiant į tai, kad šiuo požiūriu ginčijamame sprendime padaryta vertinimo klaida, nereikia nagrinėti, ar tokiu vertinimu taip pat, kaip teigia ieškovė, pažeidžiamas Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnis.
- 268 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ieškovės ieškinio trečiojo pagrindo antrai daliai turi būti iš dalies pritarta ir ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti panaikintas tiek, kiek jame konstatuota, kad laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki gruodžio 31 d. ieškovė taikė nesąžiningas kainas, kurios neleido tiek pat produktyviam operatoriui, pasinaudojant didmenine prieiga prie atsietų ieškovės vietinių linijų, nenuostolingai teikti tokias pačias mažmenines paslaugas, kokias teikia ieškovė.

(Praleista)

5. Dėl ieškinio penktojo pagrindo, pateikto papildomai, grindžiamo klaidomis nustatant baudos dydį

427 Savo penktajame ieškinio pagrinde, pateiktame papildomai, ieškovė teigia, kad Komisija padarė klaidų, nustatydamai jai skirtos baudos dydį. Šį pagrindą sudaro dvi dalys. Pirmoji grindžiama akivaizdžia vertinimo klaida, kai apskaičiuodama baudos dydį Komisija atsižvelgė į ieškovės apyvartą 2010 finansiniais metais. Antroji dalis grindžiama akivaizdžia vertinimo klaida, susijusia su pažeidimo laikotarpio pradžios data.

a) Dėl pirmos dalies, grindžiamos akivaizdžia vertinimo klaida, kai apskaičiuodama baudos dydį Komisija atsižvelgė į ieškovės apyvartą 2010 finansiniais metais

428 Ieškovė mano, kad Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, kai remdamasi 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punktu laikėsi nuomonės, kad bazinis baudos dydis turėjo būti apskaičiuotas remiantis viso paskutinių pažeidimo metų laikotarpio apyvarta, t. y. būtent ieškovės 2010 m. apyvarta atsietos priegos prie vietinių linijų ir fiksuoto plačiajuosčio ryšio rinkoje.

429 Tokiais veiksmais Komisija nukrypo nuo savo pačios sprendimų praktikos, t. y. 2011 m. birželio 22 d. Sprendimo C(2011) 4378 *final* dėl procedūros pagal SESV 102 straipsnį (byla COMP/39.525 – *Telekomunikacija Polska*) (toliau – sprendimas *Telekomunikacija Polska*). Šio sprendimo 896 konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymėjo, kad reikia vadovautis vidutiniais metiniais pardavimais, todėl, pirma, kad nagrinėjamu laikotarpiu atitinkamoje rinkoje pardavimai sparčiai augo, ypač pardavimai didmeninėje rinkoje, ir, antra, kad rinka dar buvo kuriama, taigi augo greičiau, nei įprastai augo rinka tuo laikotarpiu, kai buvo daromas pažeidimas. Šį argumentą reikia pritaikyti nagrinėjamam atvejui, nes ginčijamame sprendime Komisija pripažino, kad ieškovės apyvarta 2005–2010 m. laikotarpiu padidėjo 133 %. Todėl remdamasi šiuo sprendimu ieškovė mano, kad bazinis baudos dydis turėjo būti apskaičiuotas pagal penkerių Komisijos nustatyto pažeidimo metų vidurkį.

430 Aplinkybė, kad remtasi paskutiniais finansiniais metais, šiuo atveju lėmė, kad Komisija ieškovei taikė griežtesnes normas, nei buvo taikytos Sprendime *Telekomunikacija Polska*. Šiuo klausimu ieškovė priduria, kad nors Komisija turi diskreciją nustatyti baudų dydį, ji negali savivaliauti ir elgtis nenuosekliai.

431 Komisija, kurią palaiko į bylą įstojusi šalis, ginčija šiuos argumentus.

432 Pirmiausia reikia priminti, kad Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad nustatant baudos dydį, be pažeidimo sunkumo ir trukmės, dar atsižvelgiama į jo trukmę.

433 Be to, reikia priminti, kad pagal 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punktą „[s]iekdama nustatyti bazinį skirtinos baudos dydį, Komisija remsis tiesiogiai ar netiesiogiai <...> su pažeidimu susijusių įmonės prekių ar paslaugų pardavimo verte atitinkamame geografiniame EEE teritorijos sektoriuje“ ir tam ji „paprastai <...> remsis pilnų paskutinių įmonės dalyvavimo pažeidime metų pardavimo rezultatais“.

434 Be to, iš jurisprudencijos matyti, kad prekių ar paslaugų, su kuriomis susijęs pažeidimas, apyvartos dalis gali tiksliai parodyti pažeidimo atitinkamoje rinkoje mastą, nes jų apyvarta yra objektyvus kriterijus, tiksliai parodantis, kokios žalos toks elgesys gali padaryti įprastam konkurencijos veikimui (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 28 d. Sprendimo *Portugal Telecom / Komisija*, T-208/13, EU:T:2016:368, 236 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

435 Taip 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punkte, kiek tai susiję su SESV 102 straipsnio pažeidimu, siekiama nustatyti, kad nagrinėjamai įmonei skirtos baudos dydžio apskaičiavimo pagrindas yra dydis, kuris rodo pažeidimo ekonominę svarbą (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 11 d. Sprendimo *Team Relocations ir kt. / Komisija*, C-444/11 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:464, 76 punktą; 2014 m.

lapkričio 12 d. Sprendimo *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija*, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 57 punktą ir 2015 m. balandžio 23 d. Sprendimo *LG Display ir LG Display Taiwan / Komisija*, C-227/14 P, EU:C:2015:258, 53 punktą).

- 436 Taigi taip pat reikia pažymėti, kad tai, jog priėmusi 2006 m. baudų apskaičiavimo gaires Komisija apribojo savo vertinimo laisvę, nėra nesuderinama su esminiais šios institucijos diskreciniais įgaliojimais. Iš tiesų minėtose gairėse yra įvairių lankstumo elementų, leidžiančių Komisijai įgyvendinti savo diskrecinius įgaliojimus laikantis Reglamento Nr. 1/2003 nuostatų, kaip jas išaiškino Sąjungos teismai (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 11 d. Sprendimo *Team Relocations ir kt. / Komisija*, C-444/11 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:464, 96 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), ir net kitų Sąjungos teisės taisyklių ir principų. Visų pirma pačiame 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punkte pažymėta, kad apskaičiuodama bazinį baudos dydį Komisija „paprastai“ remiasi pilnų paskutinių atitinkamos įmonės dalyvavimo darant pažeidimą metų pardavimo rezultatais (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 9 d. Sprendimą *Samsung SDI ir kt. / Komisija*, T-84/13, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:611).
- 437 Šiuo atveju iš ginčijamo sprendimo 1490–1495 konstatuojamųjų dalių matyti, kad siekdama apskaičiuoti bazinį solidarai ieškovei ir *Deutsche Telekom* paskirtos baudos dydį Komisija atsižvelgė į pilnų paskutinių ieškovės dalyvavimo darant pažeidimą finansinių metų pardavimo rezultatus, t. y. šio operatoriaus 2010 m. apyvartą atsietos priegigos prie vietinių linijų ir fiksuoto plačiajuosčio ryšio paslaugų rinkoje. Taigi Komisija pritaikė 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punktą.
- 438 Vadinasi, negalima pritarti ieškovės teiginiui, kad Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą šiuo atveju nesilaikydama šios taisyklės, neatsižvelgiant į spartų jos apyvartos augimą nagrinėjamu laikotarpiu.
- 439 Pirma, nors ieškovė teigia, kad 2005–2010 m. laikotarpiu jos apyvarta padidėjo 133 %. nuo 31 184 949 EUR iki 72 868 176 EUR, ji nepateikia jokios informacijos, kuria galėtų būti įrodyta, kad tuo momentu, kai Komisija priėmė ginčijamą sprendimą, pastaroji pilnų paskutinių dalyvavimo darant pažeidimą kalendorinių metų apyvarta nebuvo tikrojo jos dydžio, ekonominės galios rinkoje ir nagrinėjamo pažeidimo masto rodiklis.
- 440 Antra, negalima pritarti ieškovei, kai ji kaltina Komisiją neatsižvelgus į Sprendimą *Telekomunikacja Polska* ir dėl to nepaisius savo ankstesnės praktikos, taip pat nustačius kriterijų, kuris skiriasi nuo 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punkte nustatyto kriterijaus.
- 441 Iš tikrųjų iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad ankstesnė Komisijos sprendimų praktika nėra teisinis pagrindas nustatant baudas konkurencijos srityje ir kad sprendimai kitose bylose, kiek tai susiję su vienodo požiūrio principo pažeidimu, tėra papildomas rodiklis, nes mažai tikėtina, kad šiems sprendimams būdingos aplinkybės, kaip antai rinkos, produktai, įmonės ir atitinkami laikotarpiai, visiškai sutaps (žr. 2009 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Erste Group Bank ir kt. / Komisija*, C-125/07 P, C-133/07 P ir C-137/07 P, EU:C:2009:576, 233 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2011 m. birželio 16 d. Sprendimo *Heineken Nederland ir Heineken / Komisija*, T-240/07, EU:T:2011:284, 347 punktą ir 2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *InnoLux / Komisija*, T-91/11, EU:T:2014:92, 144 punktą).
- 442 Taigi ankstesni Komisijos sprendimai dėl baudų turi reikšmės nagrinėjant vienodo požiūrio principo laikymąsi tik tuomet, kai yra įrodyta, kad faktiniai bylų, kuriose buvo priimti minėti sprendimai, duomenys, pavyzdžiui, rinkos, produktai, šalys, įmonės ir nagrinėjami laikotarpiai, yra panašūs į nagrinėjamus šioje byloje (žr. 2010 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Trioplast Industrier / Komisija*, T-40/06, EU:T:2010:388, 145 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2012 m. birželio 29 d. Sprendimo *E.ON Ruhrgas ir E.ON / Komisija*, T-360/09, EU:T:2012:332, 262 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, ir 2015 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Philips / Komisija*, T-92/13, nepaskelbtas Rink., EU:T:2015:605, 204 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

443 Šiuo atveju ieškovė nepateikė jokių įrodymų, galinčių patvirtinti, kad faktiniai bylos, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Telekomunikacja Polska*, duomenys yra panašūs į šioje byloje nagrinėjamus faktinius duomenis. Savo rašytinėse pastabose Komisija pažymėjo, kad pastarojoje byloje ji atsižvelgė į 2005–2009 m. apyvartos vidurkį, nes susijusio laikotarpio atitinkama apyvarta eksponentiškai augo, t. y. 2006–2007 m. laikotarpiu padidėjo 2800 %, 2007–2008 m. laikotarpiu padidėjo 370 %, o 2008–2009 m. laikotarpiu padidėjo 160 %. Šie skaičiai, kurių tikslumo ieškovė neginčija, rodo, kad, pirma, byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Telekomunikacja Polska*, apyvartos augimo tempas buvo kur kas didesnis nei ieškovės apyvartos augimo tempas šiuo atveju, ir, antra, ši apyvarta keitėsi ne taip stabiliai, kaip keitėsi apyvarta šiuo atveju.

444 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad šiuo atveju atsižvelgdama į ieškovės per metus, kurie baigėsi 2010 m. gruodžio 31 d., t. y. pilnus paskutinius dalyvavimo darant pažeidimą metus, pasiektą apyvartą ir taip laikydamosi 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punkte nustatytos taisyklės, Komisija neviršijo savo diskrecijos baudų dydžio nustatymo srityje ribų.

445 Vadinas, šio ieškinio penktojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

c) Dėl antros dalies, grindžiamos akivaizdžia vertinimo klaida, susijusia su pažeidimo laikotarpio pradžios data

446 Antroje dalyje ieškovė teigia, kad ginčijamame sprendime padaryta akivaizdi vertinimo klaida, nes jame nuspręsta, kad pažeidimas prasidėjo nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d., t. y. orientacinio pasiūlymo paskelbimo datos. Kadangi šis pasiūlymas yra pagrindų sutartis, jis turėtų būti keičiamas, visų pirma per derybas su trečiosiomis šalimis arba gavus pastabas iš nacionalinių reguliavimo institucijų.

447 Kalbant konkrečiau, ieškovė pažymi, kad, pirma, minėtas pasiūlymas buvo pirmasis jos kada nors parengtas pasiūlymas, todėl juo labiau reikėjo per derybas pateikti paaiškinimus ir atlikti pakeitimus.

448 Antra, Komisijos nuomonė, kad pažeidimas prasideda paskelbus orientacinį pasiūlymą, neatitinka jos sprendimų praktikos. Pavyzdžiui, savo 2004 m. birželio 2 d. Sprendime C(2004) 1958 *final* (byla COMP/38.096 – *Clearstream*) (toliau – Sprendimas *Clearstream*) Komisija nusprendė, kad *Clearstream* piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi, kai netiesiogiai atsisakė teikti *Euroclear* atsiskaitymo už vardines akcijas ir pirmines tarpuskaitos paslaugas. Vis dėlto Komisija pripažino, kad šalims reikia suteikti tam tikrą laiką, kad jos galėtų derėtis dėl sutarčių sąlygų (Sprendimo *Clearstream* 341 konstatuojamoji dalis). Be to, Sprendime *Telekomunikacja Polska* Komisija nusprendė, kad pažeidimo pradžia buvo ne orientacinio pasiūlymo paskelbimo diena, bet diena, kai prasidėjo pirmosios derybos su kitais operatoriais.

449 Ieškovė mano, kad pažeidimas, kai atsisakoma suteikti prieigą, gali būti tik po to, kai derybos dėl prieigos baigėsi nesėkmingai dėl tinklo savininko nustatytų nepagrįstų sąlygų. Be to, ieškovė tvirtina, kad Komisijai tenka momento, nuo kurio laikoma, kad derybos baigėsi nesėkmingai dėl ieškovės nepagrįstų reikalavimų, įrodinėjimo pareiga. Be to, reikėtų atsižvelgti į tai, kad dėl srities sudėtingumo derybos dėl prieigos, paprastai yra ilgos ir sudėtingos.

450 Ieškovė taip pat mano, kad nurodyto atsisakymo suteikti prieigą pradžia yra arba tada, kai baigėsi protingas įprastai trunkantis prašytos prieigos suteikimo laikotarpis, atsižvelgiant į paruošiamuosius veiksmus, kuriuos turi atlikti abi šalys (Sprendimo *Clearstream* 341 konstatuojamoji dalis), arba kai prasidėjo pirmosios derybos su kitais operatoriais dėl prieigos suteikimo (sprendimo *Telekomunikacja Polska* 909 konstatuojamoji dalis).

451 Komisija, kurią palaiko į bylą įstojusi šalis, ginčija šiuos argumentus.

- 452 Šiuo klausimu neginčijama, kad TUSR pirmininkas savo 2005 m. birželio 14 d. sprendimu ieškovę įpareigojo sąžiningomis ir pagrįstomis sąlygomis suteikti atsietą prieigą prie savo vietinės linijos ir kad būtent siekdama įvykdyti šią pareigą ieškovė 2005 m. rugpjūčio 12 d. paskelbė orientacinį pasiūlymą dėl atsiejimo (žr. šio sprendimo 9 ir 10 punktus).
- 453 Be to, ieškovė neginčija to, kaip jos orientacinio pasiūlymo turinys aprašytas ginčijamo sprendimo 7.6 skirsnyje („ST nesąžiningos sąlygos“), kuriame nurodyta, kad minėto sprendimo 820 konstatuojamoje dalyje Komisija nusprendė, kad šiame pasiūlyme sąlygos buvo nustatytos taip, kad atsietą prieigą prie vietinės linijos alternatyviesiems operatoriams būtų nepriimtina.
- 454 Vis dėlto iš šios ginčijamo sprendimo dalies matyti, kad piktnaudžiavimas, kurį šiame sprendime Komisija įvardijo kaip „atsisakymą suteikti prieigą“, iš esmės kilo iš paties orientacinio pasiūlymo.
- 455 Taigi, kalbant, pirma, apie su ieškovės tinklu susijusias informacijas, kurios reikia siekiant atsieti vietinę liniją, nuslėpimą nuo alternatyviųjų operatorių, pirmiausia iš ginčijamo sprendimo 439 konstatuojamosios dalies matyti, kad Komisija nusprendė, jog orientaciniame pasiūlyme nebuvo pagrindinės informacijos apie fizines prieigos vietas ir galimybę naudotis tam tikrų tinklo dalių vietinėmis linijomis. Be to, ginčijamo sprendimo 443–528 konstatuojamosiose dalyse Komisija tikrai nagrinėjo informaciją dėl tinklo, kurią alternatyviojo operatoriaus, siekiančio atsietos prieigos, prašymu ieškovė suteikė. Vis dėlto iš šios ginčijamo sprendimo dalies taip pat matyti, kad tokios informacijos gavimo sąlygos, kurias Komisija laikė nesąžiningomis, taigi tokiomis, kurios atgraso alternatyviuosius operatorius, buvo nustatytos pačiame orientaciniame pasiūlyme. Be kita ko, Komisija kritikavo, pirma, tai, kad orientaciniame pasiūlyme nebuvo pateikta tikslios informacijos apie tinklą, prie kurio ieškovė suteiktų prieigą alternatyviesiems operatoriams, nurodant atitinkamas informacijos kategorijas (ginčijamo sprendimo 507 konstatuojamoji dalis), antra, tai, kad minėtame pasiūlyme numatyta, kad su informacija, gaunama iš ne viešų informacijos šaltinių, bus leidžiama susipažinti tik sudarius pagrindų susitarimą dėl prieigos prie vietinės linijos (ginčijamo sprendimo 510 konstatuojamoji dalis), ir, trečia, tai, kad šiame pasiūlyme iškelta sąlyga, kad už tokią galimybę susipažinti su informacija apie ieškovės tinklą alternatyvūs operatorius turi sumokėti didelius mokesčius (ginčijamo sprendimo 519 ir 527 konstatuojamosios dalys).
- 456 Antra, kalbant apie ieškovės sumažintą pareigos, kuri nustatyta teisės akte, susietos su atsietą prieigą prie vietinės linijos, apimtį, pažymėtina, kad visų pirma iš ginčijamo sprendimo 535 ir 536 konstatuojamųjų dalių matyti, kad tai, jog minėta pareiga galiojo tik veikiančioms linijoms (žr. šio sprendimo 32 punktą), dėl ko ieškovę ir kaltino Komisija, buvo aišku iš jos orientacinio pasiūlymo įvadinės dalies 5.2 punkto. Taip pat konkrečiai iš ginčijamo sprendimo 570, 572, 577, 578 ir 584 konstatuojamųjų dalių matyti, kad būtent remdamasi orientacinio pasiūlymo 3 priedo nuostatomis Komisija priėjo prie išvados, kad ieškovė nepagrįstai į savo pareigos, susijusias su atsietą prieigą prie vietinės linijos, apimtį neįtraukė paslaugų, dėl kurių ginčijamasi (žr. šio sprendimo 33 punktą). Galiausiai iš ginčijamo sprendimo 606 konstatuojamosios dalies matyti, kad taisyklė, pagal kurią ieškovė reikalavo, jog atsietai prieigai prie vietinės linijos būtų naudojama ne daugiau kaip 25 % kabelinių linijų ir kurią Komisija laikė nepagrįsta (žr. šio sprendimo 34 punktą), buvo nustatyta orientacinio pasiūlymo 8 priede.
- 457 Trečia, kalbant apie ieškovės nustatytas nesąžiningas sąlygas dėl paslaugų teikimo bendroje vietoje, prognozių, remonto, aptarnavimo, priežiūros ir banko garantijų pateikimo, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 7.6.4 skirsnio, pažymėtina, kad visos jos buvo nustatytos šio operatoriaus 2005 m. rugpjūčio 12 d. paskelbtame orientaciniame pasiūlyme. Nesąžiningomis Komisija taip pat laikė sąlygas, nustatytas minėto pasiūlymo 4, 5, 14 ir 15 prieduose, susijusias su paslaugų teikimu bendroje vietoje (ginčijamo sprendimo 653, 655 ir 683 konstatuojamosios dalys), 12 ir 14 prieduose, susijusias su alternatyviųjų operatorių pareiga pateikti prognozes (ginčijamo sprendimo 719 ir 726–728 konstatuojamosios dalys), 5 priede, susijusias su vietinių linijų kvalifikavimo procesu (ginčijamo sprendimo 740, 743, 767, 768 ir 774 konstatuojamosios dalys), 11 priede, susijusias su sąlygomis dėl remonto, aptarnavimo ir priežiūros

(ginčijamo sprendimo 780, 781, 787, 790 ir 796 konstatuojamosios dalys) ir 5 bei 17 prieduose, susijusias su banko garantija, kurios reikalaujama iš alternatyviojo operatoriaus, norinčio gauti atsietą prieigą (ginčijamo sprendimo 800, 802–807, 815 ir 816 konstatuojamosios dalys).

- 458 Darytina išvada, kad net darant prielaidą, kad kai kurios iš šių prieigos sąlygų būtų galėjusios būti sušvelnintos per dvišales ieškovės ir prieigą norinčių gauti operatorių derybas – tai ieškovė teigia, tačiau teiginiui pagrįsti nepateikia įrodymų – Komisija pagrįstai nusprendė, kad 2005 m. rugpjūčio 12 d. paskelbtas orientacinis pasiūlymas dėl jame nurodytų nesąžiningų sąlygų galėjo nuo šios dienos atgrasyti alternatyviuosius operatorius teikti prašymus dėl prieigos suteikimo.
- 459 Šiomis aplinkybėmis Komisija nepadarė klaidos, kai nusprendė, kad dėl ieškovės orientaciniame pasiūlyme, paskelbtame 2005 m. rugpjūčio 12 d., nurodytų prieigos suteikimo sąlygų ieškovė trukdė alternatyviesiems operatoriams patekti į masinę mažmeninę Slovakijos fiksuoto plačiajuosčio ryšio paslaugų rinką, nepaisant atitinkamos pareigos, kuri jai buvo nustatyta pagal TUSR sprendimą, todėl toks elgesys darė tokį neigiamą poveikį konkurencijai nuo šios dienos (žr., be kita ko, ginčijamo sprendimo 1048, 1050, 1109, 1184 ir 1520 konstatuojamąsias dalis).
- 460 Šios išvados nepaneigia ieškovės teiginys, kad Komisija nukrypo nuo savo sprendimų praktikos, t. y. požiūrio, kurio laikėsi Sprendime *Clearstream* ir Sprendime *Telekomunikacja Polska*. Iš tiesų pakanka konstatuoti, kad šie sprendimai priimti aplinkybėmis, kurios skyrėsi nuo šios bylos aplinkybių, todėl jais negali būti įrodyta, kad ginčijamu sprendimu Komisija nukrypo nuo savo ankstesnės sprendimų praktikos.
- 461 Taigi, pirma, kalbant apie Sprendimą *Clearstream*, pakanka pažymėti, kad, skirtingai nei šiuo atveju nagrinėjamas ginčijamas sprendimas, tas sprendimas priimtas tokiomis aplinkybėmis, kai nagrinėjama įmonė infrastruktūros savininkė neturėjo teisės aktuose nustatytos pareigos suteikti kitoms įmonėms prieigą prie minėtos infrastruktūros ir pareigos paskelbti orientacinį pasiūlymą, kuriame išdėstomos tokios prieigos suteikimo sąlygos.
- 462 Be to, keturių mėnesių terminas, kurį Bendrasis Teismas laikė protingu terminu, per kurį *Clearstream* turėjo suteikti pirmines tarpuskaitos ir atsiskaitymo paslaugas, buvo nustatytas lyginant pavyzdžius, kai *Clearstream* suteikė prieigą prie savo *Cascade RS* sistemos. Todėl, reikia konstatuoti, kad toje byloje buvo keli pavyzdžiai, kai *Clearstream* suteikė prieigą, leidę Komisijai, o vėliau ir Bendrajam Teismui, priėti prie išvados, kad keturi mėnesiai yra protingas tokios prieigos suteikimo terminas (2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Clearstream / Komisija*, T-301/04, EU:T:2009:317, 151 punktą). Vis dėlto atsižvelgiant į tai, kad ieškovė prieigą prie savo vietinių linijų suteikė tik vienam kitam operatoriui 2009 m. gruodžio 18 d., šioje byloje nebuvo pavyzdžių, kuriais būtų galima remtis, todėl Komisija negalėjo nustatyti tokio „protingo termino“. Darytina išvada, kad aplinkybės šioje byloje yra visiškai nepanašios į aplinkybes, susiklosčiusias byloje, kurioje buvo priimtas 2009 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Clearstream / Komisija* (T-301/04, EU:T:2009:317).
- 463 Antra, dėl sprendimo *Telekomunikacja Polska* pažymėtina, kad Komisija jame konstatavo, jog atitinkamas senbuvis piktnaudžiavo savo dominuojančia padėtimi Lenkijos didmeninėje prieigos prie plačiajuosčio ryšio ir atsietos prieigos prie vietinės linijos rinkoje, atsisakydamas suteikti prieigą prie savo tinklo ir tiekti minėtų rinkų didmeninius produktus, kad apsaugotų savo padėtį mažmeninėje rinkoje. Be to, iš bylos *Telekomunikacja Polska* aplinkybių matyti, kad teisės aktuose buvo nustatyta pareiga suteikti prieigą, kuri yra analogiška ieškovės nustatytai šioje byloje, ir kad nagrinėjamam Lenkijos telekomunikacijų operatoriui buvo nustatytas reikalavimas paskelbti orientacinį pasiūlymą dėl atsietos prieigos prie jo vietinės linijos. Vis dėlto išsamiai išnagrinėjus Sprendimą *Telekomunikacja Polska* matyti, kad nėra prieštaravimo tarp metodikos, kurios buvo laikytasi tame sprendime, ir metodikos, kuri taikoma ginčijamame sprendime. Iš tiesų Sprendime *Telekomunikacja Polska* Komisija pažymėjo, kad dominuojančią padėtį užimančio operatoriaus antikonkurencinė strategija iš esmės buvo vykdoma tik per derybas su alternatyviaisiais operatoriais, norinčiais gauti atsietą prieigą prie vietinės linijos ir didmeninę prieigą prie dominuojančią padėtį užimančio operatoriaus plačiajuosčio ryšio

paslaugų. Todėl nepagrįstos prieigos suteikimo sąlygos buvo nurodytos aptariamo dominuojančią padėtį užimančio operatoriaus pasiūlymuose sudaryti sutartis dėl prieigos, kurie buvo pateikti per derybas su alternatyviaisiais operatoriais. Be to, dominuojančią padėtį užimančiam operatoriui paskelbus pirmąjį orientacinį pasiūlymą, iš esmės nebuvo galima nustatyti vėlavimų derybose dėl susitarimų dėl prieigos. Taip pat pažymėtina, kad dominuojančią padėtį užimantis operatorius pradėjo riboti prieigą prie savo tinklo po to, kai su alternatyviaisiais operatoriais buvo sudaryti susitarimai dėl didmeninės prieigos suteikimo. Be to, faktinė abonentų prieiga prie linijų buvo pradėta riboti atitinkamam alternatyviajam operatoriui gavus prieigą prie kolokalizacijos patalpų ar leidimą įrengti jungiamuosius laidus. Galiausiai prieigos prie patikimos ir tikslios bendros informacijos, kurios alternatyviesiems operatoriams reikia norint priimti sprendimus dėl prieigos, problemos buvo matyti visuose prieigos prie dominuojančią padėtį užimančio operatoriaus tinklo proceso etapuose. Taigi byloje *Telekomunikacja Polska* dominuojančią padėtį užimančio operatoriaus elgesys skyrėsi nuo veiksmų, kuriuos ginčijamame sprendime Komisija kvalifikavo kaip „atsisakymą suteikti prieigą“, kuriuos, kaip matyti iš šio sprendimo 455–459 punktuose pateiktos analizės, iš esmės lėmė pats orientacinis pasiūlymas dėl atsietos prieigos prie ieškovės vietinės linijos. Šie skirtumai pagrindžia, kad, skirtingai nei Sprendime *Telekomunikacja Polska*, kuriame SESV 102 straipsnio pažeidimo pradžios data buvo nustatyta dieną, kai pradėtos pirmosios nagrinėjamo dominuojančią padėtį užimančio operatoriaus ir alternatyviojo operatoriaus derybos dėl prieigos suteikimo, t. y. praėjus keliems mėnesiams nuo pirmojo orientacinio pasiūlymo paskelbimo (ginčijamo sprendimo 909 konstatuojamoji dalis ir išnaša Nr. 1259), šiuo atveju Komisija laikėsi nuomonės, kad 2005 m. rugpjūčio 12 d., t. y. orientacinio pasiūlymo paskelbimo diena yra netiesioginio atsisakymo suteikti prieigą prie vietinės linijos data.

- 464 Dėl tos pačios priežasties reikia atmesti ieškovės argumentą, kad atsisakymo suteikti prieigą pažeidimas gali būti nustatytas tik deryboms dėl prieigos suteikimo pasibaigus nesėkmingai dėl tinklo savininko nustatytų nepagrįstų sąlygų. Be to, nebūtinai derybos būtų pasibaigusios tuo, kad būtų panaikintos orientaciniame pasiūlyme nurodytos nesąžiningos sąlygos.
- 465 Kalbant apie ieškovės teiginį, kad Komisijai tenka momento, nuo kurio laikoma, kad derybos baigėsi nesėkmingai dėl ieškovės nepagrįstų reikalavimų, įrodinėjimo pareiga, pirma, remiantis tais pačiais motyvais, kokie išdėstyti šio sprendimo 461–464 punktuose, reikia pažymėti, kad ši data negali būti tinkama, siekiant nustatyti pažeidimo pradžią. Antra, kaip teigia į bylą įstojusi šalis, tiksli data, nuo kurios derybos laikomos nesėkmingomis, negali būti objektyviai nustatyta, todėl Komisija neturi pateikti tokio įrodymo.
- 466 Kiek tai susiję su papildomai pateiktais argumentais, kiek ieškovė tvirtina, kad nurodyto atsisakymo suteikti prieigą pradžia yra tada, kai baigiasi protingas įprastas prašomos prieigos suteikimo laikotarpis, atsižvelgiant į paruošiamuosius veiksmus, kuriuos turi atlikti abi šalys (Sprendimo *Clearstream 341* konstatuojamoji dalis), reikia pažymėti, kad dėl šio sprendimo 460–462 punktuose nurodytų priežasčių tokio protingo laikotarpio šiuo atveju nėra. Todėl šis argumentas turi būti atmestas. Kalbant apie tai, kad ieškovė siekia, jog pažeidimo pradžia būtų pirmų derybų su kitais operatoriais dėl prieigos suteikimo diena (Sprendimo *Telekomunikacja Polska* 909 konstatuojamoji dalis), kaip tai iš esmės buvo nurodyta šio sprendimo 463 ir 464 punktuose, pažymėtina, kad derybos neturi reikšmės siekiant nustatyti pažeidimo pradžią šiuo atveju. Todėl šį argumentą taip pat reikia atmesti.
- 467 Taigi antrąją dalį, grindžiamą Komisijos klaida, padaryta jai nusprendus, kad 2005 m. rugpjūčio 12 d. yra diena, nuo kurios netiesiogiai atsisakyta suteikti prieigą prie vietinės linijos, reikia atmesti kaip nepagrįstą.
- 468 Reikia pridurti, kad ieškovė neginčija to, kad Komisija vienu ir tęstiniu pažeidimu pripažino visus ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytus veiksmus, t. y. a) informacijos, susijusios su tinklu, reikalingos siekiant atsieti vietines linijas, nuslėpimą nuo alternatyviųjų operatorių; b) savo pareigų dėl vietinių linijų atsiejimo taikymo apimtį sumažinimą; c) nesąžiningų sąlygų dėl paslaugų teikimo bendroje vietoje, kvalifikavimo, prognozių, remonto ir banko garantijų nustatymą savo

orientaciniame pasiūlyme dėl atsiejimo; d) nesąžiningų tarifų, kurie neleidžia tiek pat produktyviam operatoriui, pasinaudojant didmenine prieiga prie atsietų ieškovės vietinių linijų, nenuostolingai teikti tokias pačias paslaugas, kokias teikia ieškovės, taikymą.

469 Šiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad šio pagrindo antra dalis, grindžiama Komisijos klaida, padaryta jai nusprendus, kad 2005 m. rugpjūčio 12 d. yra diena, nuo kurios netiesiogiai atsisakyta suteikti prieigą prie vietinės linijos, buvo atmesta (žr. šio sprendimo 467 punktą), Komisija pagrįstai konstatavo, kad vieno ir tęstinio pažeidimo, kuris yra ginčijamo sprendimo dalykas, pradžia yra 2005 m. rugpjūčio 12 d.

470 Taigi reikia atmesti visą penktąjį ieškinio pagrindą.

471 Remiantis visais išdėstytais argumentais darytina išvada, kad ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti panaikintas tiek, kiek jame konstatuota, kad laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki gruodžio 31 d. ieškovė taikė nesąžiningas kainas, kurios neleido tiek pat produktyviam operatoriui, pasinaudojant didmenine prieiga prie atsietų ieškovės vietinių linijų, nenuostolingai teikti tokias pačias mažmenines paslaugas, kokias teikia ieškovė (žr. šio sprendimo 268 punktą). Todėl taip pat reikia panaikinti šio sprendimo 2 straipsnį tiek, kiek jis susijęs su ieškove. Likusius reikalavimus, kuriais prašoma panaikinti ginčijamą sprendimą, reikia atmesti.

IV. Dėl papildomų reikalavimų pakeisti baudos dydį

472 Ieškovė taip pat papildomai prašo Bendrojo Teismo, kad jis sumažintų baudų, kurios jai buvo skirtos ginčijamu sprendimu, dydį.

473 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad SESV 263 straipsnyje nustatyta teisėtumo kontrolė reiškia, kad Sąjungos teismas vykdo teisinę ir faktinę ginčijamo sprendimo kontrolę, atsižvelgdamas į ieškovo nurodytus argumentus, ir kad jis turi teisę vertinti įrodymus, panaikinti minėtą sprendimą ir pakeisti baudų dydį (šiuo klausimu žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Prym ir Prym Consumer / Komisija*, C-534/07 P, EU:C:2009:505, 86 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Duravit ir kt. / Komisija*, C-609/13 P, EU:C:2017:46, 30 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2014 m. kovo 27 d. Sprendimo *Saint-Gobain Glass France ir kt. / Komisija*, T-56/09 ir T-73/09, EU:T:2014:160, 461 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

474 Teisėtumo kontrolę papildo neribota jurisdikcija, kuri Sąjungos teismui suteikta pagal Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnį, remiantis SESV 261 straipsniu. Ši jurisdikcija, be paprastos sankcijos teisėtumo kontrolės, teismui suteikia teisę pakeisti Komisijos vertinimą savuoju ir dėl to panaikinti, sumažinti ar padidinti skirtą vienkartinę ar periodinę baudą (2011 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Chalkor / Komisija*, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 63 punktas ir 2011 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *KME Germany ir kt. / Komisija*, C-389/10 P, EU:C:2011:816, 130 punktas; taip pat žr. 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Duravit ir kt. / Komisija*, C-609/13 P, EU:C:2017:46, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

475 Vis dėlto reikia pabrėžti, kad neribotos jurisdikcijos įgyvendinimas neprilygsta patikrinimui savo iniciatyva, ir priminti, kad Sąjungos teismuose vyksta rungimosi procesas. Todėl, išskyrus viešąją tvarką grindžiamus pagrindus, kuriuos teismas privalo pateikti savo iniciatyva, iš principo būtent ieškovas privalo nurodyti pagrindus dėl ginčijamo sprendimo ir pateikti juos pagrindžiančių įrodymų (šiuo klausimu žr. 2014 m. liepos 10 d. Sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 213 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

476 Būtent atsižvelgiant į šiuos principus reikia vertinti, ar pakeisti baudų, kurias ginčijamu sprendimu skyrė Komisija, dydį.

- 477 Kaip matyti iš šio sprendimo 267, 268 ir 471 punktų, Komisija nepateikė įrodymų, kad ieškovės veiksmai, dėl kurių mažėjo maržos, galėjo prasidėti prieš 2006 m. sausio 1 d., todėl ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalies d punktą reikia panaikinti tiek, kiek jis susijęs su ieškove ir kiek pagal jį vienas ir tęstinis pažeidimas apima maržų mažinimą laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki gruodžio 31 d.
- 478 Kalbant apie šios klaidos poveikį baziniam baudos, dėl kurios ieškovė yra solidariai atsakinga, dydžiui, pažymėtina, kad Bendrasis Teismas, naudodamasis savo neribota jurisdikcija, mano, kad ieškovės reikšmingų pardavimų procentinę dalį, į kurią atsižvelgia Komisija, reikia sumažinti ir nustatyti, kad ta dalis yra ne 10 %, bet 9,8 % Atsižvelgiant į tai, kad per pilnus paskutinius dalyvavimo darant pažeidimą metus ieškovės atitinkama apyvarta buvo 72 868 176 EUR, apskaičiuojant bazinį baudos, dėl kurios ieškovė solidariai atsakinga, dydį turi būti vertinama 7 141 081,20 EUR suma. Šios baudos bazinis dydis yra minėta suma, padauginta iš 5,33 koeficiento, rodančio pažeidimo trukmę, todėl turi būti nustatyta, kad tai yra 38 061 963 EUR suma. Likusius ieškovės reikalavimus dėl baudos dydžio sumažinimo reikia atmesti.
- 479 Dėl per teismo posėdį Komisijos papildomai pateikto prašymo padidinti solidariai ieškovei ir *Deutsche Telekom* skirtą baudą Bendrasis Teismas mano, kad net nesant reikalo nagrinėti tokio prašymo priimtimumo klausimo, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, nereikia keisti šio sprendimo 478 punkte nustatytos sumos.

V. Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 480 Pagal Procedūros reglamento 134 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Be to, pagal Procedūros reglamento 134 straipsnio 3 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas. Tačiau Bendrasis Teismas gali nuspręsti, kad, be savo bylinėjimosi išlaidų, šalis padengia dalį kitos šalies bylinėjimosi išlaidų, jeigu tai pateisinama atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos aplinkybes. Šiuo atveju Komisija ir į bylą įstojusi šalis iš dalies pralaimėjo bylą. Tačiau bylinėjimosi išlaidas ieškovė prašė priteisti ne iš į bylą įstojusios šalies, o tik iš Komisijos.
- 481 Šiomis aplinkybėmis, reikia nurodyti ieškovei padengti keturis penktadalius savo bylinėjimosi išlaidų ir keturis penktadalius Komisijos ir į bylą įstojusios šalies bylinėjimosi išlaidų, kaip to prašė pastarosios. Komisija padengia vieną penktadalį savo bylinėjimosi išlaidų ir vieną penktadalį ieškovės bylinėjimosi išlaidų. Į bylą įstojusi šalis padengia vieną penktadalį savo bylinėjimosi išlaidų.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (devintoji išplėstinė kolegija)

nusprendžia:

- 1. Panaikinti 2014 m. spalio 15 d. Komisijos sprendimo C(2014) 7465 final dėl bylos nagrinėjimo pagal SESV 102 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį (byla AT.39523 – *Slovak Telekom*) 1 straipsnio 2 dalies d punktą tiek, kiek jame konstatuota, kad laikotarpiu nuo 2005 m. rugpjūčio 12 d. iki gruodžio 31 d. *Slovak Telekom a.s.* taikė nesąžiningas kainas, kurios neleido tiek pat produktyviam operatoriui, pasinaudojant didmenine prieiga prie atsietų jos vietinių linijų, nenuostolingai teikti tokias pačias mažmenines paslaugas, kokias teikia *Slovak Telekom, a.s.***
- 2. Panaikinti Sprendimo C(2014) 7465 final 2 straipsnį tiek, kiek juo nustatytas baudos, dėl kurios solidariai atsakinga *Slovak Telekom*, dydis yra 38 838 000 EUR.**

3. Nustatoma, kad baudos, dėl kurios solidariai atsakinga *Slovak Telekom*, dydis yra 38 061 963 EUR.
4. Atmesti likusią ieškinio dalį.
5. *Slovak Telekom* padengia keturis penktadalius savo bylinėjimosi išlaidų, keturis penktadalius Europos Komisijos bylinėjimosi išlaidų ir keturis penktadalius *Slovanet, a.s.* bylinėjimosi išlaidų.
6. Komisija padengia vieną penktadalį savo bylinėjimosi išlaidų ir penktadalį *Slovak Telekom* patirtų bylinėjimosi išlaidų.
7. *Slovanet* padengia vieną penktadalį savo bylinėjimosi išlaidų.

Van der Woude
da Silva Passos

Gervasoni

Madise
Kowalik-Bańczyk

Paskelbta 2018 m. gruodžio 13 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Parašai.